

φυλήλαδα πολιτικής δράσης και κουλτούρας

ΙΔΕΟΔΡΟΜΙΟ

δρχμ. 90..
απριλης 1982 **9/77**

20 σελίδες·
αλλα...
...τι σελίδες!

**μια κανονικη ιστορια
ειναι
μια κανονικη αηδια!**
αποκαλυπτικη συνομιλια
με εναν εγχειρισμενο αμφιφυλο

ΜΙΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΗΝ "ΒΙΒΙΑΝ"ΣΑΡΜΑΝ

Πώλ: 'Η Μίγκαν κι' εγώ δέν κουβεντιάσαμε τό είδος τών έρωτήσεων πού θά σοϋ θέταμε.

Βίβιαν:Κουβεντιάσατε καθόλου τό είδος τών αντιδράσεων σας;

Πώλ:Ναί.

Μίγκαν:Οί δικές μου αντιδράσεις είναι τελείως άσχετες γιατί οί μόνες άναφορές πού διάβα όπουδήποτε γιά τούς τραβεστί,μου δίνουν τήν έντύπωση πώς πρόκειται γι' ανθρώπους πού μεταβλήθηκαν σέ γυναίκες τού είδους πού νομίζουν οί άντρες πώς είναι οί γυναίκες.

Βίβιαν:Ναί... 'Από κείνες πού δέν μπορούν οϋτε τό αυτοκίνητο νά παρκάρουν μόνες τους! Δέν είναι αυτή ή αλήθεια πάντως,ή ίσως, εγώ είμαι έξαίρεση.

Μίγκαν:Δέν μου φαίνεσαι καθόλου κάτι...Τί νά σοϋ πώ, δέν ξέρω τί νά ρωτήσω...

Πώλ:Τό ένδια-έρον μου δέν είναι περιέργεια τού είδους:"Πως γίνεται"ή,"Τί σημαίνει νά

είσαι τραβεστί άν και όλα αυτά είναι σίγουρα σημαντικά,άλλα μάλλον μέ τραβάει περισσότερο τό γεγονός πώς κάποιο άνθρωποι μπορούν πραγματικά ν' αλλάξουν τήν ψυχολογία τής σεξουαλικότητάς τους,πώς μπορούν άληθινά νά γίνουν τό ένα ή τό άλλο.

Βίβιαν:Δέν πιστεύω ότι συμβαίνει αυτό.

υπαρχει
ψυχικη
ψυχολογικη
σωματικη
τακτοποι-
ηση;

ολοκληρο
το προβλημα
της αλλαγης
φυλου

ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

Μιά άποκαλυπτική άναφορά στίς έμπειρίες ένός έγχειρισμένου ,πού έγινε "κανονική" γυναίκα και καθώς είναι μορφωμένος άνθρωπος δίνει πολλές έξηγήσεις γιά άγνωστα μέχρι σήμερα πράγματα πού άφορούν στήν ψυχολογική συμπεριφορά,και πού ζεί και έρωτεύεται στήν Αύστραλία μέ τό όνομα Βίβιαν

ΠΡΟΣΩΠΑ

Μιλάει ή Ράντυ "Αντριους,μέ τόν Λεωνίδα Χρηστάκη όπου λέει πολλά γιά τίς έμπειρίες της και τή ζωή της,τά σχέδια της και τίς σχέσεις της...

ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΑ

"Ο Χορός τής Κοιλιδας στήν Τριτή και γενικά τό "άνεβοκατέβασμα τής λεκάνης"συνθέτουν ένα φαιμινιστικό άρθρο γύρω άπ'τό θέμα αυτό. 'Αφροαίτιανές, 'Ινδές και Χαβανέζες σάν τελειτικά πρόσωπα...

ΜΕΛΛΟΝΤΟΛΟΓΙΚΑ

Ρεαλιστικές άναφορές γιά τό...Λυκόφως τού τεχνικού μας πολιτισμού άπό τόν Βιολόγο και Νομπελίστα Τζεόρτζ Βάλντ,όπου σέ μιá "κρίση"αλήθειας άπο καλύπτει στό Νταβός τής 'Ελβετίας πράγματα πού ένας έπιστήμονας δέν πρέπει νά λέει...

ΑΦΟΡΜΕΣ

Παρουσίαση τού Αύστριακού ποιητή Γκεόργκ Τράκλ, -ού αυτοκτόνησε(;)27 χρονών,τό 1914. 'Η ζωή του και μερικά ποιήματά του,οί μανίες του και ή κλίση του στή "φυγή"μέ χλωροφόρμιο και άλλασυναισθήματά του στή 1η δεκαετία τού αιώνα μας:

ΠΟΙΗΣΗ

Μιά σειρά ποιήματα,τού Γιώργου Δάγλα,άπ'τήν ένότητα "Η ΗΜΕΡΑ ΤΩΝ ΦΩΤΑΓΩΓΩΝ",πού θά έπρεπε νά είχαν κυκλοφορήσει άπ'τίς 'Εκδόσεις Τής Μή'Αμησης 'Επανάστασης έδώ και δυό χρόνια...

ΒΙΒΛΙΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Συνέχεια τής πειραματικής στήλης ΔΙΑΒΑΣΕ ΓΙΑ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΕΙΣ,όπου μαρτυρούνται πολλά και δίνονται πληροφορίες γιά έκδόσεις,πρόσωπα και πράγματα πού τυχόν μάς διεύθυναν.

Η ΖΩΗ ΕΝ ΤΑΦΩ

"Όπου τό περιοδικό τής όργονομίας είναι μιá άλλη άποστασιοποιημένη παραλλαγή τών έκδόσεων ΒΙΟ-ΕΝΕΡΓΕΙΑ και πού οί συνεργάτες της,είχαν κυκλοφορήσει μιá προκήρυξη έναντίον τού 'Ιδεοδρόμιου και τού συνεργάτη του,όταν ό Χρηστάκης Βρισκόταν υπόδικος"τρομοκρατίας"στήν Αίγινα.

Πώλ:Νά,Γι'αυτά, θέλω νά κουβεντιάσουμε."Έχεις διαβάσει τό συγγραμμα"Μοίρα Μπρέγκεντρις";

Βίβιαν:Ναί...

Πώλ:Ποιά πράγματα νομίζεις ότι ό συγγραφέας θά μπορούσε νά γράψει άληθινά και ποιά νά βγάλει άπ'τό κεφάλι της;

Βίβιαν: 'Υπάρχουν μερικά πράγματα πού άναγνωρίζω σέ συγγραφείς αυτοϋ τού είδους,όπως, π.χ.τό πρόβλημα τής ταυτότητας:"Είμαι τό πιο όμορφο πλάσμα στόν κόσμο και επί-πλέον τραβεστί. 'Επομένως είμαι δυνατή,έπομένως... τρέφε κόσμε γιατί έρχομαι"...Όμως άπό ίσotρικé άποψη δέν ξέρουν πού πών τά τέσσερα π.χ. μερικοί συγγραφείς παρουσιάζουν τους τραβεστί νά μήν ήδονίζονται,νά μήν συμμετέχουν στήν φυσική σεξουαλικότητα,νά μήν έχουν μουνί, νά μήν κάνουν τίποτα μέ τήν ψυχή τους,και τά αίσθηματά τους,παρά μόνο μέ τό σώμα τους,τίς τρθπες τους και τό στόμα... 'Ο Βιντάλ,είναι συγγραφέας μυθιστορημάτων,έπομένως έχει τό δικαίωμα νά υπερέχει,δέν γνωρίζει όμως τίποτα γιά τήν ψυχολογία τών τραβεστί.

Πώλ:Αυτό,τόχει παραδεχτεί και ό ίδιος ό Βιντάλ μετά τήν κυκλοφορία τής "Μοίρα Ντρέκεντρις" τού έστειλλαν φωτογραφίες τής έγχειρησης πού γίνεται σέ τραβεστί,λέγοντας ότι έννοιωθαν πώς ήταν άπαραίτητο νά πληροφορηθεί πώς έχουν άληθινά τά πράγματα,τά όποία θά μέ πληροφορήσεις έσύ.Τό πρόσφατο νέο Βιβλίο τού Βιντάλ: "Μύρων" μοιάζει νά είναι συνέχεια τής "Μοίρα". Τό θέμα πού άπασχολεί στό Βιβλίο αυτά είναι ή ά ν ά γ κ η δύο αντιθέτων -άντρας και γυναίκα- πού βρίσκονται σέ πόλεμο μεταξύ τους αλλά στό ίδιο και αυτό πρόσωπο. -'Εσύ ταυτίζεσαι μέ τούτη τήν άνάγκη ;

Φωτογραφία: Gladys

Βίβιαν: Έν μέρει. Δέν νομίζω πώς σ'έναν τραβεστί υπάρχουν τέτοια "πράγματα" όπως: Άντρας καί γυναίκα. Πρόκειται απλά γι'αυτό πού είναι καί θά μπορούσε νά είναι, γιατί ένας τραβεστί δέν θά μπορούσε π ο τ έ νά είναι γυναίκα. Απ'τή στιγμή πού θά έγχειριστείς είσαι τραβεστί καί τέτοιος παραμένεις. Όσο πιαστέω ότι ή σύγκρουση πού προφανώς βίωσε ή Μοίρα είναι-στό έργο του Βιντάλ- π ο λ ύ άληθινή. Υπάρχουν πολλοί άνθρωποι γνωστοί μου πού έχουν νοιώσει θλίψη καί τύψεις μετά την έγχειρηση. Έγώ έννοιωσα έντονη θλίψη, σχεδόν ψυχωτική, λόγω της έγχειρησής μου, κι'έφτασα στά μαύρα βάζη της κατάθλιψης. Κι'έπιμένω νά διατηρώ σεξουαλικές σχέσεις μέ γυναίκες. Μου φαίνονται πιο ικανοποιητικές τώρα, όμως ίσως αυτό νά σημαίνει πώς άρνούμαι νά γίνω τό ιδεολογικό θηλυκό, των συγγραφέων, πού τίς ήρωποιούν. Νομίζω ότι ή διένεξη πού υπάρχει στους δυό διαφορετικούς ήρωες των Βιβλίων του Βιντάλ "Μοίρα" καί "Μύρων" είναι έν μέρει μονάχα άληθινή, ξέρω όμως πώς υπάρχει μία κατάσταση σύγκρουσης καί πώς αυτή ή κατάσταση ζωντανεύει τρομαχτικά απ'τόν τρόπο πού σέ αντιμετώπιζουν οί άλλοι.

Μπορεί νά συναντήσω κάνα-δυό ανθρώπων πού δίνουν άφορμές γι'αυτήν την κατάσταση κι' άλλους πού θά συντηρήσουν αυτήν την σύγκρουση κυρίως κάτι υπερβολικούς τύπους πού ζούν από καμάκι... Πάντως άν θέλω νά χαρακτηρίσω αυτούς τους ανθρώπους, τό "καμάκι" δς πούμε, καί τόν συνδυασμό του θηλυκού μέ τόν άρσενικό μου έαυτό -δέν μπορώ νά τό έκφράσω καλύτερα-αυτό άποδείχεται άρεκτά βαρύ. Μπορεί νά προσβάλλει άσχημα την προσωπικότητά τους.

Πώλ: Φαίνεται πώς διορθώνεις, λογοκρίνεις κάπως τόν έαυτό σου, από την άποψη της θηλυκότητας ή του άνδρισμού πού συνυπάρχουν μέσα σου. Διόρθωσέ με άν κάνω λάθος, αλλά νομίζω πώς ύποστηρίζεις πώς ό τραβεστί, δέν μεταβαίνει από τό ένα φύλο στό άλλο, αλλά μεταβαίνει σ'ένα τελείως άλλο επίπεδο, τελείως ιδιόμορφο ά μ φ ί υ λ ο.

Βίβιαν: Συμφωνώ άπόλυτα μ'αυτό. Υπάρχουν επίπεδα άμφίφυλης κατάστασης, αλλά καθ'έαυτή ή κατάσταση είναι μία σεξουαλική ταύτιση. Ίσως πολλοί τραβεστί νά μήν τό καταλαβαίνουν, αλλά νομίζω ότι έτσι είναι τά πράγματα. Ίσως πιο έχει φτάσει ό καιρός νά καταλάβουν οί άνθρωποι πώς υπάρχει ένα "τρίτο φύλο" (δέν μου άρέσει καθόλου αυτός ό χαρακτηρισμός) καί πώς αυτό είναι διασεξουαλικό. Ως πρός τά χρωματώματα καί την έπιστήμη οί τραβεστί είναι άντρες, αλλά εύτυχώς υπάρχουν χειρουργοί καί χάρις σ'αυτούς, οί τραβεστί συνήθως λειτουργούν σαν γυναίκες. Καί βέβαια αυτό δημιουργεί μία τελείως άλλη, καινούργια σεξουαλική μορφή καί μία νέα ταυτότητα. Υπάρχει έπομένως ένα νέο πεδίο άμφίφυλο, μόνο πού έχει πολλά επίπεδα. Υπάρχει τό προ-εγχειρησιακό επίπεδο καί τό επίπεδο πού ταυτίζεται μέ την έγχειρηση. Μετά υπάρχει ή τραβεστί στό νοσοκομείο, μετά, σέ άμέσως σέ

μετεγχειρησιακή κατάσταση, ύστερα ή τραβεστί δυό χρόνια μετά, πέντε χρόνια μετά, είκοσι χρόνια μετά, άκόμα καί τριάντα χρόνια μετά, άν καί μάλλον κανείς δέν έχει έμπειρία του τελευταίου. Ή Κρίστιν Γιόγκερσεν πού ύποτίθεται πώς είναι ή πρώτη, μετά τή Κονξινέλ, είναι τώρα 20 χρόνια μονάχα πού έκανε την έγχειρηση.

Μίγκαν: Ήταν άληθινά ή πρώτη;

Βίβιαν: Έτσι λέγεται, όμως έχω άκούσει πολλούς πολλούς γιατρούς πού ίσχυρίζονται πώς αυτές οί έπεμβάσεις άλλαγής φύλου, γίνονταν από τους Άρχαίους Αίγύπτιους καί τους Άρχαίους Κρήτες, έδω καί χιλιάδες χρόνια... (Σημ. της Σύντ: Ή "Παριζιάννα" της Κνωσσού, ίσχυρίζονται Γάλλοι Άρχαιολόγοι ότι ήταν δυ-νατόν νά είναι καί ... άντρας.). Έπί πλέον λέγεται πώς έχει γίνει τέτοια έγχειρηση κι'έδω, στην Αυστραλία, ήδη τό 1946, όμως δέν υπάρχει άπόδειξη γι'αυτό. Προσωπικά δέν τό πιστεύω, όχι γιατί είναι πολύ σύσκολη ή έγχειρηση -ούσιαστικά είναι πολύ απλή- αλλά γιατί θέλει ιδιαίτερη προσοχή. Δέν είναι πάντως, πολύπλοκη, από πολλά άλλα πού έχουν γίνει στην Μελβούρνη, έδω κι'είκοσι χρόνια.

Πώλ: Είπες πρίν ότι ύπήρξαν έποχές πού έννοιωθες ψυχολογικά τραύματα, γιατί έννοιωθες κυλλημένος σ'αυτό τό επίπεδο. Σέ στενοχώρησε πού είσαι διαφορετική ή αύτός ό τραυματισμός σην είχε σχέση μέ τό ότι έπρεπε νά προσ-αρμοστείς σ'ένα έν τ ε λ ω ς ν έ ο ρόλο;

Βίβιαν: Δέν πιστεύω ότι ίσχύει ότι δήποτε από αυτό. Κυρίως νοιώθω λύπη πού άρχισα όρμονική θεραπεία. Υπάρχει όμως καί τό στοιχείο πώς άν δέν είχα έγχειριστεί δέν θά είμουν καλύτερα. Όσο πιαστέω απ'την έγχειρηση σκεπτόμουν: -Ξέρω πώς δέν θά γίνω πιο εύτυχισμένος- θά αλλάξουν κάποια πράγματα στην προσωπικότητά μου... Παρ'όλα αυτά δέν πίστευα κατά βάθος, πως αυτό συνέβαινε. Πιστεύω πώς ή έγχειρηση θά έλυσε ένα πλήθος από προβλήματα. Δέν ένγινε όμως, γιατί δέν μπορώ νά δ ρ α π ε τ ε ύ σ ω απ'αυτό πού είμαι. Μόνο σ'έναν βαθμό τό μπορώ. Είμαι σέ θέση νά βγώ έξω στό δρόμο, νά διαλέξω έναν άντρα, νά συνιηθώ με παρέα καί νά μήν καταλάβει την διαφορά. Όμως ψυχολογικά μου είναι άδύνατο κάτι τέτοιο. Πρίν πέσω στό κρεβάτι μέ κάποιον, θέλω νά ξέρει τί είμαι, σάν φυσική ύλζη, μόνο πού αυτό συνήθως προϋποθέτει ένα σωρό προβλήματα, έτσι πού νά χάνεται ό μισός χρόνος, του σέξ. Έκεί βρίσκεται κι'ένα μεγάλο μέρος της θλίψης. Τό γεγονός πώς ήταν κι'οί δυό δρόμοι άνοιχτοί γιά μένα, λίγο-πολύ άμφίπλευρα, είναι προβλημα-τικό. Κι'οί δυό έπιλογές ήταν δύσκολες, έγώ διάλεξα την πιο άκραία. Άν είχα παραμείνει ένας όμοφυλόφιλος άντρας, κατάσταση γιά την όποία είμουν άπόλυτα ίκανή, τό συναισθηματικά προβλήματα στίς σχέσεις μου θά ήταν συνεχώς παρόντα. Διάλεξα λοιπόν, νά βγώ απ'αυτό καί νά γίνω Άμφίφυλη, πράγμα πού σημαίνει πρακτικά ότι, πολεμώ τό κράτος καί πολλούς ανθρώπους σέ κάθε μου έπάγγελμα ή όπου καί νά βρεθώ. Όμως αυτό πού θέλω στό βάθος είναι νά λένε οί άνθρωποι:

-Λοιπόν, καλά, δέν μάς νοιάζει τί είσαι, άν μάς άρέσεις πάει καλά, άν δέν μάς σάς έρέσεις πάει καλά, κι'αυτό όχι γιατί είσαι τραβεστί... Σ'αυτό άκριβώς τό σημείο ή έπιλογή γίνεται καταθλιπτική...

Πώλ: Σέ τί έκλογικεύσεις έφτασες, την έποχή πού πήρες την άπόφαση νά έγχειριστείς;

Βίβιαν: Δέν θυμάμαι νά πήρα καμιά άπόφαση, θυμάμαι μονάχα ότι είχα άρχισι νά ντύνομαι γυναικεία μερικές φορές, όταν είμουν 16 χρό-νων, καί μετά νά περνά μία πολύ περίεργη φάση, πού ντυνόμουν, όχι σά γυναίκα άπόλυτα, έπιμένοντας όμως πώς είμουν άντρας. Αυτό συνεχίστηκε καί προχώρησε όποτε άρχισα νά ντύνομαι άποκλειστικά γυναικεία.

Άργότερα δούλεψα σάν νοσοκόμος μέ ψυχασθε-νείς καί ή ζωή μου άλλαξε τελείως, γιατί δούλευα σάν άντρας καί ζούσα σά γυναίκα έκτός δουλειάς. Ξαρνικά άνακάλυψα τό όνομα του ψυχ-ιατρου πού είναι υπεύθυνος γιά όλόκληρο τό πρόγραμμα "Σεξουαλικής προσαρμογής" στό Σίνδεϋ. Του έκλεισα ραντεβού μέσα σέ 24 ώρες. Δέν άποφάσισα ούσιαστικά γιά την έγχειρηση. Είχα απλά δηλώσει ότι ήθελα νά δώ τί συνέ-βαινε. Μετά από ένα μισό χρόνο δέν μπορούσα πια ν'άρνηθώ την έγχειρηση, μου φαινόταν πώς τόσος χρόνος καί τόση ένέργεια θά είχαν πάει χαμένα

Πώλ: Δηλαδή παρακολούθησες ένα πρόγραμμα θερα-πείας καί αυτό δημιούργησε την άνάγκη σου γιά έγχειρηση.

Βίβιαν: Άκριβώς. Μέ την ίδια έννοια τό πρόγραμ-μα αυτό δημιουργήθηκε. Μόνο μία πράξη του έργου είχε γραφτεί. Τό υπόλοιπο απλά έτυχε νά συμβεί. Οί άνθρωποι γενικά πέρνουνε άποφάσεις- έγώ δέν πήρα.

Πώλ: Το άναπόφευκτο γεγονός τό ν'αντιμετωπίζει κανείς μία τραβεστί μέ έτερο-σεξουαλικούς ή όμοσεξουαλικούς όρους μού φαίνεται πώς ημερδεύει πολύ τά πράγματα. Έδω μπλέκονται όλες οί Φροϋδικές άντιλήψεις: Άντρες πού γίνονται γυναίκες γιά νά δικαιολογήσουν τό ότι βγαίνουν μέ άντρες ή γιά νά έχουν λεσβιακές σχέσεις -παντού όλα είναι γεμάτα από τέτοιες άντιλήψεις.

Βίβιαν: Ναι, παντού άκούς τέτοια. Όπως είπες τό θέμα είναι πολύπλοκο. Παραδέχομαι ότι είχα πιο πολλές καί πιο έπιτυχημένες σεξουαλικές σχέσεις μέ γυναίκες μετά την έγχειρηση. Όμως πιο έπιτυχημένες γι'αυτές όχι γιά μένα. Νομίζω πώς ό λόγος πού οί τραβεστί γίνονται συχνά λεσβίες είναι γιατί ό φόβος, ή κατάσταση δηλαδή πού μπλοκάρει τή σεξουαλικότητα, έχει εξαφανιστεί μέ την έγχειρηση. Ή, ίσως συμ-βαίνει γιατί τό νά ύποστείς τόσο πόνο, τό νά χάσεις τόσο αίμα, τό νά φτάσεις τόσο κοντά στό θάνατο, είναι μία άπελευθερωτική έμπειρία. Συνοπτικά ύπάρχει μία στάση του στυλ "τί πειράζει πι-". Έπιπλέον οί τραβεστί τείνουν νά τά πηγαίνουν καλύτερα μέ γυναίκες. Τείνουν καί νά τίς έλκουν γιατί έχουν ένα περίεργο διαισισμό στην νοοτροπία τους -χαρακ-τηρίζονται από πολλά θηλυκά στοιχεία. Όλοι οί διασεξουαλικοί πού ένγιναν τραβεστί - μέ όσους κουβέντισα- μου είπαν ότι έκπλήσσον-ται από τό πόσο εύκολα τους πλησιάζουν οί γυναίκες. Είναι θέμα διαισμού νοοτροπίας. Καί δέν είναι τόσο έκπληχτικό μιάς καί υπάρχουν άνθρωποι πού είχαν την εύκαιρία νά δούν τά πράγματα απ'τή μία μεριά του σεξουαλικού φράχτη καί μετά νά πηδήξουν απ'την άλλη.

Μίγκαν: Μιά απ'τίς "σκληρές" φρενιστικές άπόψεις είναι ότι ό άντρας είναι καί θά είναι άντρας -π.χ. ή Βαλερό Σολάνας ύποστηρίζει ότι ό άντρας είναι συναισθηματικά άνδρικός καί θά μείνει τέτοιος γιά πάντα. Άλλά μία λιγώτερο άυστηρή άποψη είναι ότι απ'τά παιδικά χρόνια ό προγραμματισμός "φτειάχνει" τόν άντρα είτε είναι όμοφυλόφικος, είτε δια-σεξουαλικός, είτε έτεροφυλόφιλος. Καί οί δυό αυτές άπόψεις προϋποθέτουν ή ύπονοούν ότι δέν μπορούν ποτέ νά σχετιστούν μέ γυναίκες. Κι'όμως ένας άμφίφυλος ή μία τραβεστί τείνουν νά τό άμφισβητούν αυτό. Δέν γίνεται έτσι πιο πολύπλοκος ό άρχικός διαχωρισμός;

Βίβιαν: Δέν καταλαβαίνω γιατί οί γυναίκες πρέπει νά είναι τόσο έπιθετικές γιά νά άπελευθερωθούν. Πιστεύω ότι ή άπελευθέρωση είναι άπαραίτητη, αλλά πιστεύω καί ότι οί περισσό-τεροι διασεξουαλικοί σίγουρα θεληματικά άκολουθούν τό θηλυκό στερεότυπο γιά τό όποιο ήδη μιλήσαμε, παρ'όλο πού άμφισβητούν τά σεξουα-λικά κινήματα. Τό κάνουν γιατί είναι εύκολο. Άφού πέρασαν απ'την ταλαιπωρία του νυστεριού καί βρέθηκαν άρρωστοι γιά δυό-τρία χρόνια, λέλε:

-Καλά, θά βρω τώρα έναν άντρα νά μέ φροντίζει...

Πώλ: Έννοείς ότι μπορεί κανείς ν'άποφύγει τό προγραμματισμό του;

Μίγκαν: ...κάτι πού θεωρητικά θεωρώ τελείως άπιθανο. Μιλοῦσες γιά την αντίδρασή σου στους γαμιάδες. Έγώ τους σιχαίνουμε.

Βίβιαν: Είναι προσωπική σου αντίδραση ή γενικά θηλυκή στάση;

Μίγκαν: Είναι κοινή σέ πολλές γυναίκες πού ξέρω.

Βίβιαν: Είναι καί τρόμος;

Μίγκαν: Ναι. Καί άπέχθεια...

Βίβιαν: Την άπέχθεια την καταλαβαίνω. Την νοιώθω κι'έγώ, αλλά νοιώθω ότι ό μόνος τρόπος νά δείξεις σ'έναν τέτοιο άντρα τή θέση του είναι νά του δείξεις την πλήρη διαδυκότητα της άρσε-νικής-θηλυκής σεξουαλικότητας, μέχρι ν'άρχισι ν'άναθεωρεί τίς αξίες του.

Μίγκαν: Μιά διασεξουαλική γυναίκα δέν διαθέτει σύστημα έξουσίας πού άνέφερες πρίν μ'εύκαιρία τό βιβλίο "Μοίρα".

Βίβιαν: Άκριβώς.

Μίγκαν: Υπάρχει μία όλόκληρη πανοπλία ψυχο-λογικών όπλων πού δέν διαθέτουν οί γυναίκες.

Βίβιαν: Τά έχετε, άλλ'όχι άνεπτυγμένα. Μιά τραβεστί χρειάζεται ν'άναπτύξει συνειδητά τόν τεχνητό θηλυκό της αίσθησιασμό καί ταυτόχρο-να νά διατηρήσει την άρσενική της ταυτότητα. Έχουν τόσο άκραίες άνεπτυγμένες ιδιότητες πού όταν παρουσιαστούν μέ πλήρη πολεμική περιβολή τό θέμα είναι έκπληχτικό. Πρέπει νά παρ-αδεχτείς, άν έχει πάει ποτέ σέ έπιθεώρηση τραβεστί (σ.σ. στην άθήνα στό ΑΚΑΖΑΡ του Δαοζέ ντα στην Πλάκα), πώς οί γυναίκες φαίνονται παν-έμορφες καί, κάτω απ'την πασαρέλλα -έν είναι ξύπνιες- φαίνονται έκπληχτικές. Σκέψου τί θά έκαναν οί τραβεστί γιά τόν κόσμο άν ήθελλαν, στό σταδιο μετά την έγχειρηση. Ή προ-εγχειρησιακή κατάσταση είναι θεσπέσια ως πρός τίς αισθήσεις.

Πώλ: Είπες ποιν, αν δε γελλεύσαι, πως γενετικά είσαι ακόμα άντρας. Σωστά;

Βίβιαν: Αυτό ισχύει πρακτικά, γιατί κλινικά νομίζω πως έχω χάσει αυτήν την ιδιότητα. Λέν ξέρω ποιά ταμπέλα περιγράφει τον πλουραλισμό που έχω ζήσει αυτά τα όχτώ χρόνια.

Πώλ: Ο παροδοσιακός τρόπος συμπεριφοράς διαφέρει σε σχέση με τον άντρα ή την γυναίκα που είναι διασεξουαλικοί.

Βίβιαν: Τό "θηλυκό"...

Πώλ: Δεν με ικανοποιεί αυτός ο ρόλος, γιατί υπάρχει κάτι επαναστατικό φουτουριστικό γύρω από τους διασεξουαλικούς, γιατί υπάρχει μια διχοτόμηση, δύο πλευρές που ζουν μαζί. Η μία ταυτότητα υπάρχει κι όμως δημιουργείται κι άλλη μια παράλληλα. Είπες ποιν πως έννοιωθες να κοιττάς πάνω από το φράχτη κι από τις δύο πλευρές. Η κοινωνία συνήθως δεν επιλέγει την εικόνα του διασεξουαλικού...

Βίβιαν: ...είναι πολύ ανησυχητικό, γιατί πρόκειται για ανθρώπους, σκληρούς ανθρώπους. Η Μαμά και Μπαμπάς βλέπουν τηλεόραση και λένε: -Τέλος πάντων, είναι περίεργο... αυτά τα άτομα που αλλάζουν φύλο, φτωχοί άνθρωποι, έκαναν όμως τό σωστό... Άν

Αν σκέφτονται έτσι, θαύμα. Δεν είναι βλαβερό προς τό παρόν, αλλά δεν είναι αληθινό. Οι τραβεστί δεν ζουν με την αλήθεια, γιατί είναι πολύ καταστροφική. Γενικεύω, δεν μιλώ προσωπικά. Μιλώ για τό μέσο τραβεστί και τό γενικό κίνητρο πίσω από την διασεξουαλικότητα. Όσα κάνουν δεν έχουν σχέση με την αλήθεια.

Πώλ: Από τις σχέσεις σου με άλλες τραβεστί, νομίζεις πως υπάρχει κάποια σχέση, κάτι κοινό ή πολλές διαφορετικές ιστορίες;

Βίβιαν: Για την ένχειριση;

Πώλ: Όχι τόσο για αυτό αλλά για τις προσωπικότητες τους, για τις ομοιότητες.

Βίβιαν: Υπάρχουν κάποιες πολύ γενικές ομοιότητες:

1. "Είμαι γυναίκα με αντρικό σώμα",
2. Λίγο πιο κλινική: "Έχω υποαναπτυγμένα γυναικεία όργανα" ή "Είχα στήθος από τό 15 μου", μαλακίες δηλαδή,...
3. Είδος έκλογίκευσης: "Δεν ήθελα να τό κάνω" ή "Αναγκάστηκα", ή "Λυπηθήτε με παρακαλώ, δεν ευνόθνομαι", μαλακίες κι αυτά...

Η αλήθεια δεν έχει καμμία σχέση.

Πιστεύω πως υπάρχει κλινική αιτία στη διασεξουαλικότητα. Δεν επιλέγεται γιατί είναι έμφυτη. Τό στηρίζω αυτό σε αμερικάνικες και ευρωπαϊκές στατιστικές και στο γεγονός ότι 95% των τραβεστί γεννήθηκαν από γυναίκες πού, στη διάρκεια της εγκυμοσύνης, είχαν κάποια μόλυνση. Οι επιστήμονες πιστεύουν πως αυτή η συγκεκριμένη μόλυνση αλλάζει τον βασικό σεξουαλικό προγραμματισμό και τό άρσενικό γεννιέται με θηλυκή σεξουαλικότητα. Πολύ βασικό. Έννοω πως κανείς δεν ξέρει πόσο ποσοστό του φύλου μας είναι "έμφυτο" και πόσο "κοινωνικό". Είναι όμως, νομίζω, κληρονομικό σε κάποιο ποσοστό.

Πώλ: Ναι, αλλά η βιολογική εξήγηση μιας σεξουαλικής απόκλισης είναι υποπτη π.χ. μερικοί λένε πως πρόκειται για άλλο ποσοστό ανδρικών και γυναικείων ορμονών.

Βίβιαν: Συμφωνώ μόνο γιατί η μητέρα μου, όταν ήταν έγκυος σε μένα, είχε πάθει παρωτίτιδα και γιατί θυμάμαι πως, σά παιδί, πήγα να στίς τουαλέτες - για κυρίες και έπλησης άρσας τα παιχνίδια της αδελφής μου, ...συνέχεια έκανα τέτοια.

Πώλ: Κι' εγώ έκανα παρόμοια, αλλά σε άλλο στάδιο. Θεωρώ την ιστορία που είπες πριν πολύ πιο πειστική, ότι οδηγήθηκες σε ένα "Ψυχιατρικό Πρόγραμμα" που δημιούργησε την ανάγκη για ένχειριση.

Βίβιαν: Όχι, συσχετίζεις λάθος. Πιστεύω ότι ένα τέταρτο του πληθυσμού είναι διασεξουαλικό, αλλά πως αυτοί οι άνθρωποι δεν έχουνε δυνατή προσωπικότητα και ίσως κουπλάρουν από την παιδική τους ανατροφή να τό παραδεχτούν και να τό αποφασίσουν - ή και να συνειδητοποιήσουν πως όπως-όποτε θέλουν ν' αλλάξουν φύλο, ότι και νάναι σήμερα. Πολύ λίγοι πτάνουν στην συγκεκριμένη κατάσταση να πουν στον έαυτό τους "κάτι συμβαίνει. Τώρα τί κάνουμε; Νά ντυθώ γυναικεία σήμερα;"

Πώλ: Έννοεις ότι πιστεύεις πως 25% του πληθυσμού είναι βιολογικά έν δυνατόν τραβεστί;

Βίβιαν: Πιστεύω ότι είναι ένγκεφαλικά διασεξουαλικοί και ίσως κατά ένα ποσοστό και βιολογικά αλλά οι τάσεις τους αυτές σκεπάστηκαν τόσο καλά στην παιδική τους ηλικία που τώρα ούτε καν μπορούν να τό φανταστούν. Έγώ αντίθετα είχα

όλες τις κατάλληλες παιδικές έμπειρίες ώστε να θεωρηθώ κλινική περίπτωση διασεξουαλικού. Είναι ναυωτο, έμφυτη αυτή ή τάση της αμφιφυλίας, τό θέλουμε ή όχι. Ακόμα και ο πιο Φροϋδικός ψυχίατρος όρνήθηκε να καταλάβει την τάση αυτή στις ψυχώσεις ή νευρώσεις.

Μίγκαν: Μίλησες κανα-δυό φορές για την ανδρική σου πλευρά. Τί έννοεις, ξεχωριστά από τα χρωμοσώματα; Σε έπηρεάζει σε σημαντικό βαθμό;

Βίβιαν: Σίγουρα. Αν και ή ανδρική πλευρά είναι όρκετά ισχυρή μέσα μου, ή ταύτισή μου μ' αυτήν μπορεί μόνο να στηριχτεί στα χρόνια που δεν είμουνα σίγουρη τό τί πρόκειται να γίνει - άνδρας ή γυναίκα.

Πρέπει να καταλάβετε ότι μια τραβεστί αλλάζει ολοκληρωτικά την προσωπικότητά της. Κι' έτσι πρέπει να κάνει. Πρέπει να μάθει να μ' γίνεται αντίληψη. Έτσι λοιπόν αίσθάνονται αναγκασμένοι να μάθουν την παρामीκή λεπτομέρεια της γυναικείας συμπεριφοράς. Μια γυναίκα, λόγω χάρη σταυρώνει τό πόδια της, πιο συχνά, προς τό άριστερά. Μια γυναίκα ποτέ δεν άνάγει ένα σπρίτο προς τό μεριά της - πάντα προς τό κάτω. Όλα αυτά είναι μια ρουτίνα που την μαθαίνουμε παρακολουθώντας τον κόσμο. Είναι ό καταλύτης για μια μεγάλη αλλαγή προσωπικότητας. Έτσι, μου είναι πολύ δύσκολο να κυττάξω πίσω και να πάω π' εκείνο που με έκανε άντρα. Ίσως και να είμαι ακόμα. Ο τρόπος που σκέφτομαι είναι ίσως πολύ ανδρικός.

Μίγκαν: Τί θα μπορούσε να σημαίνει άνδρισμός για σένα πέρα από τους σεξουαλικούς ρόλους και στιγμένες καταστάσεις;

Βίβιαν: Δεν θα μπορούσα να πω ποτέ: "Αυτός είναι άντρας" ή: "Αυτή είναι γυναίκα". Νομίζω ότι οι άντρες είναι άντρες και ότι βασικά ό καθένας έχει την προσωπικότητά του. Είναι μερικό πράγμα-τα που κάνουν οι έτεροφυλόφιλοι άντρες και που τους χαρακτηρίζουν, άλλ' αυτά δεν είναι τίποτ' άλλο από τελετουργικές και τεχνικές κινήσεις. Για μένα όμως μπορεί ένας άντρας να έχει όλη ή θηλυκότητα που μπορείς να φανταστείς και να παραμένει άντρας. Πολλοί άνθρωποι βάζουν είσαγωγικά στη λέξη άντρας και τελείως μηχανικά σχηματίζεται στο μυαλό τους ή γνωστή εικόνα. Έγώ δεν μπορώ να τό κάνω αυτό γιατί συνδέω τον άντρισμό με την προσωπικότητα του καθένα κι' όχι με τό πέος του και την θηλυκότητα τό ίδιο.

Πώλ: Οι όμοφυλόφιλοι τί ρόλο παίζουν σ' όλα αυτά;

Βίβιαν: Οι σχέσεις μου με τους άντρες όμοφυλό-ιλικούς, είναι πολύ ικανοποιητικές και θα μπο-

ρούσαν εύκολα να μεταφερθούν σε βαθύτερες έρωτικές ζώνες, αλλά ξέρω ότι είναι δύνατο. Μερικές φορές δεν θέλω να τό παραδεχτώ. Αναρωτιέμαι γιατί έγώ μπορώ να κάνω έξισου εύχάρια-τα έρωτα μ' έναν άντρα και με μια γυναίκα και οι "άλλοι" να μην μπορούν. Είναι εύκολο να αντιληφθούν ότι είμαι ένχειρισμένη και έτσι βλέπουν ότι θα μπορούσαν έρωτα μαζί μου, τό κακό είναι ότι βλέπουν τους έαυτούς τους σαν όμοφυλό-ιλικούς φίλους. Κι' έτσι δεν πηδάνε στο κρεβάτι, που τους διαθέτω... Δυστυχώς.

Παραδέχομαι ότι μερικοί άντρες όμοφυλόφιλοι με τρομάζουν όσο και όρισμένες γυναίκες. Δεν μπορώ όμως να χωνέψω τους πούστηδες εκείνους που μιμούνται τις γυναικείες κινήσεις, φοράνε γυναικεία ρούχα και μπορούν να παίζουν τέλεια τό ρόλο τους. Πραγματικά δεν μπορώ να δεχτώ κάποιον που περιορίζει ή σεξουαλικότητά του προς ή μια κατεύθυνση μόνο. Οι άνθρωποι περιορίζονται μόνο από κείνην ή την άλλην σεξουαλικότητα που δίνουν στον έαυτό τους. Ποτέ μου δεν περιόρισα τον έαυτό μου κι' ούτε σκέφτομαι να τό κάνω. Δεν τους κατακρίνω όμως.

Πώλ: Κάπου νομίζω ότι είπες ότι οι διασεξουαλικοί θα μπορούσαν ν' αποτελέσουν τό πργματικό "τρίτο φύλο"... Έ, λοιπόν μερικοί όμοφυλόφιλοι αυτο-αποκαλούνται "τρίτο φύλο" και κινούνται ανάλογα.

Βίβιαν: Ίσως να τους ταιριάζει ό όρος "τρίτο γένος".

Πώλ: Ποιά είναι ή διαφορά;

Βίβιαν: Τό γένος από την κλινική άποψη συχνά προσδιορίζεται σαν μια κατάσταση της συνείδησης και της ψυχολογικής συμπεριφοράς, ένω τό φύλο άναφέρεται από κλειστικά σε χρωμοσώματα και τις στατιστικές της γενετικής κατασκευής. Αυτό ήταν και τό πρόβλημα της Αίτηριν Άσλεϋ. Την ξέρετε;

Πώλ: Όχι.

Βίβιαν: Η Αίτηριν ήταν μια ένχειρισμένη διασεξουαλική που κατάφερε να γίνει ένα διάσημο και έπιτυχημένο φωτομοντέλο. Ήταν έπιτυχημένη με την πραγματικά γυναικεία έννοια της λέξης "όλοι την θαύμαζαν σά καλλονή. Την είχαν σε κάθε περιοδικό και τελικά παντρεύτηκε στην Ίσπανία τον κληρονόμο ενός Άγγλου Λόρδου. Όταν γύρισαν στην Άγγλία δυό χρόνια άργότερα, εκείνη ζήτησε διαζύγιο διότι δεν συμφωνούσαν ή κάτι παρόμοιο. Ο άντρας της, τότε, ζήτησε την άκύρωση του γάμου με την δικαιολογία ότι εκείνη δεν ήταν ούτε άντρας, ούτε και γυναίκα. Μετά από άναρίθμητες δίκες τό βρετανικό δικαστήριο άποφάνθηκε: Όχι Αίτηριν, να μ'ας συγχωρέ-

Φωτογραφία: Cristian Hermet

σεις αλλά είσαι άντρας. Άμέσως ή απόφαση αυτή βρέθηκε κάτω απ'τά πυρά όλων των ιατρικῶν καί άλλων σύθεντιῶν πού ασχολοῦνται μέ τήν ψυχολογία. Ἀκόμα καί μερικές κυβερνήσεις δήλωσαν ὅτι ἦταν μιὰ ἀπάνθρωπη ἀπόφαση. Ὅλα αὐτά ὅμως δέν βοήθησαν καθόλου τήν Αἰληρίλ. Τό ἔριξε στό "μαντράξ" καί θά βρισκεται ἔτσι "φευγάτη" μέχρι τό τέλος τῆς ζωῆς της. Ὅπως καί νάχει τό πρᾶγμα ἡ μόνη σύθεντιά πάνω σέ παρόμοια θέματα εἶναι ἡ ἱστορική. Ὅποιαδήποτε βασίλισσα τῆς νύχτας μπορεί νά ταυτιστεῖ μέ τό "τρίτο γένος" γιατί ἴσως νά ἔχει μακιγιαριστεῖ καί νά ἔχει ἀκόμα μακιγιαρεῖ τήν ψυχολογική της ὑπόσταση, ὥστε νά φαίνεται γυναίκα, ἀλλά σωματικά εἶναι ἀκόμα ἄντρας. Δέν ἔχει μήτρα. Οἱ διασεξουαλικοί ὅμως μπορούν νά τή σπασί τους νά διεκδικήσουν τό "τρίτο φύλο".

Πῶλ: Ἐχεις ἀπόλυτο δίκιο. Κι ἐγώ ὁ ἴδιος μπορῶ εὐκολά ν'ἀντιληφτῶ πῶς μπορεί κάποιος νά προσποιηθεῖ τό ἀντρικό ἢ τό γυναικεῖο ρόλο ἀλλά μοῦ εἶναι δύσκολο νά καταλάβω πῶς μπορεί κάποιος νά γίνεῖ γυναίκα.

Μίγκαν: Νομίζω ὅτι ξαναγεννᾶμε στή δύναμη πού ἔχει μιὰ διασεξουαλική γυναίκα πού τήν ἀπέκτησε μέσα στή διάρκεια τῆς μεταμόρφωσης τῆς ἐνχείρησης. Μπορεῖ πιά εὐκολά ἀπό μέ... κατ'ἐνα ἢ ἀπό μιὰ φεμινίστρια νά ἀντιληφτεῖ τούς ὁρους τῆς μονομαχίας μεταξύ ἀνδρῶν καί γυναικῶν καί νά ἀντιμετωπίσει τόν ἄντρα μέ γεγονότα πού ἡ ἴδια ἔχει βιώσει.

Βίβιαν: Μιὰ διασεξουαλική γυναίκα βλέπει τά πάντα γύρω της νά καταστρέφονται καί αὐτή ἡ καταστροφή τήν ἐπιρεάζει ἄμεσα. Μιὰ φορά τό μήνα μπορεί νά βάλω πάνω μου δι- ἡποτε μακιγιάζ καί νά βγῶ στό δρόμο σκαπανεβά- ζοντας τούς γοφούς μου καί κουνώντας τά βυζιά μου. Κάνω ἔτσι, λοιπόν, τή βόλτα μου στήν πόλη σά μιὰ στερεότυπη σεξοβόμβα. Θά γυρίσω μετά σπῖτι μόνη μου καί αὐτό εἶναι ἀρκετό γιά μένα. Μοῦ δίνει τήν αἰγουργία ὅτι δέν κατέστρεψα ὅποιο ὅποιοι κι'ἀγγίξα πού εἶναι συνηθισμένο φαινόμε- νο γιά μιὰ ἐνχειρισμένη τραβιατί...

Μίγκαν: Κατά πόσο μπορεί ν'ἀλλάξει αὐτή ἡ κατά- σταση; Ἀν κάποιος ἐπέμενε καί ἐνοιῶθε ὅτι δέν τόν καταστρέφεις θά μπορούσες νά δεχτεῖς κάτι τέτοιο;

Βίβιαν: Νομίζω ὅτι ἄν κάποιος μετά ἀπό ἕνα ὀρι- σμένο διάστημα γνωριμίας ἐρχόταν καί μοῦ ἔλεγε:

"Ἐρεῖς Βίβιαν αἰσθάνομαι κάτι γιά σένα πού μπορεῖ νά διατυπωθεῖ σάν ἀγάπη. Αὐτό πού αἰσθάνο- μαι γιά σένα εἶναι γιά τό ὅτι εἶσαι μιὰ διασε- ο ξουαλική κι'ὄχι ἕνας τυπικός ἄντρας ἢ γυναίκα, ἢ τό πιό παράξενο πλάσμα πού γνώρισα τήν τελευ- ταία δεκαετία ἢ ἐπειδὴ ἔχουν γεμίσει μέ σιλικό- νη τά διάφορα μέλη τοῦ σώματός σου"... Νομίζω ὅτι ἄν μοῦ τᾶλεγε αὐτά κάποιος, ἀμέσως θά σταμα- τοῦσε αὐτήν τήν καταστροφική τάση πού ὑπάρχει μέσα μου. Μοῦ ἔχει ἤδη συμβεῖ...

Πῶλ: Θά πρέπει νά εἶναι πολύ καταστροφικό γιά τό "ἐγώ" σου τό ν'ἀποτελεῖς ἕνα ἀξιοπερίεργο πλάσ- μα, σέ ὀρισμένους κοινωνικούς κύκλους...

Βίβιαν: Εἶναι ἕνας τρόπος κι'αὐτός νά μπεῖς στά κοινωνικά πλαίσια...

Πῶλ: Δέν μᾶς διευκίνησε προηγουμένως ποιὰ εἶναι ἡ προσωπική σου γνώμη γιά τήν πατριαρχική θεωρί- α στή σεξουαλική καταπίεση; Νομίζεις ὅτι ἡ κατα- πίεση κινεῖται πάνω στίς γραμμές τοῦ ἄνδρικο, τῆς ὑπεροχῆς τοῦ ἄντρα πάνω πτή γυναίκα, στούς ὁμοφυλόφιλους, στούς μαύρους, καί σ'ἄλλο;

Βίβιαν: Ὁχι, αὐτό δέν συμβαίνει μέ μᾶς. Ἐπειδὴ σ'ἄνδρα τό πᾶν, ἡ καταπίεση εἶναι ὑπερ- βολικά καταπιεστική. Ἐκεῖνοι πού μοῦ ἔχουν φερεῖ πιά ἄσχημα καί πορνογραφικά ἀπ'ὅλους εἶναι οἱ γυναῖκες Κροτικοί Ὑπόλληλοι. Ὅταν πῆγα νά βγάλω νέο πιστοποιητικό γέννησης, ἐπειδὴ ἄλλαξα τόνόμῳ μου, ἡ γυναίκα-δεσφυντής τοῦ τμήματος δέν ἔκανε δεκτή τήν αἰτήσή μου. Πᾶγα στόν προϊστάμενόν της ὁ ὁποῖος εἶπε: "καί γιατί ὄχι" καί ὅταν τελικά ἔφτασα στόν ἄνωτερό καί ἀπ'αὐτόν, πού ἦταν μιὰ γυναίκα μοῦ ἀπόρριψε ὀριστικά τήν αἰτήση, δίνοντας μου μισοσσετεῖς καί μισο-κοροῖδευτικές ἐξηγήσεις. Κάτι παρόμοιο συνέβη κι'ὅταν πῆγα νά βγάλω διαβατήριό, ὅποτε τό θέμα ἔφτασε στόν Ὑπουργό.

Μίγκαν: Ποιές εἶναι οἱ ἀντιδράσεις τῶν άλλων γυναικῶν ἔξω ἀπ'τό γραφειοκρατικό κατεστημένο;

Βίβιαν: Μέ φοβοῦνται. Γυναῖκες ὄχι καί τόσο σίγου- ρες γιά τόν ἑαυτό τους μέ βλέπουν σά μιὰ ἀπειλή γιά τά σεξουαλικά τους κτήματα, τούς ἄνδρες. Ὅταν μετακόμισα στό Γκλάντεσβίλλ καί ἄρχισαν νά συγκεντρώνονται γύρω μου διαδόσεις ὅτι δέν εἶναι αὐτό πού φαίνομαι, ἐπαιρνα ἀπειλητικά τηλεφωνήματα καί γράμματα, ὅλα ἀπό γυναῖκες. Μιὰ ομάδα μάλιστα προειδιποιοῦσε τούς ἄνδρες ὅτι δέν εἶμαι γυναίκα, ἀλλά ἕνας πραγματικός ἄντρας. Οἱ μόνες γυναῖκες πού μέ ἔχουν συμπαθεῖ εἶναι ἡ τραβεστί ἢ οἱ διασεξουαλικές ἢ οἱ λεσβίες. Ἄν μιὰ γυναίκα εἶναι ἀποκλειστικά ἑτεροσεξουαλική καί δέν ἔχει σκεφτεῖ ποτέ της κάτι τό διαφορετι- κό, τότε σίγουρα, θά ὑπάρξει σύγκρουση μεταξύ μας...

Πῶλ: Ποιές ἦταν οἱ ἐμπειρίες σου μέ τό φαιμινι- στικό κίνημα;

Βίβιαν: Κατά τή γνώμη μου τό φαιμινιστικό κίνημα εἶναι σκατά. Πιστεύω ὅτι ὅλα τά κινήματα πού ασχολοῦνται μέ τήν ἀπελευθέρωση τῆς προσωπικό- τητας πρέπει νά βοηθοῦν ὅποιαδήποτε καταπιεσμέ- νη μειονότητα ἢ ἄτομα. Τό φαιμινιστικό κίνημα ἄ- νεῖται συνεχῶς νά κάνει ὅτιδήποτε γιά τήν κατά- σταση τῶν διασεξουαλικῶν. Τό ἴδιο ἰσχύει καί γιά τό κίνημα τῶν ὁμοφυλόφιλων. Ἀντί νά ἐνωθοῦν καί νά συνεχίσουν τόν ἀγῶνα ἀπό κοινού, μένει τό καθένα ταμπουρωμένο στή σεξουαλικότητά του ἢ σ' αὐτό πού νομίζουν ὅτι εἶναι ἡ σεξουαλικότητά τους. Τούς διασεξουαλικούς δέ ν'αὐτούς ἀναγνωρί- ζουν κἄν. Ἡ μόνη πού τό ἔκανε ποτέ εἶναι ἡ ἀκτι- βίστρια Ζερμαίν Γκρήρ, εἶπε στό Βιβλίο της: "Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΕΥΝΟΥΧΟΣ" ὅτι ἡ Αἰληρίλ Ἀσλεῦ, εἶναι- κατά τή γνώμη της- τό σύμβολο τῆς Γυναῖκες Εὐ- νούχου καί γι'αὐτό εἶναι περήφανη γι'αὐτήν.

Μίγκαν: Πῶς δικαιολογοῦνται οἱ φεμινίστριες γι' αὐτήν τους τήν ἀρνητική στάση;

Βίβιαν: Λένε, ὅτι ὁ δικός τους ἀγῶνας εἶναι ἀρ- κετά μεγάλος γιά ν'ἀσχοληθοῦν καί μέ μᾶς, κάτι πού δηλαδή δέν εἶναι "σοβαρή" δικαιολογία.

Πῶλ: Νομίζω ὅτι ἀπλᾶ καί μόνο, αὐτό καθρεφτίζει τήν ὁλοκληρωτική ἀγνοία καί φόβο πού ἔχουν γιά τούς ἀ μ φ υ λ ο υ ς, γιατί πραγματικά ἡ ἀμφιφυλία θά μπορούσε νά εἶναι τό κοινό σημεῖο ἐπαφῆς τοῦ γυναικεῖου καί τοῦ ὁμοφυλόφιλου κινή- ματος.

Βίβιαν: Ἐχεις ἀπόλυτο δίκιο, οἱ διασεξουαλικοί δέχονται πίεση σάν ὁμοφυλόφιλοι καί σάν γυναῖκες. Δέν ψηφίζουν καί οἱ περισσότεροι δέν μπορούν νά φύγουν ἀπ'τὴ χώρα τους. Εἶναι ἀρκετά δύσκολο νά βροῦν δουλειά ἢ νά διατηρήσουν τή θέση πού εἶχαν πρίν τήν ἐνχείρηση. Ἀναγκάζονται λοιπόν νά γλύ- φουν πούτσους στήν Βικτώρια-Στέλιον ἢ νά γδύ- νονται τέσσερις φορές τὴ βραδυά σέ κάποιο κλάμπ.

Πῶλ: Πόσοι ἀμφίφυλοι ὑπολογίζεις ὅτι ὑπάρχουν στόν κόσμο;

Βίβιαν: Ὑπάρχουν γύρω στούς 1500 (χιλίους πεντακέ- σιους) μόνο στήν Αὐστραλία καί ἄλλοι πεντακόσιοι στόν ὑπόλοιπο κόσμο. Ἐπίσης ὑπάρχουν περίπου δύο χιλιάδες πού δέν ἔχουν κάνει ἐνχείρηση γιατί πιστεύουν ὅτι ἡ ἐνχείρηση εἶναι κάτι τό δευτερεῦ- ον. Ἀνάλογα μέ τόν πληθυσμό τῶν 12,000,000 κατοί

κων ἡ Αὐστραλία ἔχει ἕνα μεγάλο ποσοστό ἀμφίφυ- λων.

Πῶλ: Θυμᾶμαι ὅτι εἶχα διαβάσει γιά τούς Ἰνδιάνους τῆς Βόρειας Ἀμερικής, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἦταν ἄνθρωποι δ ι π λ ῆ ς σεξουαλικότητας.

Βίβιαν: Ναι, εἶναι κάτι πού ἄρχισα νά τό ἀντι- λαμβάνουμε μόλις ἔδω καί δύο χρόνια. Στούς Ἑλλη- νιστικούς χρόνους οἱ ἐρμαφρόδιτοι σύμφωνα μέ τούς νόμους τῆς μαγείας συγκέντρωναν μεγάλη δύναμη καί ἦσαν πρόσωπα ἱερά. Ὁ ἐρμαφρόδιτος ἔχει πέος καί ὄρχεις καί στήθος, τά ὅποια ἔχει καί ὁ διασεξουαλικός πρίν τήν ἐνχείρηση. Εἶναι θέμα ἐκλογῆς, θέμα τύχης κι'ἐγινε δυνατή ἡ ἐνχεί- ρηση μέ τήν σύγχρονη ἐπιστήμη. Στά Καβαλιστικά γίνεται δεκτό ὅτι ὁ ἐρμαφρόδιτος εἶναι τό κυριό- τερο ἐνδιάμεσο γιά τήν ἐπικοινωνία μέ τό ὑπερ- φυσικό. Οἱ διασεξουαλικοί εἶναι οἱ μόνοι στόν κόσμο πού μπορούν νά διεκδικήσουν αὐτή τή θέση. Ἀκόμα καί οἱ Αἰγύπτιοι θεωροῦσαν ὅτι ἡ ὕπαρξη καί τῶν δύο φύλων στό ἴδιο σῶμα ἦταν μαγική. Ἱστορικά στοιχεῖα δείχνουν ὅτι πραγματικά οἱ διασεξουαλικοί κατεῖχαν μεγάλη πολιτική δύναμη. Ἡ Μαντάμ Πομπαντούρ ἦταν μιὰ ἀπ'αὐτούς. Ἐξέλω νά καταλήξω στό ὅτι, ὅταν κάποτε γίνει μιὰ ἐπανάσταση πού θ'ἀνατρέψει ὅλους τούς κοινωνι- κούς ρόλους καί θά καταστρέψει ὅτι προϋπῆρχε, τότε, στόν καινούργιο κόσμο πού θά δημιουργηθεῖ οἱ διασεξουαλικοί θά βρεθοῦν στήν πιό πλεονεκτι- κή θέση.

Μίγκαν: Αὐτές εἶναι οἱ δικές σου προβλέψεις, Στε- ρίζεις σέ γεγονότα τοῦ παρελθόντος γιά νά κα- ταλάβεις τό μέλλον. Οἱ φεμινίστριες ἀπ'τὴν ἄλλη μεριά, βασισμένες σέ διάφορες μητριαρχικές κοι- νωνίες τοῦ παρελθόντος ἐκφράζουν ἀνάλογες προ- δοκίες.

Βίβιαν: Δέν ἔχουν κανένα ἱστορικό ὑπόβαθρο.

Μίγκαν: Αὐτές νομίζουν ὅτι ἔχουν.

Βίβιαν: Συμφωνῶ μέ τίς προβλέψεις τους. Ἄν γίνει μιὰ καταστροφή (ς) οἱ γυναῖκες σίγουρα θά πάρουν ἐνεργό μέρος στίς μεταρρυθμίσεις. Ἀλλά ἴσως οἱ διασεξουαλικοί νά εἶναι ἐκεῖνοι πού θά παίξουν τόν πιό σημαντικό ρόλο.

Μίγκαν: Ὅλοι ἔχουν τίς ἴδιες ἐλπίδες γι'αὐτή τή μελλοντική ἀναγέννηση. Τὴ βλέπουν σά μιὰ δια- μόρφωση τοῦ σήμερα ὥστε νά ἔχουν περισσότερη δύναμη στά χέρια τους -ἀπὸ τήν ἴδια δύναμη πού ἔχουν σήμερα οἱ ἄλλοι. Αὐτό μοῦ φαίνεται ἀρκετά ἀνησυχητικό καί φοβᾶμαι ὅτι δέ θά ἤθελλα νά ζῶ μετά τήν ἐπανάσταση καί νά δῶ νά συμβαίνουν πάλι τά ἴδια πράγματα, μόνο πού αὐτή τὴ φορά θά τά κάνουν γυναῖκες ἀντί ἄνδρες.

Βίβιαν: Αὐτό πού λές εἶναι ἀπόλυτα δυνατό νά γίνει, ἀλλά ὄχι καί τόσο πιθανό. Τό βλέπω νά γίνεται σέ ὀρισμένες περιοχές ἀλλά γρήγορα νά σβύνει. Πρέπει νά καταλάβουμε ὅτι 400 χρόνια ἡ ἀνθρωπότητα προσπαθεῖ νά βγεῖ ἀπ'αὐτή τὴ λοῦμπα καί δέν θά ἐπιτρέψει στόν ἑαυτό της νά ξαναπέσει μέσα.

Πῶλ: Νομίζω ὅτι τόση ὥρα συζητᾶται μέ τήν προ- ὑπόθεση ὅτι ἡ ἐπανάσταση θά εἶναι περισσότερο σεξουαλική παρά οἰκονομική.

Μίγκαν: Μά δέν εἶπαμε ὅτι πρόκειται νά γίνει κάποια ἐπανάσταση. Σίγουρα κάτι πρόκειται νά συμβεῖ κι'ἐπειτα οἱ ἄνθρωποι θ'ἀπεθοῦν ἐλεύθε- ροι ν'ἀπολάβουν ὅτι θάχει ἀπομείνει.

Βίβιαν: Κι'ὅταν συμβεῖ αὐτό τό "κάτι", πού τό τοποθετῶ μέσα στά 20 ἐπόμενα χρόνια, τότε ἡ παγίδα τῆς σεξουαλικῆς ἰσοτομίας θά γίνει φανερό στούς ἀνθρώπους καί οἱ διασεξουαλικοί θά εἶναι σέ θέση νά τούς ἐλευθερώσουν. Συμβαίνει συχ- νά νά μοῦ ζητᾶνε συμβουλές, πάνω στή διαμάχη ὁρ- σενικοῦ θηλυκοῦ, γιά, σεξουαλικά, συναισθηματικά ἢ καί ψυχολογικά θέματα.

Πῶλ: Γιά ν'ἀλλάξουμε θέμα, μοῦ κίνησε τήν περιέρ- γεια κάτι πού εἶπες πρίν γιά τό ρόλο τῆς ἱατρι- κῆς τεχνολογίας στή μεταβολή τοῦ παραδοσιακοῦ ἐρμαφρόδιτου σέ σύγχρονον διασεξουαλικόν ἄνθρω- πο. Τό μόνο πού ἄλλαξε σ'αὐτήν τήν μεταβολή εἶναι ὁ τεχνολογικός παράγοντας, δηλαδή οἱ ὁρμό- νες καί τό χειρουργεῖο;

Βιβλία — ἀφίσες — περιοδικά

- Ποίηση
- Πεζογραφία
- Δοκίμιο
- Φιλοσοφία
- Επαναστατικά κινήματα
- Περιθωριακή Σκέψη

αἴολος

Βιβλιοπωλεῖο: Σόλωνος 114 — τηλ: 363.0214
Εκδόσεις: Ἰπποκράτους 6, Ε' ὁρ. — τηλ: 363.8624

Βίβιαν: Όχι οί όρμόνες.Οί όρμόνες πάντα ήταν διαθέσιμες απ'τά φυτά και τὰ ζώα...

Πώλ:Τό χειρουργείο τότε;...

Βίβιαν:Ή έγχειρίση ναί,σίγουρα.Είμαι ένας δευτε-
ρευον παράγοντας,θέμα έκλογής.Είμαι αρκετά όμως
ένοχλητικό τό νά υποστείς μιὰ έγχειρίση μέχρι
καί όκτώ ώρων,μέ μόνο τοπική αναισθησία,μέ τὰ
μάτια δηλαδή ανοικτά και πλήρη συνείδηση του τί
βλέπεις.Πρίν τελειώσει ακόμα ή έγχειρίση,αντι-
λαμβάνεσαι τή θέση πού θά βρísκεσαι από κεϊ και
ύστερα και τό μετανοιώνεις, κατά κάποιο τρόπο:

Πώλ:Όταν δέν υπήρχαν τὰ σύγχρονα τεχνολογικά
μέσα ό έρμαφρόδιτος έπαιζε ένα μυστικιστικό
ρόλο και μαγικό στην κοινωνία.Σήμερα όμως ό δια-
σεξουαλικός μπορεί νά είσχωρήσει στην κοινωνία
και νά κρυφτεί μέσα της.Είμαι αλήθεια αυτό;

Βίβιαν:Όχι ακριβώς.Μπορεί νά κρυφτεί,για λίγο
όμως χρονικό διάστημα.Αν θέλει νά είσχωρήσει
στην κοινωνία θά πρέπει νά τό κάνει μαζί μ'έναν
άντρα.Νά στήσει νοικοκυριό και ν'άσχολεϊται μέ
τό σπίτι.Γρήγορα όμως ό άντρας θά μάθει τήν
αλήθεια,και μήν νομίσεις ότι θά κρατήσει τό
στόμα του κλειστό...Είμαι μιὰ είσοδος στην
κοινωνία, κάτι πού άπεχθάνομαι...

Πώλ:Μίλησες για τήν Μαντάμ Πομπαντούρ;Τί στοιχει-
α έχεις ότι δηλαδή ήταν ένα διασεξουαλικό ή
έρμαφρόδιτο άτομο;

Βίβιαν:Δέν υπάρχουν χειροπιαστά στοιχεία.Ή έπι-
ροή πού είχε όμως στον Λουδοβίκο ήταν μεγαλύτερη
απ'αυτήν πού είχε ό ΝτυΜπαρρύ,μιὰ έπιρροή οίκο-
μική τούς ένός,έρωτική του άλλου-άλλης.Πρέπει
βέβαια νά λάβουμε υπ'όψη μας ότι οί βασιλιάδες
της Γαλλίας προτιμούσαν άνδρες ντυμένους όμως
σά γυναίκες.Είμαι φανερό,από τίς έπίμονες διαδό-
σεις,απ'τόν ένα αιώνα στον άλλο ότι οί γυναίκες
πού βρέθηκαν μέ μεγάλη πολιτική έπιρροή ήταν
στην πραγματικότητα διασεξουαλικά άτομα. Τό
γεγονός ότι ένώ υπήρχω,αναισεί τήν άποψη νά
είναι όλα μύθοι και ψεύτικες διαδόσεις.Τό ότι
υπάρχω πάει νά πεί ότι υπήρχαν άνθρωποι σαν
και μένα και στίς προηγούμενες γενιές:

Πώλ:Θέλεις λοιπόν νά πεις ότι ή διασεξουαλικότητα
ή ή άμφιφυλία δέν είναι ένα άτύχημα της τεχνολο-
γίας αλλά χρησιμοποιεί τήν τεχνολογία για νά
πέρει τελειότερες μορφές.

Βίβιαν:Νομίζω ότι ή ένταση πού έχει δημιουργηθεί
σήμερα γύρω απ'τό θέμα όφείλεται άποκλειστικά
στην τεχνολογία.Τό νά μπορείς μέ έπιτυχία 60%
ν'άποκτήσεις ένα μουνί πού νά λειτουργεί τέλεια
δέν είναι μικρό πράγμα...Κι'άν ακόμα άποτύχει ή
πρώτη έγχειρίση μέ μιὰ δεύτερη και τρίτη,τό
ποσοστό έπιτυχίας φτάνει τό 99%:

Μίγκαν:Νομίζεις ότι θά έπηρέαζε καθόλου όλα αυτά
πού έχουμε συζητήσει ήδη,έναν μετά τήν έγχειρίση
έβγαινες άσχημη κατά τὰ κοινωνικά πρότυπα:

Βίβιαν:κανείς δέ βγαίνει άσχημος γιατί άμα
θέλουν μπορούν νά κάνουν κι'άλλη μιὰ έγχειρίση
νά τό όμορφύνουν.

Μίγκαν:Μήπως αυτό είναι ή ένσωμάτωση του κοινω-
νικά αισθητικού πρότυπου για τί τί είναι έλκυστι-
κό στο ανθρώπινο σώμα;

Βίβιαν:Δέν μου πέρασε ποτέ απ'τό μυαλό ότι είμαι
ή "ένσωμάτωση της σύγχρονης όμορφιάς".Τό μόνο
μέρος του σώματός μου πού έχω καλλωπίζει είναι
τό μπουστο μου κι'αυτό γιατί στην Αυστραλία
είναι άπαραίτητο.

Μίγκαν:Αν πρίν απ'τήν έγχειρίση υπέφερες από
άκμή, είχες μιὰ μεγάλη μύτη κι'είχες ένα μάτι
χαμηλότερο απ'τ'άλλο,θά μπορούσε ή έγχειρίση νά
τά διορθώσει όλα αυτά;

Βίβιαν:Όποσδήποτε,γιατί θά ζητούσα νά μου γίνει
αισθητική έγχειρίση προσώπου...

Μίγκαν:Αρα,έκτός απ'τήν άλλαγή φύλου, έμφανίζε-
ται κι'ένα π ρ ο τ ο όμορφο.Αυτό πού
θέλω νά μάθω είναι αν είναι αρκετή ή διπλή σε-
ξουαλικότητα πού δίνει αυτή τή δύναμη σ'ένα δια-
σεξουαλικό άτομο ή μήπως έχει νά κάνει και ή
έμφανιση πού θά του δώσει ό γιατρός...

Βίβιαν:Ίσως,ξέρω μόνο μιὰ περίπτωση πού μπορεί
νά θεωρηθεί άσχημη.Έχει ή καύμενούλα στραβά σαν

σαγόνι,θά τό φτειάξει πολύ σύντομα,άλλ'απ'ότι
ξέρω είναι πάντα έλκυστική και δέν έχει καμμία
δυσκολία νά βρεθεί μέ όποιον προτιμά.

Μίγκαν:Μά δέ νομίζεις ότι ή όμορφιά είναι
άπαραίτητη;

Βίβιαν:Όχι δέν είναι άπαραίτητη, είναι μόνο
ένα προτέρημα πού βοηθάει πολύ άμα υπορείς νά
τό άποκτήσεις.Τώρα πού ή όρμονική σεξουαλικότητα
μου έχει περιοριστεί έξ αίτίας των άδένων πού
μου άφαίρεσαν ,ή έμφανιση είναι ένας τρόπος νά
προωθώ τήν σεξουαλικότητα μου.Μετά τήν έγχειρί-
ση ή σεξουαλική όρμή σταματά.Ή έρωτική πράξη
είναι απλά και μόνο μιὰ διασκέδηση: "Ότι άπο-
μένει είναι μιὰ έπιθυμία νά βρísκεσαι πάντα και
κοντά σέ μιὰ ανθρώπινη ύπαρξη.Ή αρχή της εύχα-
ρίστησης δέν ισχύει πιά:

Πώλ:Θέλεις νά πεις ότι δέν μπορείς πιά νά
όργασθεις;

Βίβιαν:Όχι , τό αντίθετο.Δέν είμαι άνοργασμια-
κή αν και πρέπει νά παραδεχτώ ότι μετά τήν έγ-
χειρίση είναι πιό εύκολο νά φτάσω στον όργασμό
μόνη μου παρά μέ κάποιον άλλον.
Αυτό πού δέν έχω πιά είναι ή αίσθηση του νά πεις
-Κοῦκλα είσαι για κανένα βραχυκύκλωμα...νά πού-
με...

Κατάλαβες τί θέλω νά σου πώ;Μπορώ νά μήν πηδη-
τώ για αρκετό καιρό,χωρίς νά νοιώσω τήν έλλειψη,
φτάνει νά μπορέσω ν'άποδεσμευτώ απ'τήν άνάγκη
κάποιου άλλου, κοντά μου.

Μίσκαν:Αλήθεια, γιατί σέ κράτησαν ξύπνια στην
έγχειρίση;

Βίβιαν:Δέν ξέρω, και είμωνα πολύ ταραγμένη για
νά ρωτήσω.Μου έδωσαν μιὰ άκαθόριστη ποσότητα
πεθοδίνης και μογαδόν και μέ πήγαν στο χειρουρ-
γείο.Μέ κοίμησαν πρόχειρα μέ γενική αναισθησία
αλλά ξύπνησα πολύ γρήγορα.Ξέρεις, δέ σέ ξυρίζουν
παρά μόνο μέσα στο χειρουργείο, για νά μήν αϊσ-
θανθείς άσχημα,Έγώ ξύπνησα άμέσως μετά τό ξύρι-
σμα αλλά μισοναρκωμένη, όπως είμωνα δέν μπορού-
σα νά πώ:Γεια σας, θά μπορούσατε νά μου κάνετε
γενική αναισθησία...παρακαλώ;Τό παράξενο είναι
ότι όσους ξέρω πού έκαναν ίδια έγχειρίση τούς
συνέβη νά μήν τούς δώσουν αρκετό αναισθητικό.

Ίσως έπειδή ή έγχειρίση κρατάει τόσες πολλές
ώρες -έξη μέ όκτώ πάνω στο χειρουργικό τραπέζι-
Μπορώ νά θυμηθώ κάθε λεπτομέρεια της έγχειρίσης
αρκετά καθαρά. Θυμάμαι τό αίμα νά πιτσιλάει σά
γυμνμένα σώτα,νά πιτσιλάει στο πρόσωπό μου,θυ-
μάμαι μιὰ λίμνη αίματος στο πάτωμα και τή νοσο-
κόμα νά γλυστράει.Θυμάμαι νά κόβουν πράγματα
και νά στουμπώνουν τούς ιστούς μου μέ σιλικόνη
και νά τραβάνε άλλα όργανα από μέσα μου.Θυμάμαι
ακόμα τήν πλάκα πού κάνανε όταν τούς έπεσε ένα
αρχίδι μου πάνω στ' **κοιλιά** μου κι'έκανε,κυριο-
λεκτικά, γκέλ.

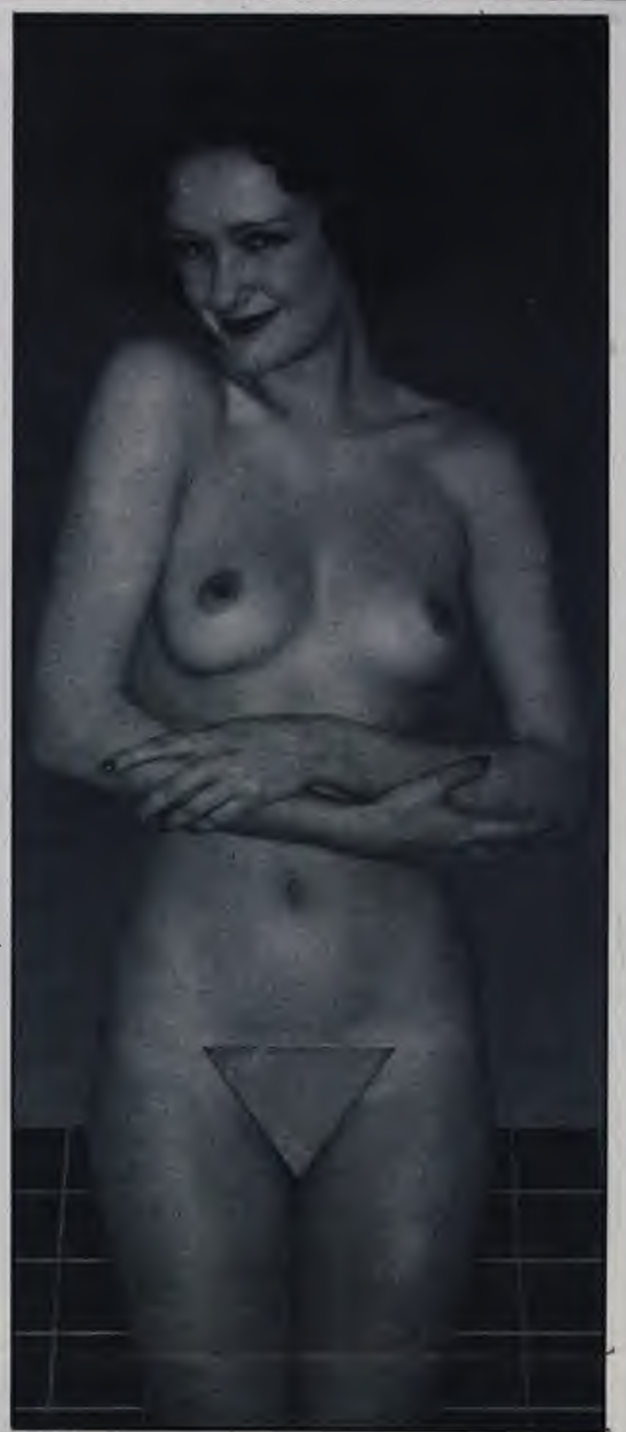
Σκεπτόμουν να μήν τούς πληρώσω τίποτα μετά
απ'όλα αυτά,και κυρίως νά μήν πάθω κανένα
ψυχικό σόκ. Αλλά μόνο πέντε μέρες τὰ σκεπτόμου-
να,μετά τέλειωσε στην άμεση μνήμη μου αυτή ή
φοβερή είκόνα-ιστορία...

Πώλ:Είμαι πράγματι μιὰ φρικιαστική ιστορία...

Βίβιαν:Έκείνη τή στιγμή δέν αισθάνεσαι τόση
φρίκη γιατί ή νάρκωση δέν σ'άφήνει.Τὰ μάτια
σου κλείνουν συνήχεια γιατί καθώς έχει τὰ
μούτια σου όρθάνοιχτα ,τό αίμα φαίνεται ότι
ανεβαίνει στο κεφάλι.Είσαι πάρα πολύ κοντά σέ
αυτά πού βλέπεις:

Μίγκαν:Αυτά όλα μάς φέρνουν στίς πατρισοχικές
συνθήκες.Μιὰ φίλη μου νοσοκόμα χειρουργείου
μου είχε πεί ότι ή μόνη φορά πού αισθάνθηκε
άσχημα και ταπεινωμένη σά γυναίκα ήταν σέ μιὰ
έγχειρίση μήτρας, όταν άκουγε αυτά πού λέγαν
οί (άρσενικοί) γιατροί.

Βίβιαν:Όχι δέν μπορώ νά πώ, ό δικός μου χειρουρ-
γος είναι έντάξει άνθρωπος και αρκετά
είλικρινής.Τό φταίξιμο για τήν άνεπαρκει αναισ-
θητικότητα, είναι όλο του αναισθησιολόγου.
Είνας ένας όμοφυλόφιλος 45 χρονών μέ άσημενια
μαλλιά και πολύ έπαγγελματίας.Μ'έκανε,μέ τήν
συμπεριφορά του, νά γίνω αντι-όμοφυλόφιλη για
αρκετούς μήνες.Του καταλογίζω τό ψυχικό τραύμα

Φωτογραφία:Cristian Hermet

πού μου προκάλεσε ή έγχειρίση...
Όταν όμως τό ξανασκέφτομαι δέ νομίζω ότι θά
μου άρεζε νά μπώ στο χειρουργείο μέ πούτσο και
νά ξυπνήσω μέ μουνί...Έτσι όπως έγιναν τὰ πράγ-
ματα μόρεσα ν'αντιληφτώ καλύτερα τί άλλαξε
στο σώμα μου και πώς.

Μίγκαν:Γίνεται ή έγχειρίση αυτή προς τήν αντί-
θετη κατεύθυνση; Μπορεί μιὰ γυναίκα νά βάλει
πούτσο στη θέση του μουνιού της;

Βίβιαν:Δέν έχει τόση έπιτυχία.Δέν είναι έξάλλου
και τόσο εύκολο πράγμα, νά κόψεις στηθος και
νά μεγαλώσεις τήν κλειτορίδα,μέ κομμάτια δέρμα
ή μέ σιλικόνη κι'έπειτα νά προσθέσεις όλα τὰ
άπαραίτητα όργανα.Άκουσα ότι έχει έπιτυχία
μόνο 30% και κρατάει πολλές ώρες και πολλές
φορές γίνεται σταδιακά.Όσο για τήν μετέπειτα
σεξουαλική εύχαρίστηση,δέν χρειάζεται νά τό
συζητάμε, είναι άδύνατη:::

ΠΗΓΗ:Τό Αυστραλέζικο περιοδικό GLP
"A Journal of sexual politics"

Μετάφραση απ'τ'άγγλικά:

Στό πρώτο μισό μέρος:

Αγάπη Νταύφα

Απ'τό μισό ως τό τέλος:

Νίκος Νικολόπουλος.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ Νο 1.- Βρισκόμαστε σέ αναζήτηση ένός συνεργάτη ή συνεργάτριας, προσώπου μέ μονιμώτερη μορφή,
προκειμένου νά επαναδιοργανώσουμε τίς έκδόσεις και νά καλλιετερεύσουμε τήν παραγωγή και
διάθεση του περιοδικού. Ζητάμε, πάθος για πληροφόρηση μέσω έντύπων. Προσφέρουμε τήν πείρα μας, εκμάθηση
της "δουλειάς" και μικρή άμοιβή μέχρι τήν ειδίκευση. Γράψατε: Τ.Θ. 4028,Ταχυδρ.Νεαπόλεως, ΑΘΗΝΑ 705, ή
Λέοντος Σγουρού 5,ΑΘΗΝΑ 706, ή έλάτε: Τέρμα Σίνα, Σγουρού 5, πρωϊνά 9-10,30' ή άπογεύματα 6 - 8.-

Ράντυ, φωτογραφισμένη απ'τόν Άρη Τερζόπουλο

ΡΑΝΤΥ ΑΝΤΡΙΟΥΣ:

**στην
ελλαδα
δεν μπορεί
να ζήσει κανείς
μονο
με τη μουσική**

**τώρα
ζω
με... υφασματα**

μια "ωραία" και "δυσκολή" συζήτηση μ'ένα ευτυχισμένο πρόσωπο!

Σ'ένα σπίτι παλιό Αθηναϊκό, μέ πόρτες σκαλιστές ξύλινες και ξέφωτα τύπου Τζεμιλέ, μέ σκάλες γυριστές και σιδεριές-καρβόλες, όπου μέσα είναι διακοσμημένο μέ κουρέλια χρωματιστά κι όμπρέλες, από βεστιάριο της Μαντάμ Μπατερφλάϋ, μέ ξερά λουλούδια στά βάζα, χαλίκια και χαλάκια και ψάθινες πολυθρόνες τύπου Έμμανουέλλα, κατοικεί ή Ράντυ (κοινώς Αριάδνη) Αντρίου (Μακ Ίννες), ντυμένη κι αυτή ανάλογα μέ τό υπόλοιπο ντεκόρ του σπιτιού της. Η Ράντυ, είναι μία όμορφη -σάν αλαβάστρινη κοκκία της Ανατολής- ένα περίεργο κρᾶμα έλληνοσκηνοθέτιδας καταγωγής μέ ιντερνασιονάλ κουλτούρα, πού μόνο όρισμένοι-λίγοι θά έλεγα-έχουν τήν ευτυχία ν'αποκτήσουν, λόγω συνθηκών οίκογενειακών και γεωγραφικών και... DNA. Στήν Αθήνα, όπου δέν κατοικεί πάντα, ή και γιά πάντα-γιατί ταξιδεύει πολύ-είναι γνωστή, τόσο σαν μέλος του γκρούπ του Πουλικάκου και του Λογαρίδη... αλλά ή πρόθεσή μου νά τήν ψάξω, νά τήν βρω, και νά τής πάρω συνέντευξη δέν ήταν ή μουσική αλλά ή ίδια της, ή ζωή της και ή ιδιομορφία πού έχει, τόσο στον τρόπο παρουσίασης του προσώπου της, όσο και τής σκέψης της. -Τώρα ζω από ρούχα, ...λέει... και νομίζει κανείς ότι τρώει... υφάσματα. Έχει βγάλει ένα δίσκο, μέ ελληνική εταιρία, πού έχει αποσυρθεί (προσωρινά;) γιατί "έχασαν" νά βάλουν τούς στίχους στά ελληνικά... και ή ίδια δέ ν'είχε στό σπίτι της αυτόν τόν δίσκο, αλλά τόν άκούσαμε, σέ μερικά τραγούδια της, μανητοφωνημένον σέ ένα μηχανήμα παιδικό, πού έχανε και... στροφές. Θεωρούμε αυτήν τήν συνέντευξη "έπιτυχία" του Ιδεοδρόμιου, γιατί όλοι μου λέγαν ότι είναι "μυστήρια" ή "ιδιότροπη" και πολύ δύσκολο θά ήταν νά τής πάρουμε μερικά... λόγια. Η όψη της και ή θρέψη της, πέρα απ'τήν διανοητική της άστραφτερή κατάσταση, είναι όψη γυναίκας ή προσώπου τής λεγομένης "κουλτούρας τών Ναρκωτικών", χ ω ρ ί ς όμως ή ίδια νά κάνει χρήση παρόμοιων μέσων. Γενικά είναι ένα "πουλί", ένα σπάνιο "άντικείμενο", μία "άλλη κατάσταση", πού θά πρέπει νά τήν δείτε κι έσεεις έτσι... Μοιάζει, γενικά, απογοητευμένη απ'τήν ελληνική "σκηνή" τής πόπ-ρόκ και απ'αυτούς πού συνεργάστηκε, όμως αυτό δέν τήν σταματά νά "ψάχνει τήν τύχη" της, στό Τόκιο, στό Λός Άτζελες ή άλλου πλάσσαντας τόν δίσκο της μέ τά περίφημα σέ ακωνητικά ευρήματα τραγούδιά της. Στήν τελική κατάληξη, μετά τήν "συνομιλία" μαζί της, μένει μέ τήν εντύπωση, ότι δέ ν'σου τά είπε όλα, και κυρίως ότι "κάτι" σου έκρυψε... λέγοντας ότι... Μέ τούς άντρες... υπήρξα τυχερή... δέν αντιμετώπισα ποτέ πρόβλημα... Έγώ είμαι ένας ευτυχισμένος άνθρωπος... Η τελευταία πρόταση είναι μία πρόκληση-έν μέσω Αθηνών-παρ'όλα αυτά θά τήν δεχτούμε, μία πού δέν μπορούμε ν'αποδείξουμε τίποτα κι άλλωώς... Ράντυ είν'αυτή!...

Λεωνίδας Χρηστάκης

- Ν'άκούσουμε τό δίσκο σου;

Ράντυ: Δέν μου έχει μείνει κανένας δίσκος. Τούς έχω χαρίσει όλους σέ φίλους. Έχω μία κασέτα όμως μέ τέσσερα τραγουδάκια απ'τό δίσκο μου. Χάνει όμως τό κασετόφωνο λίγο στίς στροφές...

- Δέ πειράζει θά είναι καλύτερα έτσι, έννοώντας ότι και ή φωνή σου χάνει λίγο σέ σχέση μέ τά τραγούδια τών άλλων...

Ράντυ: Αυτό πού άκούμε τώρα πού λέγεται: "Κραγιόν στό λοβό του αυτιού σου", και είναι σάτιρα στό Νέο Κύμα πού δέν μ'άρεσει καθόλου...

- Είναι αλήθεια ότι σηκώνεσαι τή νύχτα και... γράφεις μουσική; Ή είναι μυθολογία;

Ράντυ: Ναι, σηκώνομαι στίς τρεις τή νύχτα και γράφω...

- Έτοιμάζεις κανένα δίσκο;

Ράντυ: Έτοιμάζω έναν "έμπορικό" δίσκο νά βγάλω κανένα φράγκο. Θά κάνω τή μουσική σέ μία καλή ελληνική ταινία, αλλά μου έχουν πει νά μήν δώσω στοιχεία γιά τήν ταινία... Ξέρεις, αυτή ή ελληνική νοστορπία...

- Μέ τόν Πουλικάκο παίζεις;

Ράντυ: Μμμ... Μμμ... Ξέρεις, είχα ένα πιάνο μέ ούρά. Μία μέρα μ'άκουσε νά παίζω ό Πουλικάκος. - "Α! λέει ωραία... Έπαιξα λοιπόν μαζί μέ τόν Πουλικάκο και μου άνοιξε ή όρεξη... Όλη ή ζωή μου είναι ένα... πιάνο. Σπούδασα σέ Όδετο του Λονδίνου και του Καναδά...

- Καλά, οι δικοί σου είχαν καμιά σχέση μέ τή μουσική;

Ράντυ: Ό πατέρας μου στήν αρχή τής έμπορικής του καριέρας ήταν και σολίστ του πιάνου και ή μητέρα μου τραγουδίστρια όπερας. Όταν είμουν μικρή δέν μ'άφηναν ν'άκούω πόπ-ρόκ μουσική και... κρυβόμουν μέσα στή ντουλάπα και άκουγα μουσική απ'τό τρανζίστορ... Όταν ήρθα στή

«Αθήνα είμαι 15 χρονών. Ο πατέρας μου λεγόταν Μακρήνταν Αντρίους... Ηθελα να πάω να σπουδάσω στη Ρωσία γιατί εδώ στην Ελλάδα δεν υπάρχουν σχολεία-ώδεια.

- Με ποιούς άλλους έχεις παίξει:

Ράντυ: Μετά τον Πουλικάκο έπαιξα μαζί με τον Λογαρίδη. Ναί έπαιξα και μ' αυτούς... Με τον Λογαρίδη έπαιξα τα συνθεσάιζερ και με τον Γιάννη Παπαδόπου έπαιξα πριν αυτοκτονήσει. Αυτός έκανε ένεση με κυανίδιο. Μετά σταμάτησα να παίζω με συγκροτήματα

- Γιατί σταμάτησες;

Ράντυ: Μμμ... Νά- είναι δύσκολο να έχεις παιδί, να κουβαλάς τα όργανά σου...

- Το παιδί είναι από γάμο;

Ράντυ: Όχι, μισώ το γάμο. Μ'έναν Έλληνα τόχω κάνει κάνει το παιδί...

- Η μουσική σου πού ακούμε στο μαγνητοφονάκι πού χάνει στροφές, έχει πολλή όπερα μέσα της. Σ'αρέσει ή όπερα;

Ράντυ: Αγαπώ πολύ την Όπερα και κύρια την Όπερέττα. Μ'αρέσει κι'οι κλασικές όπερες ξέρεις. Μ'αρέσει το θέαμα, ή φωνή, ή μουσική. οι τραγουδιστές της όπερας έτσι όπως στέκονται, έχουν ταμπουραμέντο...

- Οι όπερες του Μπαρτοκ σ'αρέσει;

Ράντυ: Ναί πολύ. Ο Σοπέν μ'αρέσει επίσης. Παίζω δηλ τη μέρα πιάνο...

- Απ' τούς αμερικάνους σύγχρονους πού γράφουν σοβαρή τραγουδιστική μουσική, ποιόν προτιμάς;

Ράντυ: Δεν μ'αρέσουν καθόλου οι σύγχρονοι Αμερικανοί μουσικοί συνθέτες

- Καλά, ούτε και ο Άαρών Κόπλαντ, ούτε και ο Σέμπεργκ δέ σου αρέσει;

Ράντυ: Κόπλαντ και Σέμπεργκ... Ναί, ναί ...

- Μα ο Σέμπεργκ στον Πιερόττο Λουνέρ, έχει κάτι κοντρολτες πού τραγουδάνε άτονά και μοιάζουν λίγο με το στυλ των τραγουδιών σου πού τώρα ακούω...

Ράντυ: Ναί ναί, αυτό είναι καλό αλλά γενικά Σέμπεργκ δεν μ'αρέσει...

- Σ'αρέσει πιο πολύ βλέπω ή φιλολογία του πιάνου

Ράντυ: Ναί πολύ. Οι χοροί της Αναγέννησης μ'αρέσουν πολύ... ο Άλυπινόνι...

- Η φωνή σου είναι στά όρια της κολораτούρας...

Ράντυ: Δεν έχω φωνή αυτά πού ακούς είναι στο μυαλό μου. Κάποια μέρα μπήκε στο στούντιο ένας μουσικός της Λυρικής κι' όταν με άκουσε ρώτησε τον Πουλικάκο: -Αυτή ή Σοπράνο ποιά είναι; Και τα παιδιά άπάντησαν γιά πλάκα, είναι μια διάσημη πού δεν την ξέρεις άπ' το έξωτερικό... και δεν θά την ξανακούσεις πιά...

- Όταν είσουν στο Λονδίνο πήγαίνες στα κονσέρτα π.χ. στο Ρόγιαλ Φέστιβαλ Χώλς ή στο Άλμπερτ Χώλ;

Ράντυ: Όταν είμαι στο Λονδίνο πήγαίνα στο Ρόγιαλ. Δεν έμενα όμως στο Λονδίνο, κατοικούσα στο Μπράιτον κι' έτσι δεν είχα τακτικές παρακολουθήσεις...

- Σ'αρέσει ο Βάγκνερ;

Ράντυ: Α... ο Βάγκνερ μ'αρέσει πολύ. Όταν θέλω να φρικάρω κανέναν φίλο πού έρχεται εδώ στο σπίτι του βάζω ν'ακούει Βάγκνερ. Νά αυτοί πού μένουν άπέναντι ακούνε Βάγκνερ. Είναι ώρα, βλέπω καμιά φορά την καθαρίστρια άπέναντι να τινάζει τα χαλι χαλιά ακούγοντας Βάγκνερ και να κάνει αααα... θά σου βάλω ν'ακούσεις λίγη άρπα τώρα.

- Η μουσική σου ένώ έχει πολλή Όριαντάλ μέσα έχει και πολλή εύρωπαϊκή κουλτούρα...

Ράντυ: Στην Ιαπωνία θά έπιασαν πολύ τα τραγούδια μου. Αυτοί είναι διψασμένοι γιά τέτοια μουσική...

- Έκτός άπ' τον Ζάππα, ποιοί άλλοι έχουν γράψει τραγούδια σαν τα δικά σου...

Ράντυ: Είναι ή Λίνα Λόβιτς στην Άγγλία, αλλά τα τραγούδια της δεν είναι άκριβώς σαν τα δικά μου. Όταν μάλιστα ο Πετρίδης, πού του άρεσε πολύ ο δίσκος μου, πήγε στον Λονδίνο γιά να τον δείξει στους εκεί παραγωγούς, τού είπαν ότι έαν δεν είχαν την Λίνα Λόβιτς, θά τον έπαιρναν.

- Ο πατέρας της Νίνας Χαάγκεν είναι ένας διάσημος ποιητής πού είπες: "Έτσι κι'άλλιώς ή γη θά γίνει Κόκκινη"... ένώντας την έντροπία και τον... κομμουνισμό. Είναι ο Βόλφ Μπίρμαν.

Ράντυ: Μου αρέσει πάρα πολύ ή Νίνα Χαάγκεν και δεν είξερα ότι ήταν κόρη του Μπίρμαν, αλλά ξέρω ότι ή μητέρα της ήταν τραγουδίστρια όπερας.

- Ο δίσκος σου πούλησε στην Ελλάδα;

Ράντυ και Χρηστάκης, στη πόρτα του σπιτιού της. (φωτογραφία Λεωνίδα Χρηστάκη)

Ράντυ: Όχι πολύ. Το ελληνικό κοινό δεν είναι γιά τέτοια μουσική. Εγώ δεν είμαι καθόλου εύχαρητημένη άπ' αυτόν τον δίσκο... Πήγα και είδα τον Άντιπα στην ΠΟΛΥΓΡΑΜ: - Έσεις σπαίτε. τού είπα, τί όργάνωση είναι αυτή...

- Πόσες ώρες κράτησε ή άχογράφηση;

Ράντυ: Κράτησε πολύ, διακόσιες είκοσι ώρες... Ήταν τότε πού γίνονταν οι σεισμοί...

- Ξέρω ότι έκαστο ώρες είναι άρκετές...

Ράντυ: Συνήθως έκαστο ώρες είναι υπερ-άρκετές γιά μια άχογράφηση δίσκου. Αλλά έμεις κάναμε κι' άλλα, γελάγαμε, λέγαμε άστεία... τέτοια συνέβαιναν. Ήταν τόσο εύχαρητημένος ο Μαγκλάρας πού... έβγαζε τη μασέλα του... την έβγαζε την έβαζε... και λέγεται ότι μόνο όταν είναι στα κέφια του κάνει έτσι... άσε πού έφερνε τό καρεκλάκι του μαζί του γιατί άλλιώς δεν μπορούσε να παίξει...

- Η μουσική σου δεν είναι άκριβώς ρόκ;

Ράντυ: Ναί γι' αυτό ίσως να έπιανε πιο πολύ ο δίσκος μου στο Λός Άτζελες. Η άδελφή μου ή Δανάη έχει πάρει τό δίσκο κι' έχει πάει εκεί και στην Ουάσιγκτων ντι-σι και στη Νέα Υόρκη και προσπαθεί να τον πλάσσει σε καμιά έταιρία ξέρεις μόλις πριν μερικές μέρες υπέγραψα εδώ τα συμβόλαια. Ο δίσκος μου όμως έχει άποσυρθεί προσωρινά άπ' το έμπόριο γιατί δεν είχαν βάλει σε ένθετο τα λόγια των στίχων μου... Άν θέλεις δίσκο μου τηλεφώνισε στον Ζάκ Μεναχέμ και πέστου ότι μούχεις πάρει συνέντευξη και ζήτας του τρείς δίσκους...

- Τώρα τί κάνεις;

Ράντυ: Στην Ελλάδα δεν μπορεί να ζήσει κάποιος μόνο με τη μουσική. Τώρα ζω με ύφασματα...

- Δηλαδή τρέφεις με ύφασματα; Τρώγοντάς τα;

Ράντυ: Πηγαίνω στις Ινδίες και φέρνω ύφασματα τα όποια πουλάω στους έμπόρους. Τώρα θέλω να πάω και σε σχολείο να βάλω κάποια πειθαρχία στη ζωή μου... χά-χά-χά χασσα

- Τί θά κάνεις στο σχολείο;

Ράντυ: Θά μάθω γιά τίς πολύτιμες πέτρες. Μ'αρέσει ο θόρυβος πού κάνουν όταν τρίβονται... χράτς... χράτς...

- Αυτά μπορείς να τα μάθεις χωρίς να πās σε σχολείο...

Ράντυ: ναί άπό τό σχολείο παίρνεις δίπλωμα, τό δείχνεις μετά στους έμπόρους και νομίζουν ότι είσαι κάτι...

- Θά πάρεις δίπλωμα άπ' την Σχολή Πολυτίμων Λίθων, μετά θά πάρεις δίπλωμα Όδειού, μετά δίπλωμα Γάμου και πάει λέγοντας...

Ράντυ: Α... άχι δίπλωμα γάμου δεν θά πάρω ποτέ... χα, χά, χα...

- Μουσική, ύφασματα, πολύτιμες πέτρες, ταξίδια να πούμε ότι είσαι θηλυκός έρασιτέχνης;

Ράντυ: κι' έσύ δέ πās παρακάτω, μουσική, βιολί, έκδόσεις, ζωγραφική, ... πουθενά δέ μένεις... αυτό πού κάνεις είναι πολύ ώρα...

Κι' ένώ κάπως έτσι είμαι. Θάθελα όμως να κάνω μόνο μουσική, αλλά δέ τό κυνηγάω γιατί ξέρω πού βόίσκομαι.

Άν είμαι στην Άμερική θά ήταν διαφορετικά.

- Τί πρόγραμμα έχεις;

Ράντυ: ποτέ δεν είμαι προγραμματισμένη να έχω πρόγραμμα. Τώρα έχω ένα πρόγραμμα να πάω σαν μετανάστρια στην Αυστραλία. Θά μ'άρεζε να ζήσω λίγο κοντά σε ναίφ ανθρώπους. Είναι άπλοί εκεί οι άνθρωποι. Έπειτα δεν μπορώ να μείνω πολύ καιρό σ'ένα μέρος. Τά ταξίδια άνανεύουν τον άνθρωπο.

- Πώς είναι δυνατό μια τόσο κομπλική γυναίκα σαν και σενα, φορτισμένη με τόσα πράγματα πού δεν μπορείς να σταθείς σε μια μεριά να θέλεις να ζήσεις με ναίφ ανθρώπους... ΜΙΑ φορά σ'ένα μικρό χωριό της Σουηδίας, τόσο μικρό πού ή κλίμακά του ήταν ως έξης; Στοκχόλμη, Νορσέπινγκ, Βαλτεμαρσβίκ, Βίκεν, και Βικεμπότα, με κάλεσαν σε μια οίκογένεια, όπου όταν πήγα διαπίστωσα ότι ήταν πολύ άπλοίκοι και καλοί. Όμως ξαφνικά περνώντας μια μύγα, τυχαία μέσ'τό δωμάτιο, έκανα μια κίνηση και τη σκότωσα... τότε αυτοί θυμωσαν και δεν μου ξαναμίλησαν... Έτσι θά την πάθεις κι' έσύ...

Ράντυ: Δεν μιλάω γιά τόση χαζομάρα...

- Ναί αυτό συνέβη σε μένα 26 χρόνια πριν, όταν ακόμα τό ναίφ είχε μια άξία, ένα έπίπεδο... Η Φήμη ότι είσαι πολύ ιδιότροπη ίσχύει;

Ράντυ: Έγώ πώς να σου έξηγήσω; Αυτό τό λένε μερικοί γιατί δεν κάνω τα ... κοινωνικά πού θέλουνε. Έγώ μεγάλωσα περίεργα. Είμαι έλεύθερος άνθρωπος. Νά ο Μάκης ο Μηλός ήρθε εδώ στο σπίτι μου έτοιμος να με μισήσει κι' έμεινε εδώ έφτά ώρες. Με πλύνουν αυτά τα πράγματα γιατί έδωσα πολύ ένέργεια σε μερικούς ανθρώπους. Λένε ότι είμαι ιδιότροπη κι' έρχονται και κάθονται εδώ στο σπίτι μου περισσότερο άπό έφτά ώρες.

- Τό είδες τό ... "ΣΟΥΒΛΙΣΤΕ ΤΟΥΣ";

Ράντυ: Όχι, μ'άρεσε τόσο πολύ ο τίτλος πού δεν θέλησα να δώ την ταινία.

- Νά εδώ στο Ιδεοδρόμιο- τον Άπρόλη του 1981 έχω γράψει γιά την ταινία και τούς ξεβρακώνω άπό τότε κι' όλας. Νά και ο Ζερβός την ώρα πού ψάει...

Ράντυ: Α... ο Ζερβός είναι μαζόχας. Δεν τον πειράζουν αυτά... Ήταν ο πρώτος γκόμενος της άδελφής μου και τον ξέρω καλά.

- Μαζόχας ο Νίκος Ζερβός; Τί λές; Μια εποχή πού δεν υπέφερε άπό τίποτε, έπαιρνε χάρη πού φέρνουν φέρνουν δυσπεψία γιά να υποφέρει...

- Ντύνεσαι έτσι πάντα φρουφρούδικα;

Ράντυ: ναί, Τώρα είναι ή καλύτερη εποχή γι' αυτό τό στυλ, γιατί είναι άπόκρηες και δεν τούς φαίνεται περίεργο...

- Πές μου λίγο γιά τη ζωή σου; Γιατί δεν παντρεύεσαι; Γιά την οίκογενειά σου;

Ράντυ: ή οίκογενειάκή μου κουλτούρα, έπαιξε μεγάλο ρόλο στη ζωή μου γιατί οι γονείς μου άνέπτυξαν τη φαντασία. Ο έσωτερικός μου κόσμος είναι σαν ένα παραμύθι. Ζούσα πάντα σ'ένα κόσμο παραμυθένιο. Οι άνθρωποι πού πέρασαν και μπήκαν μέσα στη ζωή μου ήταν σά σε θέατρο. Έγώ είμαι ένας ατύχησμένος άνθρωπος. Είμαι πολύ τυχερή, δεν άντιμετώπισα ποτέ πρόβλημα με τούς άντρες. Άν και οι άντρες στη ζωή μου είναι πολύ λίγοι.

- Υπάρχει κάποιο μυστικό της εύτυχίας σου;

Ράντυ: Ναί... Η ζωή είναι ένα παιχνίδι...

(στο σπίτι της, άρχές Φλεβάριου 1982)

Ο Τράκλ το 1914, μία απ' τις τελευταίες φωτογραφίες του ποιητή. (27 χρονών).-

ΓΚΕΟΡΓΚ ΤΡΑΚΛ:

-ΔΕΝ ΕΧΩ ΚΑΝΕΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑ να φερω κοντά μου την κολαση...

ΔΕΝ ΕΧΩ ΚΑΝΕΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑ
ΝΑ ΦΕΡΩ ΚΟΝΤΑ ΜΟΥ ΤΗΝ ΚΟΛΑΣΗ

-Δέν έχω κανένα τέτοιο δικαίωμα...
Θά πεί κάποτε σέ μιά συνομιλία του, ο Γκεόργκ Τράκλ.
Είναι μια προσπάθεια πού γίνεται μόνιμα κι' έξακολουθητικά στή ζωή του Τράκλ... Λές και όλα γίνονται έσκεμένα απ' τόν ίδιο γιά νά δηνγηθεί στό κέντρο του κύκλου πού απαιτείται να μοιάζει νά είναι σύντημος.

* Μέ τήν κήρυξη του πολέμου, ο Τράκλ βρέθηκε στό μέτωπο, στήν πρώτη γραμμή, σάν παραμαχοποιός. * Η αγριότητα του πολέμου και ο βάρβαρος χαρακτήρας αυτής της άδικης συγκρούσης, βρήκαν τόν ποιητή χωρίς κανένα κουράγιο. * Σέ μιά "άποστολή" στή Γαλικία, ο Γκεόργκ, ζει τό μακελαίο της μάχης απ' τήν έσωτερική του πλευρά. * Πρόκειται γιά μιά θανατηφόρα μάχη, πού έμεινε στήν ιστορία: τήν "Μάχη του Γκρίντεκ". * Χιλιάδες σφάγμένοι πολεμιστές σ' ένα έλάχιστο χώρο έδάφους. * Αναγκάζεται νά περιποιηθεί μέ τό ίδια του τό χέριο, και μέ τίς γνώσεις ενός φαρμακοποιού, έννενηντα βαρεία τραυματισμένους στρατιώτες. * Απαντώ του πεθαίνουν όλοι. * Ανάμεσα στήν κόλαση από όβιδες πού σκάνε στά πέριξ, ένω αυτός προσπαθεί νά σώσει ότι έχει άπομείνει απ' τά ανθρώπινα σώματα, ράβοντας στά σακατεμένα κορμιά χέρια και μέλη... * Τέλος, μέσα από μιά φρίκη και μή άντέχοντας και κουρασμένος απ' τό θέαμα των βγαλιμένων ματιών και χυμένων μυαλών, ένω οι κραυγές πόνου και φρίκης σιγοντάρουν τραγικά τίς έκρήξεις και τούς πυροβολισμούς, ανάμεσα μέσα σ' ένα χάος άπανθρωπιάς -όπου ύπάρχει ο δαίδαλος της κόλασης και της φρίκης- ο Τράκλ στηρίζει τό πιστόλι στόν κρόταφό του. * Τόν προφταίνουν οι φίλοι του και όλλοι τραυματισφορείς και σχεδόν μέ βία του παίρνουν τό όπλο και έτσι δέν προφταίνει νά αυτοπυροβοληθεί... * -Δέν είχε λοιπόν τό δικαίωμα νά φέρει πιο κοντά του τήν κόλαση... κι' όμως αυτό ήταν κάτι πού τό είχε προβλέψει. * Έπτά χρόνια πρίν...

Ο Γκεόργκ Τράκλ γεννήθηκε στό Σάλτσμπουργκ της Αυστρίας στις 3 του Φλεβάρη του 1887 και πέθανε "δηλητηριασμένος" από κοκαΐνη, σέ μιά νευρολογική κλινική της Κρακοβίας, τή νύχτα 3 πρός 4 Νοέμβρη του 1914. Έζησε 27 χρόνια και κάτι μήνες, μέσα σ' ένα κλίμα άνακατατάξεων.

Από καταγωγή Σλαβική, μέ προγόνους Ούγγρους γεννημένος μέσα σέ μιά πόλη μαρόκ, πήρε τίς επιδράσεις του, απ' αυτήν. Στό μεγαλοαστικό σπίτι του, συνυπάρχουν, τό

έργοστάσιο του σιδήρου του πατέρα του και οι διάφορες ώριες παραλλαγές πού γίνονται σ' αυτό τό έμπορικό κλίμα πού διακατέχει τόν πατέρα του, και πού δφείλονται στήν καλογουσιτιά της μητέρας του, Μαρίας Τράκλ. Κυρίως ο Γκεόργκ Τράκλ, θά βιώσει τήν άτμόσφαιρα του σπιτιού του και τήν ψυχική του ίσορροπία στόν περίφημο κήπο του σπιτιού, καθώς ήταν ο δεύτερο γιός απ' τά έξη παιδιά, κι' απ' τόν δεύτερο γάμο του πατέρα του Τόμπιας Τράκλ.

Ο πατέρας του είχε τή μανία νά γίνει έπιστήμονας και μάλιστα φαρμακοποιός, κι' έτσι μεγάλωσε μ' αυτήν τήν ιδέα τόν Γκεόργκ, πιστεύοντας ότι μέ τήν φαρμακολογία μαθαίνει κανείς Έλληνικά, Λατινικά και μαθηματικά. Ο Γκεόργκ άποφοιτά τό Άνθρωπιστικό Γυμνάσιο του Σάλτσμπουργκ τό 1905 και τό 1908 δίνει έξετάσεις γιά φαρμακοποιός, και μετά από ένα κύκλο τετραετών σπουδών, άποφοιτά τό 1911, απ' τή Βιέννη, ως διπλοματούχος φαρμακοποιός.

Στόν κήπο του σπιτιού του ο Γκεόργκ, θά βιώσει τό "παιχνίδι της άθώτητας", κ' από τίς έπιστολές της έποχής εκείνης, της οικογένειάς του, φαίνεται ή προσκόλλησή του, στους γονείς του.

Η μεγαλύτερή του όμωσ προσκόλληση, ψυχική και συναισθηματική, είναι πρός τήν άδελφή του Μαργκαρέτε-Γκρέτς, μιά προικισμένη γυναίκα -ίσως και ή μόνη- πού τόν καταλάβαινε, και πού λέγεται ότι "έκε" σ' αυτόν κήπο του σπιτιού του, μέ αυτήν ο Γκεόργκ "έπαιξε κι' έχασε" τό παιχνίδι της Άθώτητας του.

Πάντως απ' τήν έποχή πού έφυγε απ' τή Βιέννη γιά σπουδές, μέχρι πού τόν ξαναβρίσκουμε μαζί της στό Βερολίνο, τόν Μάρτη του 1914, -δέκα μήνες πρίν τήν προσωπική του τραγωδία- κι' αυτοκτονία-όπου ή Μαργκαρέτε, βαρειά άρρωστη σέ νοσοκομείο, πνέει τά λοιόσθια. Αυτή-λοιπόν-ή άδελφή του, πού του στάθηκε σάν ή προσωποποίηση του καλού άγγέλου, τό πρότυπο της άδελφικής άγάπης, της μητρικής άφοσίωσης, και της χαμένης προεφηβικής άθωότητας, πέθανε στήν άγκαλιά του στό 29 της χρόνια, άφήνοντας τόν κατάπληχτο, άκόμα μιά φορά, γιά τήν σχέση της ζωής και του θανάτου.

Τήν έκλαψε μέ πολλή σπαραγμό, γιατί γι' αυτόν ήταν ή μόνη ύπαρκτή γέφυρά του, πού ένωνε τίς άξίες του έρωτα, της όμορφιάς και της καλωσύνης, μέ τήν γυναικεία ύπόσταση και τό γυναικείο φύλο. Ο ρομαντικός και χτυπημένος ποιητής συνέθεσε μιά σειρά ποιήματα, μοναδικά, γιά τή λεπτή τους άπελπισία και τό έξευγενισμένο παράπονο. ένω ταυτόχρονα έμπεριέχουν μιά μαγική συνομιλία του ποιητή μέ τό άνώτερο αυτό πού ο Γκεόργκ όνόμαζε: "ο θεός μου".

Έκεϊ πού θά πās, είναι φθινόπωρο,
και είναι βράδυ...

Γαλάζιο άγρίμι κάτω απ' τά δέντρα,
κι' άνακράζει...

Μικρή λιμνούλα έρημική στό δειλινό...
Έλαφρά ήχει τό φτερούγισμα

των πουλιών
Η μελαγχολία στών ματιών σου
τίς κάμαρες

καθρεφτίζει τούς ήχους
απ' τό φτωχικό σου χαμόγελο.

Ο θεός κύρτωσε τό κορμί σου
Παιδί της Μεγάλης Παρασκευής

Τ' άστέρια στή νύχτα
τό τόξο του μετώπου σου γυρεύουν...

(σέ μετάφραση Δημ. Ίατρούπου)

Απ' εκεί και πέρα, μέ τό σκούνημα πού αίσθάνθηκε ο ποιητής μέ τόν θάνατο της άδελφής του δέν του δόθηκαν, παρά έλάχιστες ευκαιρίες, νά εύτυχήσει, μέχρι τό δικό του τέλος.

Κι' ένα πρωί του Μάρτη του 1914, ο Γκεόργκ Τράκλ παρουσιάζεται στό Γραφείο Έπιστροφής, ως έθελοντής, ένω άρχίζει ο Πρώτο Παγκόμιος Πόλεμος.

ΚΑΤΩ ΑΠ' ΤΗΝ ΑΣΗΜΕΝΤΑ ΜΑΣΚΑ
ΕΛΛΟΧΕΥΕΙ ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΟΥ ΚΑΚΟΥ

Η πόλη του Σάλτσμπουργκ, σάν μιά πόλη μαρόκ, τόν έπηρέασε χωρίς όμως νά διεισδύσει μέσα του. Τήν άρνείται και τήν θαυμάζει, κι' αυτό φαίνεται απ' τό παρακάτω τετράστιχο πού τό γράψε πολύ νέος:

Ω, τρέλλα της μεγαλούπολης
Στόν μαύρο τοίχο άκούμπούν
Ζαρωμένα δέντρα άτροφικά

Χειμωνιάτικη νύχτα

Χιονίζει... "Υστερα απ' τὰ μεσάνυχτα αφήνεσαι πλωμένος απ' τὸ πορφύρινο κρασί τοῦ σκοτεινοῦ κύκλου τῶν ἀνθρώπων, τὴν κόκκινη φλόγα τῆς ἀγέλης τῶν!

"Ω! τὰ σκοτάδια! Μαύρη παγωνιά, ἡ γῆς εἶναι σκληρή, πικρή πού εἶναι τοῦ ἀγέρα ἡ γεύση. Τ' ἀστέρια τὰ δικά σου συγκλίνουν σὲ ἄσχημα σημάδια...

Μὲ πετρωμένα βήματα συντρίβεις πάνω στὸ λιθόστρωτο, μὲ ὀλοστρόγγυλα μάτια, σὰν ἕνας στρατιώτης πού ἐφορμᾷ σ' ἕνα μαῦρο χαράκωμα... Ἀθάντι!

Πικρὸ χιόνι καὶ φεγγάρι! "Ένας κόκκινος λύκος στραγγαλίζει ἕναν ἄγγελο. Κροταλίζουν τὰ πόδια σου σὰ γαλάζιος πάγος διὰ πού δρασκελίζεις, κι' ἕνα χαμόγελο γιομάτο πένθος καὶ μεγαλοφροσύνη, πέτρωσε τὸ πρόσωπό σου, καὶ τὸ μέτωπό σου ἡδονικά κιτρινίζει στὴ λαγνεία τῆς παγωνιάς!

Εἴτε πάλι, κύπτει σιωπηλὰ πάνω στὸν ὕπνο ἑνὸς φρουροῦ βλεπάτορα πού πλαγιάζει σὲ μιὰ ξύλινη καλύβα...

Παγωνιά καὶ καπνός! "Έν' ἄσπρο πουκάμισο απ' ἀστέρια βάζει φωτιά στοὺς φορτωμένους ὤμους, κι' οἱ γῦπες τοῦ Παντοκράτορα κρεοῦν τὴν μετάλλινη καρδιά σου!

"Αχ! ὁ πέτρινος γήλοφος! Ἡ σιωπὴ ἀναλοιώνει, ξεχασμένο πιά τὸ παγωμένο κορμὶ πέρα στ' ἀσημένιο χιόνι...

Μαῦρος εἶναι ὁ ὕπνος. Τὸ αὐτὶ ἀκολουθεῖ, ὦρα πολλὴ τὴν κλωστή τῶν ἀστεριῶν πάνω στὸν πάγο...

Μὲ τὸ ξημέρωμα χτυποῦν οἱ καμπάνες στὸ χωριό.

Ἀπ' τὴν ἀνατολικὴ πύλη μπαίνει μέσα στ' ἀσημί ἡ τριανταφύλλινη μέρα...

Ἀπόδοση: Ἰατρόπουλος

Ὁ Γκεόργκ Τράκλ, τὸ 1908. (21 χρονῶν)

Καὶ κάτω απ' τὴν ἀσημένια μάσκα ἔλλοχευε τὸ πνεῦμα τοῦ κακοῦ.

Ἡ αἴσθησις τοῦ μπαρόκ στὸν Τράκλ εἶναι εἴτε εἰρωνική εἴτε παραφθαρμένη, εἶναι σὰν μιὰ βαρεῖα ἀντίδραση, πού τὴν ἀποκρούει σὰν ἐπίδραση, στὸ συναισθηματισμὸ τοῦ, πού παραμένει περισσότερο προσωπικός, παρὰ ἀπ' τίς ἐπιδράσεις τῆς πόλης.

"Τραγουδοῦν" περιγραφές τῆς "Ὀμορφῆς Πόλης" (ποιήμα) ἡ τοῦ "Μικροῦ Κονσέρτου (ἄλλο ποιήμα), πού δὲν ἀπέχουν πολὺ ἀπ' τὰ βελούδινα στολίδια καὶ ἀπὸ τὸ βαρὺ δομικὸ ὕλικό -μέταλλα καὶ πέτρα- πού θὰ δεῖ στίς ἄλλες, ἀκόμα μεγαλύτερες πόλεις, ὅπως λ.χ. στὴν Βιέννη.

Γράφει σὲ κάποιο γράμμα:

- * Τί ν' ἀπογίνεται τὸ μπαρόκ τῆς πόλης καὶ
- * καὶ ὁ περίγυρος. Νά ἡ πόλη καὶ κάθε πόλη,
- * εἶναι σύμβολο μιᾶς ζωῆς πού εἶναι ἀδύνατο νὰ ζήσουμε...

- Κ ἄ θ ε π ὅ λ η ε ἵ ν α ι σ ύ μ β ο λ ο μ ι ᾶ ς ζ ω ῆ ς π ο ὗ ε ἵ ν α ι ἀ δ ὕ ν α τ ο ν ἄ ζ ῆ σ ο υ μ ε ...

Πόλη λοιπὸν ἀρνημένη: Ἀμέσως ὁ ποιητὴς θωρακίζεται ἐνάντια στὸ ἴδιο τὸ γεγονὸς τῆς γέννησής του, ἐνάντια στίς συνθήκες πού θὰ τὸ προσδιόριζαν, τίς εἰκόνες πού θὰ περιέκλειναν αὐτὸ τὸ γεγονὸς τῆς γέννησής του, ἐνάντια στίς συνθήκες πού θὰ τὸ προσδιόριζαν, τίς εἰκόνες πού θὰ περι-

παρουσί-

ας τοῦ στὸν κόσμο.

Κι' αὐτὸ φαίνεται ἀπ' τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Τράκλ ἔχει ἀσχοληθεῖ λεπτομερεϊακὰ μὲ τὴν πόλη. Μὲ τὸ θέμα: Σύγχρονη, μεγάλη πόλη, πού τὴν θεωρεῖ τερατώδη κι' ἀποκαλυπτική, πού τὴν θεωρεῖ λέπρα-καρκίνου πού αὐξάνει ἀναρχικά ἕνα συγκεκριμένο εἶδος πολιτισμοῦ. Πάρ' ὅλα αὐτὰ -ἀκόμα καὶ σ' αὐτό- ὁ Τράκλ δὲν ἀνήκει στὴ γενιά του. Δὲν ἐπικαλεῖται τὴν πόλη μέσα ἀπὸ ἕναν "ἔρωτα", πού μπορεῖ νὰ τὸν ξεγελάσει, ὅπως γίνεται μὲ τοὺς ἐκφραστὲς τῆς "μπέλ-ἐπόκ". Δὲν τὴν ἀντιμετωπίζει σά θέμα σὰ δεδομένο, δὲν τὴν περιγράφει, δὲν τὴν ὑμνεῖ ἀλλὰ οὔτε τὴν ὑποβιβάζει ἢ πόλη τὸν κλείνει μέσα της κι' αὐτὸς τὴν ἀρνιέται ἀπόλυτα, μ' ἕνα μῖσος πρὸ βαθύ ἀπ' ὅτι στὴν ποιητικὴ ἀπάρνηση τοῦ πολιτισμοῦ...

"ΤΑ ΒΟΥΝΑ: ΣΚΟΤΗ, ΣΙΩΠΗ ΚΑΙ ΤΟ ΧΙΟΝΙ"...

Ἐπάρχουν βέβαια καὶ τὰ περίχωρα τοῦ Σάλτσμπουργκ, πού ἡ ὁμορφιά τους εἶναι τὰ

τοπία τῶν Ἀλπεων καὶ τὸ βουνό Ἰνσμπουργκ. Στοιχεῖα κοινὰ πού ὑπάρχουν σ' ὁλόκληρη τὴν ποίηση τοῦ Τράκλ, πού ν' ἀπορεῖ κανεὶς πῶς τὰ εἶδε. Ἀπ' τὰ γράμματα τοῦ ποιητῆ φαίνεται μὲ ποῖο τρόπο "ὀργανώνει" τὴ θέσση τῆς φύσης καὶ τῆς εἰκόνας στὴν ποίησή του. Ἀργά, ὑπάρχει ἕνα μῖσος καὶ μιὰ ἀηδία πού μεταμορφώνουν τὰ πάντα σὲ μιὰ ἐσωτερικὴ λάβα, ὅπου γιὰ παράδειγμα ὁ στίχος στὸ ποιήμα "Γέννηση":

Τὰ βουνά: Σκότη, σιωπὴ καὶ τὸ χιόνι...

Τὸ βουνό δὲν εἶναι παρὰ ὁ ἐξωτερικὸς διάκοσμος τῆς ποίησης (ὅπως ἄλλωστε καὶ ἡ πόλη σὲ ἄλλες συνθέσεις): "Ένα κουτὶ γεμάτο συνθέσεις ἀπὸ εἰκόνες, εἶναι ἡ ἴδια ἡ οὐσία τῆς ὄρασης, καὶ μάλιστα ἡ πιὸ ἀναγκαῖα μορφή μιᾶς "γέννησης":

- * -θᾶμαι πάντα, ὥς τὸ τέλος, ἕνας φτωχός
- * Κάσπαρ Χάουζερ...

Γράφει κάπου σὲ κάποιο γράμμα τοῦ ἀπ' τὸ Ἰνσμπουργκ ὁ Τράκλ: καὶ ὁ Κάσπαρ Χάουζερ εἶναι ὁ ποιῆμα πού τοῦ ἀφιέρωσε ὁ Τράκλ "αὐτὸ πού δὲν γεννήθηκε ...". Ἴσως τελικὰ νὰ εἶναι μιὰ ἔμφυτη ἐπιχείρηση μιᾶς αὐτοβιογραφίας. Ὁ Κάσπαρ εἶναι μιὰ "ἀθῶα τροφή" τῆς φαντασίας κι' ἀποχτᾷ κάποιο χαρακτήρα, προφητικὸ, ὥς ἕνα σημεῖο, "Ὅτι ἀπ' τὸ παρόν καὶ τὴν παρουσία διαλύεται, γεννιέται στὸ μέλλον, μέσα, ἀπὸ μιὰ, κατὰ βάση, ποιητικὴ διαδικασία, πού πιὸ θαυμάσια ἀπ' ὅλους περιγράφει ὁ Κάρλ Γιούνγκ: "-Τὸ ὑποσυνειδητό... ἐπεξεργάζεται συνεχῶς τὰ ὕλικά του καὶ συμψύσει τοὺς γιὰ νὰ καθορίσει τὸ μέλλον. Δημιουργεῖ ὀριακοὺς συνδυασμοὺς ὅπως κάνει καὶ τὸ συνειδητό, ἀλλὰ εἶναι πολὺ ἀνώτερο λεπτὸ σὲ φιλοδοξία ἀπ' τοὺς συνειδητοὺς συνδυασμοὺς." ("Ψυχολογία τοῦ Ἀσυνειδητοῦ").

ΚΑΘΕ ΠΡΩΤΗ ΞΕΣΚΕΠΑΣΤΑΝ ΜΠΡΟΣΤΑ ΜΟΥ
Ο ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ ΜΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ...

Ἐκεῖνο πού ἐπαιξε ρόλο, σίγουρα, στὴ ζωὴ τοῦ Γκεόργκ Τράκλ, ἦταν ἡ μακρόχρονη θητεία του σὰν ἐθελοντὴς-στρατιωτικὸς φαρμακοποιός ἀπ' τὸ 1910-1911. Σὲ μιὰ κοινωνία σὰν τὴν στρατιωτικὴ, ὁ μὲν ο ς Τράκλ, κλείστηκε ἀκόμα περισσότερο στὸν ἑαυτό του. Ἔτσι ἀρχισε νὰ συχνάζει στὰ δωμάτια μιᾶς "ἀριστοκρατικῆς πληγωμένης κοινωνίας"... Πάντως, μετὰ τὴν ἐθελοντικὴ του θητεία προσπάθησε κάπου νὰ στεργιώσει. Μιὰ στὸ Ἰνσμπουργκ, μιὰ στὴ Βιέννη, ἄλλοτε στὸ Σάλτσμπουργκ σὰν φαρμακοποιός ἢ σὰν ὑπάλληλος

τῆς Καγκελαρίας ἢ σὰν βοηθὸς στρατιωτικῶν γιατρῶν, προσπάθησε νὰ τακτοποιηθεῖ καὶ ὀργανωμένος κάπως νὰ ὑπάρξει ἢ καὶ νὰ συνυπάρξει μέσα στὸν κόσμο τῆς ἐποχῆς: αὐτὸν τὸν κόσμο πού δὲν παρὰδέχονταν...

Ἡ ἰδιομορφία του, (ὁμοφυλόφιλος μὲ σοβαρὴ ἐνοχέας), ἡ ἔλλειψη προσαρμογῆς του, ἡ σχεδὸ ἀναρχικὴ του διάθεση ἀπέναντι στὰ πράγματα καὶ τίς καταστάσεις δὲν τοῦ ἔδιναν τὸ κουράγιο νὰ σταθεῖ κάπου...

Ἐγκατέλειψε μιὰ "καλὴ" θέση στὸ Ὑπουργεῖο Ἐργασίας, μετὰ ἀπὸ ὃ ὁ ὥρες δουλειᾶς σ' αὐτήν. Τὸν περισσότερο χρόνο τῆς δουλειᾶς πού ἔκανε τὸν εἶχε στὸ Τυρόλο ὅπου κατέληξε τὸ 1912, σχεδὸν κυνηγημένος ἀπ' τὴν πίεση τῆς προσωπικῆς του ἀπελπισίας: γιὰ τὴν τάση αὐτῆς τῆς φυγῆς πού εἶχε...

Ἐκεῖ ἀρχίζει νὰ κάνει συστηματικότερη χρῆση ναρκωτικῶν. Κυρίως παίρνει ἡπέρα-κτόνα καὶ κοκαΐνα...

Ἀφορμὴ νὰ πάει στὸ Τυρόλο, στάθηκε ἡ γνωριμία του μ' ἕναν σωστὸ λόγιο τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τὸν Λούτβιχ Φὸν Φίκερ. Ὁ τελευταῖος ἀναγνώρισε στὸν Τράκλ μιὰ φωνὴ ἀπελπισίας καὶ καθόλου ἕναν "ψευτορομαντικὸ" ποιητὴ.

"Έναν ποιητὴ χωρὶς καθόλου ψευτορομαντισμοὺς καὶ μιᾶς μεγάλης ἐχτασης εὐαισθησία. Ὁ Φίκερ δημοσιεύει σχεδὸν ὅλα τὰ ποιήματά του στὸ ἐποχιακὸ λογοτεχνικὸ περιοδικό: "BRENNER".

Ὁ Τράκλ ἀκόμα, μπόρεσε νὰ βρεῖ στὸ σπίτι τοῦ Φίκερ, στὸ Ἰνσμπουργκ ἕνα σίγουρο καὶ μόνιμο φιλικὸ κατάλυμα, καὶ μιὰ ἀληθινὴ φιλία καὶ ἀγάπη.

Ἐκεῖ, γνωρίστηκε μὲ τοὺς ἐλάχιστους ἀνθρώπους, πού μπορεῖ νὰ πεῖ κανεὶς διὰ γνώρισε στὴ ζωὴ του: τὸν Ὁσκαρ Κοκότσκα τὸν ζωγράφου πού κατοικοῦσε μόνιμα στὴ Βιέννη, τὸν Χάινριχ ἕναν λόγιο φιλοσοφοῦντα τῆς ἐποχῆς του, τὸν Χάϊκερ καὶ τὸν Ράϊκ δυὸ ποιητὲς πού μέναν στὸ Ἰνσμπουργκ καὶ τὸν Λάσκερ-Σύλλερ ἀπ' τὸν Βερολῖνο, ὅταν πῆγε, γιὰ τὴν ἀρρώστεια τῆς ἀδελφῆς του.

Τότε, σὲ μεγάλη διάδοση, ἀνάμεσα στοὺς κύκλους τῆς καλλιτεχνικοῦ κόσμου, ἦταν τὸ χλωροφόρμιο. Καταφεύγει κι' αὐτὸ στὸ πάθος τῶν εἰσπνοῶν τοῦ χλωροφόρμιου καὶ σχεδὸν πάντα βυθισμένος στὴν μέθη αὐτοῦ τοῦ περιέργου ναρκωτικοῦ, ἔβλεπε ἀκόμα τὰ γεγονότα πιὸ μακρύτερα ἀπ' τὴν πραγματικὴ τους ἀπόσταση.

Τ' ἀδέλφια του μαρτυροῦν διὰ τὸ πάθος τοῦ χλωροφόρμιου τὸ ἀπέκτησε ἀπὸ ἕναν φίλο του φαρμακοποιὸ κι' ὅταν ἦταν φοιτητῆς, ἀκόμα,

Χειρόγραφο τοῦ Τράκλ

τεχνολογική επεξεργασία της γλώσσας ή του στίχου, αλλά μοιάζει σαν μία συνέπεια του διαρκούς μεταβαλλόμενου εσωτερικού χώρου του ποιητή και της εξακολουθητικά άλλο-τρωμένης φαντασίας του.

Η ίδια αντίνομία, είναι αυτή της αντανάκλασης της ταλαίπωρης ζωής του. Λύτρωση συνάμα αλλά και εξαγνισμός και άγχωδες μαρτύριο.

ΚΑΤΩ ΑΠ' ΤΗ ΓΟΗΤΕΙΑ ΤΗΣ ΑΠΛΟΤΗΤΑΣ
Ο ΤΡΑΚΛ,
ΑΥΤΟ-ΑΝΑΙΡΕΙΤΑΙ ΚΙ' ΑΠΟΜΟΝΩΝΕΤΑΙ.

Υπνος, θάνατος, φριχτά φτερά
της νύχτας χτυπούν στο κεφάλι μου
Η χρυσή εικόνα του ανθρώπου
Μέσα στο παγωμένο κύμα της θάλασσας
Τήν αιωνιότητα. Στά βράχια που τρουιάζουν
διαλύεται μελανοσμένο το κομμάτι
και σκοτεινή σκηνή θρηνεί
πάνω απ' τη θάλασσα,
Αδελφή με τη Βάρδια
Βαριά απ' τις θύελλες
κοίττα να... ή Βάρκα,
με τη βαριά της αγωνία
κατ' απ' τ' άστρα...
Έκλεισε το πρόσωπό της ή νύχτα.

Η φύση, όπως του προσφέρεται στον Τράκλ, είναι διφορούμενη. Είναι άκριβως ή ποιητής αυτής της φύσης. Κι' αν ο αναγνώστης δεν το καταλάβει απ' την πρώτη στιγμή, τότε η ποίηση του Τράκλ, του είναι αδιάφορη.

Όχι όμως και η ζωή του ποιητή. Μέσα στα γραπτά του δεν διακρίνεται τόσο καθαρά ή ζωή του ποιητή αλλά ένα μόνο διφορούμενο φιλτράρισμα.

Για τον Τράκλ, η φύση είναι ο άνθρωπος. Τό παν ή τό τίποτα.

Ο Τράκλ είναι αυτά τα δύο που υποφέρουν συγχρόνως. Το παραπάνω ποιήμα, με τον τίτλο "ΠΑΡΑΠΟΝΟ", το δείχνει καλά.

Ο θάνατος παραμονεύει έτοιμος να σέ πάρει με την βάρκα, αλλά... κάτω απ' τ' άστρα. Ο πόνος είναι κοντά, τον συνδέει με την ύπαρξη, που τον τσακίζει, απ' εκεί προ-έρχεται και ή άσκητική του διαμόρφωση που τόσο έντονα διακρίνεται στις φωτογραφίες του, είναι ένας ε ί λ ι κ ο ρ ι ν ή ς β έ β η λ ο ς, που κλαίει κάτω απ' τη μάσκα του.

Είναι κάτι σαν "ιερός είρωνας" :

Ο Τράκλ μπορεί να μην έχει οργανώσει σε λατρευτικό σήστημα τον πόνο, τον έχει όμως αναγάγει σε θρησκεία. Υπακούει στο ένστικτο του για να χαθεί για πάντα, χωρίς να έχει σημασία το μέσο.

Ο πόνος μπορεί να τον εξαγνίσει, για μία στιγμή, μόνο. Αλλά δεν μπορεί να τον σώσει.

Μονάχα μία στιγμή. Όμως ή αιωνιότητα ανήκει στην Κόλαση, όπου ο θεός εμφανίζεται μέσα σε μία στινμαία ανατριχίλα κι' εξαγνίζεται για πάντα.

Αν κρίνει απ' το γεγονός ότι ο Τράκλ έγραφε απ' το 1903, και μόνο το 1913 αφήνει τον έαυτό του έλεύθερο για να εκδοθούν τα ποιήματά του, αυτό δείχνει ότι νοιώθει τον άναγνωστη σαν "έχθρο". Κάποιον που μπορεί να άναγνωρίσει την προσβολή που δείχνει ή ίδιος προς τη ζωή, όπου έχει μία φιδίσια γλώσσα με υπολοσυλο δηλητήριο και το εξακοντίζει σ' όποιον δεν έχει το "άντιδοτο" της ωριμότητας.

Γιατί, έδω που τά λέμε, ή πρώτη δεκαετία του αιώνα μας δεν ήταν σαν την δεύτερη. Εάν τα ποιήματά του, είχαν εκδοθεί στην πρώτη δεκαετία του 900, τότε κανείς δε θα πείσσει στον Τράκλ, γιατί ένας όλόκληρος συλλογιστικός κόσμος του Τράκλ "διακρίνει" την πτώση. Ότι φαίνεται να πέφτει μοιάζει σαν άληθινό και άξιο, έτσι που να το κάνει σύμβολο και να του τρέφει το δραμά του. Θα μπορούσε κανείς να χαρακτηρίσει κανείς τον Τράκλ, "παρακμιακό", μ' ένα σύμπαν αποκομμένο απ' τις αρχικές του δυνάμεις και την παιδική του ηλικία φ υ σ ι κ ά στραμμένη προς τα εκεί, απ' τα εμπόδια.

Τα ποιήματά του καταφορίζουν προς το θάνατο, δεν σταματούν παρά μόνο όταν αυτή ή κίνηση άναπτυχτεί άρκετά -προς τα κάτω-. Κι' εκεί βρίσκει κάποιος την μοναδική αντίστροφη.

Μόνο στο "μέτωπο" όπου ήταν ή "σφαγή" τέλεια σαν την Κ ό λ α σ η, μόνο τότε, επιχειρεί να αντιστραφεί. Να σταματήσει αυτόν τον κατή-

φορο προς το θάνατο.

Ήταν όμως άργά.

Και γι' αυτό στήριξε, με το κουρασμένο του χέρι, το περιστρόφο στον κρόταφο του, για να ολοκληρωθεί, μέσα στον κατηφορό του.

Τόν σταμάτησαν. Όχι όμως για πολύ.

Φαίνεται έδω καθαρά, ότι προτίμησε, μ ό - ν ο ς του τη "μόνιμη" φυγή, με κοκαίνα.

Επιβαίνει την αντίστροφή του, με μία μοναδική και τελεσίδικη πράξη, που όσο βρισκόνταν στη δίνη της κατηφοράς, δεν ήταν δυνατό να πραγματοποιήσει.

Στο ποιήμα του "ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ & ΟΛΕΘΡΟΣ" φαίνεται αυτή ή εύγλωττα της όριστικής πτώσης, -ιδιαιτέρα στις τελευταίες γραμμές, μία εύγλωττα ενός... στραγγαλισμένου.

Μία απ' τις λειτουργίες, στην ποίηση του Τράκλ είναι πώς δημιουργεί τη σιωπή, όχι μόνο στα "περιθώρια" αλλά και στους ίδιους του τούς στίχους. Υπάρχει μία δυσπόσιτη διαφάνεια, που μόνο όταν την ανακαλύψεις μπορείς να έρμηνεύσεις όλόκληρη την ποίησή τους ακόμα και τη ζωή του. Δεν είναι ή άληθινή "λογοτεχνική" γοητεία και ούτε είναι έξ-πρεσιονιστής. Αλλά δεν είναι και ή καθαρός "συμβολισμός" που διέπει την ποίησή του.

Είναι μία σειρά ενός άλλου που δίνει την ύπαρξη π ο ί η σ η ς στο έργο του Τράκλ.

Μία "φόρμα" που θα μπορούσε να είναι το αντίθετο απ' αυτό που συνηθίζεται να λέγεται είναι μία "άσωότητα της κοινοτυπίας".

Μία υπόκοση μουσική ύπαρχει στους στίχους του σαν έκείνη που υπήρχε και στους πίνακες του Ένσορ και του Μούνχ, που απέδωσαν τα καλύτερά τους έργα εκείνη την ίδια εποχή.

Η έξαρση είναι το αντίθετο των φράσεων -σάν αυτή που ακολουθεί και που είναι το "κελιδί" και το επιφώνημά του:

Ό οι ώρες της άμετρος έκτασης,
τά βράδια στις δχθες
του πράσινου ποταμού τά κυνήνια.

Ο ρυθμός -έν κατεβαίνει μονάχα, αλλά και χάνεται μέσα του, όπως στην τελική φράση του "ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ & ΟΛΕΘΡΟΣ" κάτι που μοιάζει σαν να αυτοκαταστρέφει το ίδιο το ποιήμα, σαν κάτι που δεν θέλει να ύπάρχει σαν ώραϊς... που δεν μπορεί πιά να ύπάρχει:

...Και ή γη ξέρασε το πτώμα ενός παιδιού
μία σεληνιακή ύπαρξη
που άγνιζε άργά απ' τη σκιά μου
ένα άγνό βράδυ, τά μπράτσα σπασμένα
πέτρα με την πέτρα μέσα στο χάος,
χιόνι σε νιφάδες...

Ο κόσμος, για τον Τράκλ, είναι όλα τά εύκολα τά φευγαλέα και τά συνεχώς κινούμενα, είναι ή ουσία του όνειρου και του παραλήρηματος. Κι' όχι το ίδιο το όνειρο και το παραλήρημα. Και τό π ν ε υ μ α ς; Αν βέβαια τούτη ή λέξη έχει κάποιο νόημα μέσα στη γενική ταλάντευση και δεν είναι μόνο παρά μία κ ί ν η σ η μέσα στις πολλές κινήσεις του κόσμου.

Μέσα στην τέτοια κοινή ιδιότητα που χαρακτηρίζει το πνεύμα και την ύλη, ή ύπαρξη κατα-ντά άδύνατο να βρεθεί, κανένα σταμάτημα δεν μπορεί πιά να γίνει.

Ο Τράκλ συνεχώς περπατά.

Είναι ή ίδιος το μονοπάτι και τά πόδια. Με τά ποιήματά του έτοιμάζει τον δρόμο, αυτόν που προχωρά και μέσα του.

Όλα τούτα δεν σημαίνουν πως τίποτα δεν είναι καθορισμένο μέσα στον πλάνητα κόσμο του. Αντίθετα ο Τράκλ έχει τά θέματα του, τά σύμβολά του, τις λέξεις του, λέξεις που προτιμά από άλλες λέξεις, φιγούρες εικόνων που τον κατατρέχουν πάντα.

Δεν είναι όμως καθοριστικά στοιχεία. Δεν είναι ένα "σταθερό" δράμα που τον οδηγεί, είναι μία "έπιφάνια" γλώσσας.

Η άμφισημία του διαφέρει πολύ από την φ υ σ ι κ ή δοτικότητα που πάντα ύπάρχει όταν επιχειρείς να τά πεις όλα.

Μία λέξη μπορεί να έχει τη συγκεκριμένη σημασία που της επιβάλλει ή ύφή της, κι' όμως στο ποιήμα του Τράκλ, δεν παρουσιάζεται παρά μόνο για να γλυστρήσει απ' αυτήν την σημασία και ν' άχρηστευσει την ύφή της και να πιαστεί σ' ένα άλλο -απόβλεπτο- δίχτυ σημασι-ών.

...ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΓΙΝΕΤΑΙ ΤΑΦΟΣ

Ο θάνατος του Τράκλ, σε τόσο νέα ηλικία, 27 χρονών, δεν μπόρεσε ν' άφήσει στο έργο του μία τελείωση και μία ολοκληρωμένη μορφή -σαν έργο και όχι -άν ένα-ένα ποιήμα χωριστά.

Ο Γκεόργκ Τράκλ, το 1910. (23 χρονών)

Ζυγώνει ο θάνατος

"Ω! το βράδυ που παίρνουν τά παιδικά τά χρόνια
το δρόμο για τά σκοτεινά χωριά!

Η μικρή λίμνη κάτω απ' τις λιτές, γεμίζει
με τούς μολυσμένους στεναγμούς της μελαγχολίας...

"Ω! το δάσος που άνάλαφρα κατεβάζει τά καφετιά
τά μάτια του, άφου απ' τά ρημαγμένα κοκκαλιάρικα
χέρια, ή πορφύρα ρίχνει χάμω τις μεθυσμένες μέρες της.

"Ω! το πλησίωμα του θανάτου!
Άσε μας να προσευχηθούμε! Αυτή τη νύχτα λοιώσανε
τά δροσερά φιλιά, κι' απ' το λιθάνι,
τά φτενά χέρια και πόδια των έρωτευμένων, κιτρίνισαν

Όμως θά ήταν τελείως λάθος εάν έλεγε
κανείς πως πέθανε τόσο νέος ώστε να δια-
τηρήσει αυτό το "άνοιγμα" στο μή-τελειωμένο
άπειρο.

Η σκέψη αυτή και μόν, είναι πολύ σκληρή.
Αλλά μήπως και ή άδυναμία της μή όλο-
κλήρωσης, δεν είναι μία θανατερή σκέψη;
Είναι σκανδαλώδες ότι ο Τράκλ πέθανε στον
πόλεμο. Μοιάζει να είναι ο πρώτος -έκείνη
την εποχή- που ε ί δ ο π ο ι ή θ η κ ε
για το σκάνδαλο, όταν μέσα του ταύτισε την
ποητική του έκφραση και την έκφρασή του
με την ίδια του τη ζωή και τη ζωή του έξ-
ίσου με την ιδέα του θανάτου, παρόμοια και
έναντια ή με την άλλη από την ά ν α -
ζ ή τ η των αναλονιών.

Από τά ποιήματά του φαίνεται πως ο Τράκλ
ήξερε ότι ο θάνατος ήταν κάπου εκεί κοντά. Κι
κι' αυτό δεν είναι σήμα λόγου, γιατί έχουμε
μερικούς στίχους του, του 1911, όπως:

Και το διάστημα γίνεται τάφος.

Δεν είναι μεταφορικά τάφος. Το δωμάτιο του
Τράκλ, είναι τ ά φ ο ς :

Τάφος καθ' έαυτός.
Η ρίζα της ταυτότητας του δωματίου βρήκε-
ται σ' ένα νεανικό του ποιήμα που ονομάζεται
"ΦΡΙΚΗ", όπου μεταξύ του τελευταίου στίχου,
το θέμα των δωματίων προετοιμάζει το θέμα
του θανάτου. Ένός θανάτου βίαιου με την
μεσολάβηση ενός δολοφόνου:

Μέ είδα να περνά άδεια δωμάτια
.....

(προσέξτε το "μέ", όπου βάζει τον έαυτό
του στο μέρος του θεατή)

Και για να περάσουμε σ' ένα άλλο του θέμα,
που αναδιπλώνεται ή ίδια του έκφραση:

Από τό κενό που ξεγελάει
ένός καθρέφτη
Υψώνεται άργά και σαν μέσα σε κώμα
Άράχνης φρίκης ένα πρόσωπο: ο Καϊν.
Ο δολοφόνος, λοιπόν, είναι ο Καϊν, αλλά

Ο Γκεόργκ Τράκλ, το 1912. (25 χρονών)

Ένας Κάιν μέσα στον Άβελ. Είναι και βρίσκεται στο βάθος του έγνω, ο έχθρος του έγνω. Καί άκριβώς έδώ είναι ή φρίκη, τό προαίσθημα πώς ο θάνατος είναι αυτοκτονία, πώς θά πεθάνει, ο ποιητής, σκοτωμένος από αυτό που είναι ο έαυτός του. Διαισθηση πού θά έκφράσει έκπληκτικά στό μεγάλο ποιήμα πού ονομάζεται: "ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ & ΘΛΕΘΡΟΣ" όπου έμφανίζεται σέ σχέση μέ τή μάσκα καί μέ τό διπλό πρόσωπο γιά νά πεθάνει:

Καθώς μέ τ' άσημένια δάκτυλά μου
πάνω άπ' τά σιωπηλά νερά
είδα πώς είχε τό πρόσωπό μου
έγκαταλείψει.
Καί ή λευκή φωνή μου είπε:
Σκοτώσου.

Φαίνεται πώς οί θεατρικές προσπάθειες του Τράκλ μέ τίς μάσκες καί τούς αντικατοπτρισμούς στήν ποίησή του, ήταν μιά ανάγκη φυγής άπ' τόν σωσία πού τόν κατέτρωγε καί αυτό έβγαине μέχρι καί τούς στίχους του. Αυτό όμως δέν τόν έμπόδιζε νά καταστρέψει πολλές φορές χειρόγραφα γιατί παθιασμένος καθώς ήταν στρεφόμενος μόνιμα κατά του έαυτού του, μιάς πού μέσα στό Ι Δ Ι Ο Τ Ο Υ τό έργο "έβλεπε" τόν άλλον τόν έαυτό του πού του άντλοΐσε όλη του τήν έμπνευση. "Ισως αυτός είναι ο λόγος πού ο Τράκλ άπέφευγε τά μεγάλα λόγια, μιλώντας μόνο γιά... "Αποκάλυψη...".- Δέχεται τήν έμπνευσή του κάπου πέραν τής προσωπικότητάς του. Είναι σαν ένας τόπος πού ξέρει ότι κανείς δέν υπάρχει άλλος άλλα άνησυχεί μιά πού ο τόπος αυτός είναι ο προσφέρει τό άγνωστο... Τό δράμα όμως είναι πώς αυτός ο λόγος χρειάζεται έρμηνεία καί τότε άκριβώς έμφανίζεται σ' όλη του τήν έχταση ο προσωπικός ρόλος τής ποίησης του Τράκλ.

...Ο ΠΡΩΤΟΣ ΠΟΥ "ΕΙΔΟΠΟΙΗΘΗΚΕ"

ΓΙΑ ΤΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ...

Έμμονες ιδέες κατατρέχουν τήν ποίηση του ➔

Απαιτήθηκε πολύς χρόνος, συλλογή στοιχείων, έκδόσεων, καί κέφι γιά εργασία γιά συντεθεί τό κομμάτι πού άφορά στή ζωή του Γκεόργκ Τράκλ. Γιατί ο Τράκλ, είναι έντελώς άγνοημένος άπ' τούς Έλληνες έκδότες τών 22 "λογοτεχνικών" περιοδικών, μιά πού ποτέ δέν ήταν στή... μόδα. Η μοναδική έξαίρεση ήταν -αυτή του Δημήτρη Ιατρόπουλου, πού στό περιοδικό "ΛΗΤΟΣ", μέσα στή περίοδο τής δικτατορίας του Παπαδόπουλου, τό 1969, πού εξέδιδε τότε ο Κωστής Τριανταφύλλου, νά γίνει μιά ένδιαφέρουσα μικρή έκδοση, μ' ένα κείμενο -δοκιμιακό πού διαβάστηκε σέ φόρμα διάλεξης στό, τότε, Πειραματικό Θέατρο τής Μαριέττας Ριάλδη, στίς 30-Ήκτωβρη 1969. Ακόμα χρειάστηκε πολύς κόπος μέ τούς μεταφραστές καί τά ποιήματα πού είχαμε στά χέρια μας, του Τράκλ, ήσαν πολύ λίγα...

Τράκλ:

-Κάμαρες, μαύρη παγωνιά, πικρό χιόνι,
-άποπνιχτικά δωμάτια, άμετρη έχταση,
-τοιχοί, κίτρινα πόδια έρωτευμένων,
-ύπόγεια, άδειοι τάφοι, άράχνης φρίκη,
-διάδρομοι, κρεούργιση μετάλλινος καρδιάς,
-σηηλιές, γύπες του Παντοκράτορα,
-βράχια, ύπνοι, μαύρες σταγόνες, ματωμένα μέτωπα, παμπάλαια παραμύθια, κέρινα δάκτυλα, κενός πού ξεγυλάει, κόκκινος λυκος στοαγγαλίζει έναν άγγελό, ξεχασμένο παγωμένο κορμί, ...καί πολλά άλλα άμέτρητα, κι όλα αυτά δέν άποτελοΐν ένα είδος κλειστοφοβίας ή άπλής θανατοφοβίας, γιατί όλα έρχονται άπ' τίς είκόνες του αίθέρα, του χλωροφόρμιου, καί του δίνου τή "χρώματα", τή γ α λ ά ζ ι α τή χ ρ υ σ α φ έ ν ι α, τή α σ η μ έ ν ι α, τή κ α - φ ε τ ι ά, τή κ ' ι τ ρ ι ν ά, τή ο λ ο - πόρφυρα, τή μαύρα καί πολλούς άλλους τόνους πού υπάρχουν, μέ κυρίαρχο τό γαλάζιο καί τό άσημένιο.
Δέν επενδύει τόν έξωτερικό κόσμο μέ τά συμβολα τής δικής του διαισθήσης, αλλά τά "δράματα" του έρχονται "φυσιολογικά" καί οί λέξεις άποτελοΐν μέρος τής "πραγματικότητας" πού τήν βλέπει.

Ακόμα πιο συγκεκριμένα: Τό νάχεις κάποιο έγνω, σημαίνει πώς είσαι αιχμάλωτος του κόσμου. Κυρίως όταν καταδύεσαι μέσα σου. Καί ο Τράκλ καταδύονταν μέσα στον τάφο του. Κι όταν ο Τράκλ "κατεβαίνει" μέσα του δέν είναι γιά νά ξαναγυρίσει στον έαυτό του, πού οί στενοί κύκλοι του καί οί σκαλισμένες σπείρες του, τόν νπίζουν άφόρητα, αλλά αντίθετα γιά νά δ ι α λ υ θ ε ι μέ τήν κατάβαση καί νά καταστρέψει ότι υπάρχει μέσα του, σκληρό, όρισμένο, πού καθορίζει τήν προσωπικότητά του.

Στήν εποχή του, καί σέ κείνα τά χρόνια, καί σέ κείνο τό γεωγραφικό πλάτος, καί σέ κείνην τήν κοσμοτοΐα -όπως τήν είχανε διαμορφώσει, είναι ο π ρ ω τ ο ς πού ένοιωσε τήν φτώχεια, τήν κακία, τήν άρρώστεια, τήν μοναξιά, τόν πόλεμο καί τήν προσπάθεια ενός έκούσιου θανάτου, στήν αντικειμενική του διάσταση, μέ τή φρίκη του, όπως τόν ένοιωσε μαζί μέ τ' άλλα τά "άγαθά" πού άρχισε από τότε νά συσσωρεύει ο αιώνας μας. Για τόν Τράκλ δέν υπάρχει "λογική έξήγηση" μιάς πού ο ίδιος προφυτεύει -χωρίς νά ξέρει- αυτόν επερχόμενο φριχτό κόσμο. Δέν υπάρχει μιά έπεξηγηματική δικαιολογία, ένα έστω στατιστικό, "οικονομικό", "πολιτικό" άλλοθι, γιατί έννω γνωρίζει ότι είναι πέραν άπ' όλα καί μακριά του παρόντος, έν τούτοις δέν μπορεί νά δώσει καμιά έξήγηση, γιαυτό σέ πολλά σημεία τής ποίησής του, είναι πιο μακριά άπ' τό φανταστικό του τύπου του "Έντκαρ Άλλαν Πόε". Πάντως τό σημείο πού μπορεί νά λεχθεί γιά τήν ποίηση του Τράκλ είναι ο άποκλεισμός του "τυχαίου".

Η ύπαρξή του είναι τό ίδιο μέσο τής συνείδησής τους. Δέν μοιάζει, δηλαδή, σαν τό άμοιρο "ένδιάμεσο" ενός άστραπτερού μέντιουμ, πού ήταν πιόνι, κυριολεκτικά ένδιάμεσο ανάμεσα στον ύπνοιστή καί τόν κόσμο "Ισα-Ισα, ο ίδιος ήταν ή "δύναμη έπαφής" καί "ένδιάμεση έκφραση. Γι' αυτό καί τό τυχαίο -πού όμως τό άναζητά, τό παλεύει. Πράγμα πού γίνεται μέ τό μέτωπο τής μάχης "Μάχης του Γκρίντεκ". Όδεύεται πρός αυτή γνωρίζοντας καί τήν "δοκιμασία του. Στήν ποίησή του, πάλι, είναι ο ίδιος ο ποιητής πού ή γλώσσα του οδηγημένη χίλιες φορές άπ' τήν ίδια κίνηση, ότι ή αλήθεια βρίσκεται μέσα στίς παραμορφώσεις πού όμως άναγόνται στήν αλήθεια του πεπρωμένου του.

Αυτό όμως δέν σημαίνει ότι ο ίδιος ο ποιητής άνεΐται τό περιεχόμενο πού τόν

χωρίζει, όχι άπ' τόν έαυτό του, άλλ' άπ' ότι άκούσια μαντεύει πώς είναι ή άναπόφευκτη πραγματικότητα του τ υ χ α ί ο υ έννω του.

Ο Τράκλ ψάχνοντας νά βρεί τόν έαυτό του μερικές φορές δραφευτεύει άπ' αυτόν, έάν κι αυτό συμβαίνει αρκετά σπάνια:

Πέρασε κι έφυγε τό χρυσάφι τής μέρας
του βραδυνού καφετιά-γαλάζια χρώματα
ο βοσκός έθαψε τή γλύκα τής φλογέρας
του βραδυνού καφετιά-γαλάζια χρώματα
πέρασε κι έφυγε τό χρυσάφι τής μέρας...

Αυτό τό ποιήμα λέγεται "Ροντάλα". Ο Τράκλ κάνοντας μιά φυγή πρός τά έξω δέν μπορεί παρά ν' άναχαιτίσει τήν αύθεντική άλλωστε κίνηση, πού τόν σπρώχνει πρός τήν καταστροφή αυτού του έγνω πού δέν είναι παρά τοίχος φυλακής.

Αν μέσα σ' αυτό τό ποιήμα οί φράσεις έχουν μιά μουσική ιδιότητα δέν χρωστών τίποτα στήν "κατά συνήκην" λεκτική μουσική, ούτε βέβαια, στήν συμπάθεια καν γιά τήν "μουσική" του κόσμου. Ότι δημιούργησε αυτή τή γλώσσα τό δημιούργησε γιά τήν καταστροφή, ότι τραγουδά τόσο άπελπισμένα είναι ή ίδια ή άπελπισμένη μουσική πού χρειάζεται κάτω άπ' τά πράγματα του κόσμου αυτού, όπως ο στίχος:

...τό μαύρο σφίζει κάτω άπ' τό πώς...

Απ' άκεί πηγάζει κι αυτή ή προσωπική του ίσορροπία πού προτείνει ανάμεσα στήν έπίκληση καί τήν άνάκληση, στον διφορούμενο λυρισμό καί τήν άπελπισία του τραγουδιού, μέ μέσα στήν έπίκληση ή τήν μεγαλοπρέπεια τής άνέκφραστης άδυναμίας.

Δηλαδή, ή χρήση συνταγών, είτε συμβολικές είναι είτε έξπρεσιονιστικές, φαινόμενα στον Τράκλ δέν είναι άληθινά λογοτεχνικά ή λειτουργία τους δέν είναι καν συμβολική αλλά θά μπορούσε νά χαρακτηριστεί: "Πραγμα-τοποιητική". Αν υπάρχουν συνταγές, στήν ποίησή του, είναι όχι μόνο γιά λογοτεχνικούς λόγους, αλλά γιά νά υπάρξει κάτι άλλο - αυτό πού δέν έχει φόρμα.

(Βλέπε τό ποιήμα "ΖΥΓΩΝΕΙ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ" μεταφρασμένο άπ' τόν Δημ. Ιατρόπουλο)

Τό "ΖΥΓΩΝΕΙ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ" είναι στά όρια του φαινομένου του συμβολισμού-λυρισμού καί όμως είναι καθαρά Τρακλικό κομμάτι. Είναι ξεκάθαρο ιδιότυπο, έντελώς στό προσωπικό κλίμα του Τράκλ καί χαρακτηρίζει μιά ποίηση πού προσπαθεί νά οργανώσει τήν ιδέα πού καταλήγει στήν μοναδική έξήγηση τής άναγνώρισης του έαυτού του.

Μέσα σ' αυτό όμως τό κλίμα συνέβηκε κάτι πιο σημαντικό. Μπορεί ο ποιητής στήν πάλη του μέ τό άντιφατικό του έγνω νά νικήθηκε τελικά -αυτοκτονώντας ή παίρονοντας μιά δόση "λήθης" κοκαΐνα. Όμως νίκησε τό χώς τής άπέναντι μεριάς, τής ανθρώπινης άγωνίας. Νίκησε τό χρόνο...

...καί όπως έλεγε καί ο Δημήτρης Ιατρόπουλος σέ μιά διάλεξή του, τόν Ήκτωβρη του 1969 (έξήντα έννέα):

"Η νίκη στό χρόνο είναι μιά δίκαιη κατάληξη, πού ταιριάζει σ' όλους εκείνους πού θυσιάζουν τά πάντα γιά ν' άνακαλύψουν τό έλάχιστο μά καί βαρύ μυστικό πού κουβαλάν στα απλάχνα τους..."

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ

ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΒΗΘΗΜΑΤΑ:

"ΛΗΤΟΣ" Άφιέρωμα Νο 1, ΑΘΗΝΑ 1969

ΙΑΤΡΟΠΟΥΛΟΣ/GEORG TRAKL/Ο ΣΕΜΠΑΣΤΙΑΝ ΣΤ'ΟΝΕΙΡΟ, σελίδες 16.-

"GEORG TRAKL" par ROBERT ROVINI

έκδόσεις: "SEGHERS" Paris 1964, σελ. 190.-

"Georg Trakl": Das Geburtshaus des Dichters am Waagplatz in Salzburg". Φυλλάδιο.

"GEORG TRAKL-GEDICHTE" Fischer 1964. Frankfurt.

GEORGE TRAKL: "Automne transfigure". Περιοδικό "Les Lettres Nouvelles" τεύχος Νο 35, Φεβρουάριος 1956.-

Jacques Legrand, "LA CONCEPTION DE LA MORT TERRESTRE CHEZ TRAKL". Περιοδικό "Les Cahiers du Sud" Νο 341, Ιούνης 1957.-

Μεταφράσεις έκαναν:

Απ' τά Γαλλικά: Άγάπη Νταΐφά

Απ' τά Γερμανικά: Δημήτρης Ιατρόπουλος Γεώργιος Χάμπας

...καλύτερα μιας ωρας ελευθερη ζωη(γιωργο) παρα σαραντα χρονια σκλαβια και φυλακη(δαγλα)

εχω πονοκεφαλο δεν μπορω
μου τη δινει

χρονια εχουμε αυτο το βιολι
που θα παει.

στη Κατερινα.

Το πηρα αποφαση.
Στην οδυνη των γαλλων αντεξουσιαστων
στους γυμνιστες της τσεχοσλαβικιας
στους επι ματαιω
και στους τεθνεοτας -- δεσποινις,
θ' ανατιναχτω
πανου απο συνθηματα και παιδια
νεκροφιλος τελος παντων,αλλα
παιρνοντας μαζι μου
τους βοηθους εξορυξης χρυσου
κι' εναν τουλαχιστον πολιτικο μηχανικο.

Ισως ετσι γινουν αυριο οι δρομοι
ενα ερωτικο ποδι.

ΑΛΚΟΟΛ:

Αλλαξε διευθυνση
κι' εκλεισε τα καινουργια πουκαμισα στη ντουλαπα.

ΑΝΟΙΞΗ:

Σκοτεινιαζει στα δεντρα
και περνανε γρηγορα μηχανακια.
Ειναι η γη.
Ειναι φωτορεπορτερ ριγμενοι στα πηγαδια
και τα σαρκοβορα τασακια των αντλιωρων.
Ειναι πουλια με πατεριτσες
και το θροϊσμα των νυχτικων.
Ειναι που ξημερωνει
καθως το φιλι και το νερο.
Ειναι ο ηλιος -- ερχεται.
Ησυχαστε.

ΤΟΤΕ.

Οταν βρεχει
οι μνημες κρυνουνε,φοβουνται
αναστεναζω οταν βρεχει
παιρνω συνεχεια το τραινο
οταν βρεχει
μπαινω συνεχεια στα ταξι
κλαιω, γινομαι χιλλια κοματια
ειμαι δικος σας
φιλοι μου.

ΠΟΝΟΣ.

Ενοχοποιω τη μοναξια μου
βγαινω με γκομενες.
ΤΗ ΦΥΛΑΚΙΣΩ.

4η ωρα πρωινη
σ' ενα υπογειο της πλατειας Βαθης
ξυπνησα απο εφιαλτη.
Απανωτες εκρηξεις οπως
οι εργατες αναβαν το πρωτο τους τσιγαρο
σωριαζαν στο εδαφος αστυνομικους σταθμους
και γηπεδα και
ταμιες ολων των τραπεζων καιγανε ομαδικα
μανικα τα τριμμενα χαρτονομισματα
και τα πιτσιρικια κυνηγουσαν μ' απειλες και βρισιες
τους γονεις τους.
Στα λερωμενα παραθυρα τους οι πουτανες
κουναγαν το μαντηλακι στη πρωτη αμαξοστοιχια
που φουλαρισμενη απο λεπρους τραβαγε για το μετωπο.
Και τα πραγματα σιγα-- σιγα καθαριζαν:
ο εφιαλτης ξαναρχισε να παιρνει το χρωμα του
και να γινεται ενα ζωντανο ονειρο.
Μονο που εγω κι' ουτε κανεις αλλος
μπορεσαμε να -ανακοιμηθουμε.

Μη γνωριζοντας τη λεπτομερη εξελιξη των γεγονοτων
θα περιοριστω στο θυματισμα των συνεντευξεων
και την ακριβη επανασυγκολληση των λεω(ν)φορειων.
Μιλουσε προεκλογικως
με σκισμενο σωβρακο και κιτρινη γραβατα
κι' απο παντου τα κρεατα του χυνονταν
οπλισμενα με κατσαβιδια και ενεσεις
ν' ανοιξουν τα δικαστηρια
και να κερδισουν.
Το βραδυ θα κυβερνησει τη γυναικα του
οι τοιχοι θαναι τεσσεροι
και το σκυλι θα ουρλιαζει.
Νυν φευγεις μακρια
χωρις να κοιταξεις δεξια κι' αριστερα
οπου ολα ειναι ραδιενεργα.
Το παιδι ακολουθησε.
Αυτος ο μπαμπας και ο "ελευθερος" μαστος
κυλουσε στη ροη του υπογειου βοηθου
πλαϊ στους ποντικους
κρατωντας μια γλαστρα στο χερι.

Περασα κι' απ' τα ισαλα
τις γενικες
την ξυλεια των σιλο.Με βημα αργο
περασα απ' τις πολυχρωμες κοπελλιες
της οδου Φαρισαιων.
Μ' αρβυλες κι' αρχαικες πυτζαμες
τη γειτο νια με τους ανθρωπους πουβοσκαν ηδονικα
τη μποχα του κοσμου
περασα.Και τη νυχτα
σε λυπημενη παρεα μαραγκων
με πορτοκαλια κι' ωραια τραγουδια
αποκοιμηθηκα.Χωνοντας στη μπασκετα τα ονειρανμου
υπο ηχους βαριας καμπανας
την εχτη πρωϊνη ωρα.
Και στις εφτα φευγαμε για τη Λατακεια.

Οι μερες χαρακωνουν τη θλιψη μου
κεραμικα
στις τομογραφίες της καρδιας μου.
Χωρις ταυτοτητα στα παρκα
καπνιζοντας μαριχουανα
ξαπλωνω και κυταζω ψηλα.
Η μητερα απ' την ακρογιαλια
με καλεϊ.
Την ακουω και σφυριζω
την βλεπω στο βυθο
μανιταρι του ονειρου
με τα φουστανια μπλεγμενα στα βραχια.
αρχζω ν-α σκαβω.
ξεχωνοντας συνεχεια
το οιδιποδειο το συμπλεγμα μου.
Η μητερα γυρναει σπιτι μ' αλλα παθη.
Στις αναθυμιασεις του πυρπολημενου μου μυαλου
και τα προβληματα
ολα ειναι αδιαβατα.
Συνεχιζω.

Εγω οταν
εποστρεφω
ειμαι
τιποτα.

Ειχε μια μοναξια,
"Λ' αυτο το παιδι".
Εα πουν.
(πιστευοντας,πως ετσι καθαρισανε...).

Οι φιλοι μας στριμωχτηκαν σε
μελαγχολικα καφενεια και ιδεολογιες
(δικαιολογιες φτηνων νταβαδων)
και λαμε γιλεκα με φιογκο στη πλατη.
Ξημερωθηκαν σκνιπα σε
μονοτονους ερωτες και βιτρινες που δεν ειπαν να
κι' αρχισαν τα κλαμματα σπασουν
σα παιδια που τα γυρισαν σπιτι.
Δειραν τ' αφεντικα στην αγορα του Ρεντη
και τους τσουβαλιασαν στο τριτο υπογειο
και τωρα κοιμουνται μ' ανοιχτα ολα τα φωτα
και βριζουν οποιο δουνε μπροστα τους.
Πεταξαν απ' το παραθυρο
τα νυχτικα και τις κασσετες,τα περιοδικα
τα μπουκαλια με τ' αλκοολ,τις αφισσες,
τα ρουχα τους ,τα σκουπιδια,
τις γκομενες που στα ορθια τους πηραν
πισ' απο τοιχους με φεμινιστικα συνθηματα
και μεινανε γυμνοι με μια λαμα απεναντι τους
να καθαρισουνε με τη ζωη και το θανατο.
Βρυαδιαζοντας γατζωνονται σε
ξεκοιλιασμενα μουσικα organa
κι' οπως μετα τους λυπημενους πατσαδες
της οδου Αθηνas
ξαπλωνουν στο ρημαδι τους να παρουν μια ανασα,
αναβοντας ενα τσιγαρακι,
κυταζουν συνεχεια το κλεμμενο τους διαβατηριο
και φευγουν...
βλεποντας στα συνεφα ν' απλωνονται...
οι πρωτες τους αγαπες,οι απεργιες ,
τα ονειρα στο γυμνασιο,τα μπουζουκια,
τα ξενοχτια που αλλαξαν μεσα τους τον κοσμο
ο ζυλο και τα φιλια που μαζεψαν προσεχτικα
τοσα χρονια.Πεταγονται απ' κρεβατι,
αρπαζουν ενα ψαλιδι και βγαλινουν στο δρομο,
αγκαλιαζουν οποιον βρουν μπροστα τους
και σκορπιζουν παντου τα διαπιστευτηρια τους.
Κοκκινα,κοκκινα και ζεστα.

ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΒΑΡΒΑΡΗΓΟΣ.

Εκεινο το βραδυ
ηθελε να μεινει με την Αννα.

Μ' ενα φλυτζανακι του καφε
μετα σεισμον
εις δωμα του τριτου οροφου
η Κασσανδρα ωσαν νευρωτικη πεταλουδιτσα
(παρεξ μονη)
μπαινει και βγαίνει.
(εικονα μετα απο μονταζ.
:ο Αθανασιος αγιος και ενδυματολογος
αναλυει σε σκοπια της πλατειας
εθνικης αντιστασεως τα κατακαθια
και κραυγαζει:
Γιγαντα Κιγκ-- Κογκ
διακορευσε τη μονακριβη παρθενα μας
Μαρθα Βουρτση
να πλημυρισει ξανα ο Ιλλισος
και να χυθουν αγριεμμενα σκυλια οι νοτες
να πνιξουν καθε ποντο αναστολης
κι' υστερα ας χσθουν στα βρωμικα σοκακια του Κολωνου
ΜΠΑΙΝΕΙ Ο ΕΠΙΛΟΓΟΣ.
Ο στρατος φευγει.
Οι κανουργιες μπορες θαναι σιγουρα πιο τρυφερες
και καθως λενε και κανουν
σταση ηρεμιας θαναι.
ΠΛΕΝΟΥΝ ΤΟ ΦΛΥΤΖΑΝΑΚΙ.

Ειμαι η τεραστια κοιλια
που θα σπασει
κατου απ' τ' οργισμενο δορυ
των
σκορπιζοντας παντου μωρα
της λεηλασιας και του θανατου.
Ειμαι ο προσφυγας κι' η κρεμασμενη ανασα
στο καινουργιο κοστούμι του Λωτρεαμον.
Ειμαι η νυχτα κι' οι δολοφονημενες σκιες εξω
απ' τα καφενεια.
Ειμαι το περηφανο - 1
στη διασταυρωση του κενου
και το στηθος της Σοφιας Λόρεν
στο τασακι του θεου.
Ειμαι το ναρκωτικο και η γυρω φωτια που
διωχνω τα τσακαλια.Ει
μαι η εξοδος
κι' εγω.

Η αμεσοτητα του κενοταφιου
σκληρη γης που
χωρισε την ευτυχια
Ειναι η μεγαλη καλλιτεχνης Σαρα Μπερναρ
ανοιγοντας το κρανιο μου,στ' αντιστροφο
π' αρχιζει.
Ειναι ολη η σκηνη:
κερι που τελειωνει
πλαϊ στη κεφαλη του Ερμου
ψυθιριζοντας:
μη μοναν οψιν νιψον ανομηματα....

Η ΜΕΡΑ ΤΩΝ ΦΩΤΑΓΩΓΩΝ ΠΟΥ Θ' ΑΡΝΗΘΟΥΝ ΤΗΝ ΑΥΞΗΣΗ
ΘΑ ΣΠΑΣΟΥΝ ΤΑ ΓΥΑΛΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΙ Θ' ΑΡΧΙΣΟΥΝ ΝΑ ΤΡΕΧΟΥΝ
ΣΤΟΝ ΟΡΓΑΣΜΟ ΠΟΥ Η ΦΡΙΚΗ ΛΥΩΝΕΙ ΤΑ ΠΟΥΚΑΜΙΣΑ
ΚΙ' Η ΩΜΟΡΦΙΑ ΣΤΡΙΜΩΧΝΕΤΑΙ ΣΤΙΣ ΟΥΡΕΣ ΤΩΝ
ΛΕΩΦΟΡΕΙΩΝ
ΧΩΡΙΣ ΤΕΛΕΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΕΞΟΔΑ ΧΩΡΙΣ ΣΥΝΤΕΛΕΙΑ ΦΩΤΙΑ
ΚΑΙ ΡΟΥΧΑ ΕΡΩΤΑ
ΛΕΩ ΣΚΟΤΕΙΝΟΣ ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΠΩΣ ΕΡΧΕΤΑΙ
Η ΜΕΡΑ ΠΩΣ ΗΡΘΕ
ΠΩΣ ΘΑ ΚΟΨΟΥΜΕ ΤΙΣ ΦΛΕΒΕΣ
ΚΑΙ ΘΑ ΠΕΤΑΧΤΕΙ ΝΑ ΠΝΙΞΕΙ ΤΟ ΠΑΝ.
ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΦΩΤΕΙΝΟΣ ΛΕΩ
ΜΗ ΜΑΣ ΒΡΕΙ ΞΕΜΕΘΥΣΤΟΥΣ ΚΙ' ΑΟΠΛΟΥΣ
ΜΗ ΜΑΣ ΒΡΕΙ ΛΟΓΙΚΟΥΣ.

Γιωργος Δαγλας
Πλατρειθια
ΙΘΑΚΗ.....

το ΗΥΚΟΦΩΣ

ΤΟΥ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΜΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Άρχικά είχα προγραμματίσει μιὰ ομιλία γιά τήν Κινέζικη Ιατρική -τη παλιά καί τή νέα- γιά τόν τελετουργικό χαρακτήρα ορισμένων ιατρικών πρακτικών καί τήν ιατρικοποίηση μερικών τελετουργιών, λ.χ. τής περιτομής. Διερωτήθηκα όμως, αν αυτά τά προβλήματα είναι πραγματικά σπουδαία στόν κόσμο πού ζούμε, καί έσχισα τό χειρό- γραφο.

Όλοι γνωρίζετε τό λεγόμενο σύνδρομο ΧΥΥ: Κατά διαστήματα γεννιέ- ται ένα άρσενικό παιδί μ' ένα επίπλεον χρωμόσωμα Υ. Τελευταία ύπο- θέτουν, ότι αὐτοί οί άνθρωποι έχουν δῆθεν μιὰ τάση βιαιοπραγίας. Γιά τήν απόδειξη τῆς υπόθεσης προτάθηκε στήν ιατρική σχολή τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Χάρβαρντ ένα σχέδιο έρευνας. Προβλήθηκε νά ανα- λωνται τά χρωμοσώματα όλων τῶν παιδιῶν πού γεννιοῦνται στή Γυναι- κολογική Κλινική τῆς βοστώνης, καί νά διαπιστώνονται οί φορεῖς τοῦ ἐπί πλέον Υ. Οἱ γονεῖς τῶν τελευταίων θάπρεπε νά παρατηροῦν προσεκτικά τά παιδιά γιά ένα μεγάλο διάστημα, γιά νά έξευρεθεῖ, αν καί πότε ἀναπτύσσεται βιαιοπραγία.

Τό σχέδιο καταπολεμήθηκε ἀπό μιὰ ομάδα γιατρῶν πού διατύπωσε ένδυασμούς γιά άδονητική έπιρροή πάνω στή ζωή τῶν παιδιῶν καί τή σχέση πρὸς τούς γονεῖς. Ἡ διαμάχη διευρύνθηκε, ὅπως δείχνουν καί οί ἐπιστολές ἀναγνωστῶν τοῦ ἐπιστημονικοῦ περιοδικοῦ "ΕΠΙΣΤΗΜΗ". Στό ἴδιο περιοδικό δημοσιεύθηκε ἐπιστολή ὑπαλλήλου τοῦ Ἐθνικοῦ Ὄργανισμοῦ Ὑγείας, ὅπου ἐκφράζεται ἡ γνώμη, ότι ὅλος ὁ θόρυβος γύρω ἀπὸ ΧΥΥ εἶναι χαρακτηριστικό παράδειγμα τοῦ τρόπου εργασίας τῆς ιατρικῆς έρευνας: πλάνουν ένα πολύ σπάνιο, εἰδικό καί περιορισ- μένου ενδιαφέροντος πρόβλημα, μέ μυστικοπάθεια, ἀντί νά στραφοῦν πρὸς πραγματικά σπουδαία ἐρωτήματα, δηλ. πρὸς τό σύνδρομο ΧΥ, -μέ άλλα λόγια τή φύση τῶν ἀνδρῶν- ἀπὸ τό ὅποιο πάσχει ἡ μιῇ ἀνθρω- πότητα, καί ὅπου έχουμε στ' ἀλήθεια ἀρκετές ἀποδείξεις γιά μιὰ στενή σχέση μεταξύ ἀνδρῶν καί πολέμου ἢ ἄλλων μορφῶν βιαιοπραγί- ας.

Στό συνέδριο αὐτό μέ διακατεῖχε ένα περίεργο συναίσθημα, καθὼς ἀκουγα τίς ὁμιλίες μέ θέμα "ΤΑ ὉΡΙΑ ΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ", στίς ὁποῖες δέν ἐκφράστηκε, μού φαίνεται, τό σημαντικότερο πρόβλημά μας: "ἐλποῦ- με γιά τά ὅρια τῆς ιατρικῆς σ' ένα κόσμο, πού ἀπειλεῖται ἀπὸ τό θά- νατο καί μάλιστα σύντομα. Γιατί λέω "ἀπειλεῖται ἀπὸ τό θάνατο;" Γιατί καμμιὰ κοινωνία στήν ἱστορία τοῦ ἀνθρώπου δέν καλλιέρονε τό- σο προχωρημένα τήν τεχνολογία τοῦ... θανατώνειν καί... καταστρέ- φειν ὅσο ἡ Ἀστική κοινωνία κάτω ἀπ' τίς εὐλογίες τοῦ Χριστιανισ-μοῦ. Γιατί σοκαρίστηκε ἡ Ἀστική κοινωνία τόσο, ὅταν οἱ Ἴνδοί ἀπο- κτησαν τήν ἀτομική βόμβα, μιὰ ἀρκετά μικρή ἀτομική βόμβα; Τό σόκ δέν προκλήθηκε ἀπὸ τό γεγονός τῆς βόμβας, -ἐμεῖς έχουμε τόσες καί πολύ μεγαλύτερες- ἀλλά γιατί κατασκευάστηκε σέ ἐσφαλμένο τόπο τόπο, σέ "ἐσφαλμένο" τύπο χώρας: μιὰ χώρα τοῦ Τρίτου Κόσμου δέν εἶναι ἐπιθυμητή στόν κύκλο τῶν ἰδιοκτητῶν ἀτομικῆς βόμβας. Σήμερα εἶναι στό χέρι μας νά σβύσουμε ὁλόκληρη τήν ἀνθρωπότητα καί σχεδόν τή συνολική ζωή στόν κόσμο -τά ἀποθηκευμένα πυρηνικά ὅπλα τῶν Η.Π.Α. καί τῆς Σοβιετικῆς Ἐνωσης ἔσθασαν πρὸ πολλοῦ τήν ἐκρηκτική δύναμη δέκα μέ δεκαπέντε τόννων TNT (τρινιτοτολογούλη), γιά κάθε ἀνδρα, κάθε γυναῖκα, καί κάθε παιδί αὐτοῦ τοῦ πλανήτη. Ἡ νόμιζε κανεῖς, ότι "θάνει πιὰ" -οἱ δύο χώρες ὅμως βρίσκονται σέ μιὰ τεράστια κλιμάκωση. Οἱ Η.Π.Α. -ἡ χώρα μου- παράγουν τρία ὑδρο- γονικά ἐκρηκτικά σώματα τῆς μέρας... πρέπει νά βλεπούμε τά ὅρια καί τόν ἐξανθρωπισμό τῆς ιατρικῆς μέ φόντο τίς τρεῖς ὑδρογονοβόμβες τῆς μέρας.

Ἡ πυρηνική δύναμη -αὐτό τό ὁμοιοπαίχιδάκι- μᾶς ἔγινε μιὰ φοβε- ρή καί θανάσιμη ἀπειλή. Ὁ μικρότερος κίνδυνος εἶναι ἡ δυνατότητα ἑνός μεγάλου αὐτυχήματος στόν ἀντιδραστήρα, πού φοβίζει πολλούς ἀνθρώπους. "Ενας ἀκόμα μεγαλύτερος κίνδυνος εἶναι, ότι κάθε ἀντι- δραστήρας παράγει σάν ἀπόρριμμα πλοιτόνιο 239, ἡ δηλητηριωδέστατη ἴσως οὐσία πού γνωρίσαμε ποτέ. "Ενα χιλιοστόγραμμο στήν εἰσπνοή προκαλεῖ τό θάνατο σέ λίγες ὥρες. Καί αὐτή ἡ οὐσία τυχαίνει νά εἶναι τό καταλλήλοτερο ὕλικό γιά τήν παρασκευή πυρηνικῶν βωμβῶν. Δυό κιλά πλοιτόνιο 239 φτάνουν νά σκαρώσεις μιὰ βόμβα, ποσότητα δηλαδή, πού μπορεί νά μεταφερθεῖ σέ πλαστική σακκούλα ἀπὸ τό ἐρ- γαστήριο στό σπίτι, σέ τά ψώνια ἀπ' τό μανάβη. Μιὰ βόμβα σάν ἐκείνη πού ἰσοπέδωσε τή Χιροσίμα καί θανάτωσε 100.000 ἀνθρώπους χρειάζε- ται 6-7 κιλά, ποσότητα πού ἐπίσης χωράει σέ μιὰ τσάντα γιά ψώνια. Κάθε χρόνο παράγουμε ἐρκετό ὕλικό γιά τουλάχιστο 20 βόμβες σάν ἐκείνη τῆς Χιροσίμα, καί ὁ καθένας τοῦ κλάδου ξέρεي, ότι τά μέτρα ἀσφαλείας εἶναι ἀνεπαρκῆ καί ὅτι συνυπολογίζουν πάντα μιὰ ἀπώλει- α ὕλικου, πού θ' ἀρκοῦσε χωρίς ἄλλο γιά τήν κατασκευή βωμβῶν.

Μιὰ τρίτη ἀπειλή ἀποτελεῖ τελικά τό γεγονός, ότι κανεῖς, πραγματι- κά κανεῖς, σήμερα δέν ξέρει πού νάποθηκευτεῖ τό σύνολο τῶν ἀπορρι- μάτων πού θέτει σέ κίνδυνο τή ζωή στόν πλανήτη μας γιά μιᾶς ἑκα- τομμύριο χρόνια, μέχρι νά πάψει τό ὕλικό νά εἶναι ἐνεργό.

Ὁλόκληρος ὁ ἀνθρώπινος πολιτισμός ἔχει ἡλικία ἴσως δέκα χιλιάδων ἐτῶν. Συσσωρεύουμε καί ἀποθηκεύουμε ἐπικίνδυνο ὕλικό περίπου ἐκεῖ πού παράγεται.

Ποιός μπορεί νά φανταστεῖ ένα τόπο, ὅπου αὐτό τό ὕλικό μπορεί μέ κάποια πιθανότητα νά εἶναι ἀσφαλισμένο γιά 20, 50 ἢ 100.000 χρό-νια; Τόσο μεγάλα εἶναι τά προβλήματα.

Υπάρχουν κι ἄλλες μορφές βιομηχανικῆς φθορᾶς τοῦ περιβάλλοντος. Ἡ μόνη δυνατότητα παραγωγῆς τοῦ ὀξυγόνου τοῦ ἀέρα μας εἶναι ἡ φωτοσύνθεση τῶν φυτῶν. Ἡ μεγάλη ἐκπληξη εἶναι, ότι 80 ἕως 90%

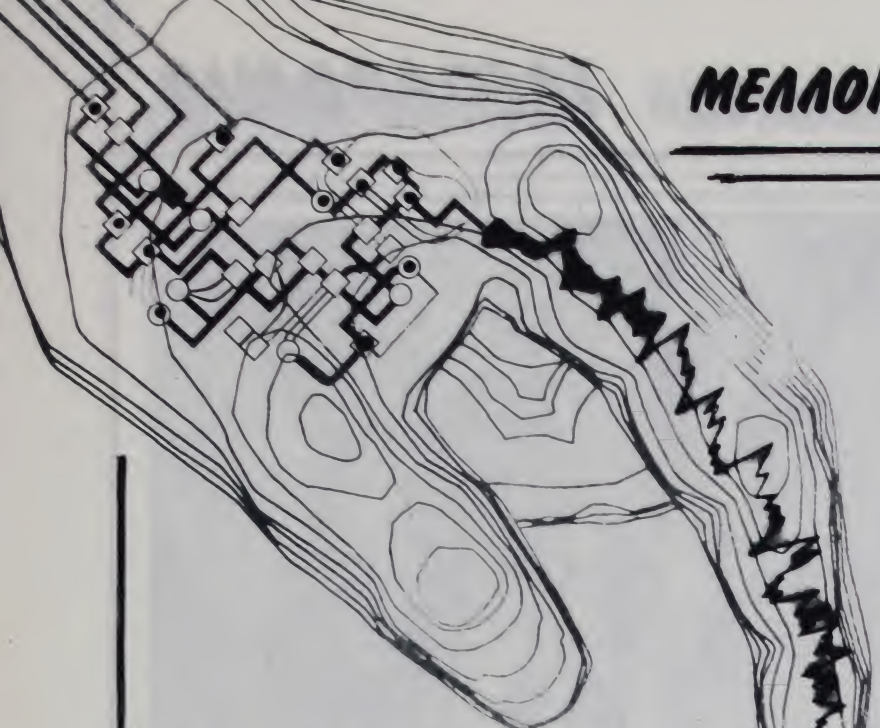

αὐτῆς τῆς φυτικῆς φωτοσύνθεσης δέν λαμβάνει χώρα στή στεριά παρά στό ψηλότερο στρώμα τῆς θάλασσας. Εἰδικοί διαπίστωσαν ἤδη πρὸ τριετίας, ότι ἡ ρύπανση πετρελαιοειδῶν στό ψηλότερο στρώμα τῶν ὤκεανῶν ξεπερνοῦν σέ ὄγκο τούς φωτοσυνθετικούς ὁργανισμούς. κα- νεῖς ἀνθρώπος δέ μπορεί νά πεί, πῶς θά ἐξελιχτεῖ αὐτή ἡ κατάσταση. Δέν ἔγινε λόγος στό συνέδριο αὐτό γιά ένα ἄλλο δυσάρεστο πρόβλη- μα, τά ἐργατικά αὐτυχήματα. Ὀνομάζουμε τ' αὐτοκίνητο "μεγάλο φονιά" ὁ τόπος εργασίας στίς Η.Π.Α. εἶναι τουλάχιστον ἐξ ἴσου ἐπικίνδυ- νος. Σημειώνουμε κάθε χρόνο 20.000 νεκρούς καί 2,2 ἑκατομμύρια ἀνάπηρους λόγω βιομηχανικῶν αὐτυχημάτων. Οἱ στατιστικές παρασιωποῦν ὅμως τόν ἀργό θάνατο, τούς μαῦρους πνεύμονες, τούς φαιούς πνεύμο- νες, λόγω εἰσπνοῆς βαμβακιῶ, καννάβεως κ.λ.π. τῶν καρκίνο οὐρανίσ- κου καί ἄλλες ἀσθένειες, πού ἐπίσης δέν ἀναφέρονται στίς ἐπίσημες στατιστικές γιατί οἱ βιομήχανοι δέν ἐπιτρέπουν. Ὁ λόγος εἶναι ἀ- πλός: Κάθε προσπάθεια διασφάλισης τῆς υγείας τῶν ἐργαζομένων μεγα- λώνει τά ἐξοδα παραγωγῆς. Στίς Η.Π.Α. ἀσχολοῦνται μέ τέτοια προ- βλήματα πράγματι μόνο γιατροί -ὑπάλληλοι τῶν βιομηχανῶν.

Ὁλόκληρη ἡ ἀνθρωπότητα πάσχει ἀπὸ μιὰ σειρά ἐκτάκτως ἀπειλητικῶν φαινομένων, πού ὁδηγοῦνται περίπου συγχρόνως στήν κορύφωσή τους. Ἀνῆκω στοὺς ἐπιστήμονες πού ἀμφιβάλλουν αν τό ἀνθρώπινο γένος ξεπεράσει πολύ τό ἔτος 2.000. Δέν μένι λοιπόν πολὺς καιρός. Μιὰ ἄλλη συμφορὰ προελαύνει. Ἡ ζωή στήν ἐπιφάνεια τῆς γῆς εἶναι δυνατή χάρις σ' ένα λεπτό στρώμα ὀζοντος στήν ἀτμόσφαιρα, πού βρίσκεται πάνω ἀπ' τό ὀξυγόνο. Αὐτό καί μόνο μᾶς χωρίζει ἀπὸ τή θανάσιμη ἀκτινοβολία τοῦ διαστήματος, μιὰ ἀκτινοβολία βραχέων κυμάτων, πού ὀχι μόνο τήν ὁρατή ζωή μας ἐξασθενίζει, ἀλλά καί τή ζωή τῶν πρωτεϊνῶν καί γενικά τῶν δομικῶν στοιχείων τῆς ζωῆς. Σήμερα ξέρομε ότι τά ἀέρια τῶν σπρέϋ, θβάνουν στήν ἀτμόσφαιρα καί μέ μιὰ ἀλυσιδωτή ἀντίδραση καταστρέφουν τό ὀζον. Ἄν σταματή- σουμε τώρα τή χρησιμοποίηση συσκευῶν σπρέϋ, θάχομε καταστρέψει πιθανῶς τό 10% τοῦ στρώματος ὀζοντος. Ἄν συνεχίσουμε τή χρησιμο- ποίησή τους, θά τό καταστρέψουμε έντελῶς. Τό ενδιαφέρον ἐδῶ εἶναι τό ἐξῆς: Οἱ εἰσπρέξεις τῶν ἐπιχειρηματιῶν ἀπὸ τήν κατανάλωση τῶν σπρέϋ κινοῦνται στά τρία δισεκατομμύρια δολάρια τό χρόνο... Ἀπὸ τή μιὰ 3 δις τῶν ἐπιχειρηματιῶν, ἀπὸ τήν ἄλλη ἡ ζωή μας. Ποιό χαρτί παίζεται; Ποιός θά κερδίσει;

Ἄνα ἄλλο πρόβλημα: Ὁ Ὑπερπληθυσμός. Ἐάν στίς βιομηχανικές κοινω- νίες ἐπιβαλλόταν ὡς τό ἔτος 2000 ἡ τακτική δύο παιδιῶν ἀνά ζευγά-ρι καί στίς ὑπανάπτυχτες κοινωνίες τό ἴδιο, ὡς τό ἔτος 2050, τότε ὁ παγκόσμιος πληθυσμός θάφθανε, 70 χρόνια ἀργότερα, δηλαδή τό 2120, τά 13 δισεκατομμύρια. Ἡ τακτική τῶν δύο παιδιῶν, δύσκολο νά ἐπι- τευχθεῖ, θά μᾶς ἀντάμοιβε μέ 13 δισεκατομμύρια. Σ' αὐτό τό σημεῖο ἀπαιτοῦνται δυό λόγια πάνω στό πρόβλημα τῆς πείνας. Κάθε τόσο δια- βάζουμε, πόσο ἔσφαλε ὁ φουκαρᾶς Μάλθους καί τί ἀφέλεια εἶναι νά πιστεύουμε μαζί του, ότι ἡ γῆ δέν θά μπορέσει νά θρέψει τόν παγ- κόσμιο πληθυσμό. Τελευταία ἀκούστηκε αὐτό σέ σχέση μέ τήν περι- βόητη Πράσινη Ἐπανάσταση. Ξεχάστηκε ότι ἡ Πράσινη Ἐπανάσταση ἐν- ἔχει ἐπικίνδυνες ἀντιφάσεις. Τό τρελλότερο ἀπ' ὅλα τά τρελλά στοι- χεῖα, πού συνιστοῦν τήν "ἐπανάσταση" αὐτή, εἶναι πῶς χρησιμοποιοῦμε

καύσιμες ύλες παλαιότερων εποχών φωτοσύνθεσης, για να προωθήσουμε τη φωτοσύνθεση του παρόντος. Μ' άλλα λόγια η Επανάσταση βασίζεται σε τεράστιες ποσότητες τεχνητών λιπών, συνθετικών λοιμοκτόνων και άλλων προϊόντων παλαιότερων φυσικών υλών, κυρίως πετρελαίου και κάρβουνου. Λειτουργούσε στο πετρέλαιο και το κάρβουνο ήταν φθηνά. Σήμερα αυτά είναι πιο ακριβά και η Πράσινη Επανάσταση κήρυξε πτώχευση!

Οι Δυτικοί πιστεύουν, ότι για την πείνα και πη λιμοκτονία πταίνε οι κάτοικοι των φτωχών χωρών. Κατηγορούν λοιπόν τα θύματα. Όμως η γέννηση πολλών παιδιών είναι για αυτούς μια στρατηγική κατά της φτώχειας. Χρειάζονται ίσως 10 παιδιά, ώστε να επιζήσουν ένα-δύο, που θα θρέψουν τους γονείς στα γηρατειά τους και θα τους κηδέψουν όταν εκείνοι πεθάνουν. Υπάρχει μόνο μία διέξοδος: να τους δοθεί μία σιγουριά, ότι θα επιζήσουν όλα τα παιδιά τους κι' εκείνοι σίγουρα και πρόθυμα θα περιοριστούν σε λίγα παιδιά...

Όμως δεν είναι ο υπερπληθυσμός του τρίτου κόσμου η μόνη αιτία επιδείνωσης του προβλήματος της πείνας. Στα τελευταία 10 χρόνια προστέθηκε ένα νέο στοιχείο, η αύξηση της ζήτησης του κρέατος. Σε μικρό διάστημα διπλασιάστηκε και τριπλασιάστηκε η ζήτηση κρέατος στις λεγόμενες ανεπτυγμένες χώρες. Για την παραγωγή ενός κιλού κρέατος χρειάζονται περίπου 8 κιλά δημητριακών: τα γουρούνια και μοσχάρια καταρροχθίζουν τεράστιες ποσότητες δημητριακών, με τα οποία θα μπορούσαν να τραφούν εκατοντάδες χιλιάδες πειναλέοι γεωργοί κ.λ.π. Η αλλαγή μορφής δεν αυξάνει την ποιότητα, αλλά το κόστος.

Συμβαίνει κάτι ακόμα. Είναι γνωστό ότι η ανθρώπινη μυϊκή δύναμη-άντικαθίσταται ολοένα και περισσότερο από τις μηχανές. Όλοένα σιχρότερα χρησιμοποιούνται μηχανές και στη γεωργία, η οποία έφθινε-ται σε γεωργοβιομηχανία. Στις Η.Π.Α. παράγονται 51% των λαχανικών, 85% των εσπεριδοειδών, 97% των πουλερικών και 100% ζάχαρη από τις ίδιες τις φάρμες που κατασκευάζουν τα αεροπλάνα μας, ελέγχουν το πετρέλαιο και άλλα καύσιμα, έχουν στα χέρια τους τις μεταφορές... -αυτό λέγεται διαφοροποίηση. Αυτή η γεωργοβιομηχανία παίρνει παντού στον κόσμο σιγά-σιγά τη θέση της παραδοσιακής γεωργίας. Είναι μία άλλη αποψη της πράσινης "επανάστασης". Οι άνθρωποι διώχνονται από τα χωράφια τους, για να γίνουν φθηνοί εργάτες ή ένεογοι. Η ανεργία αυξάνεται στον κόσμο. Επικίνδυνη είναι η αντίληψη σ' όρισμένων κύκλων, πώς υπάρχουν πάντα "παρσπανίσιοι". Αυτοί δεν είναι πια παραδοσιακά περιτιού! το σύστημα της λεγόμενης ελεύθερης αγοράς δεν τους χρειάζεται. Θα προτιμούσε την απουσία τους. Ο Ρόμπερτ ΜακΝάμαρα, πρώην διευθυντής της Φόρντ, πρώην υπουργός Στρατιωτικών, ωστόσο ο Τζόνσον, τότε, τον προβίβασε σε Πρόεδρο της Διεθνούς Τράπεζας, ονόμασε το 1975, τους ανθρώπους αυτούς, στην επίσημη έκθεση προς τη Διεθνή Τράπεζα, "Μάρτζιναλ μάν", ανθρώπους στο περιθώριο της κοινωνίας και τους υπολόγισε τότε, το 1970, σε πεντακάσια εκατομύρια, το διπλό πληθυσμό δηλαδή των Η.Π.Α. και υπολόγισε ακόμα ότι το 1980 θ' ανέλθουν σ' ένα δισεκατομμύριο, το 1990 σε δύο δισεκατομμύρια, όσο ο μισός πληθυσμός σήμερα. Τι πρέπει να κάνουμε; Ανθρώποι σαν και σ' αυτούς που με διαβάξετε και με άκουτε θά πείτε: -Χρειάζεται περισσότερη έρευνα και μελέτη...

Οι άνθρωποι πεινούν, λοιπόν ένα μεγάλο σχέδιο έρευνας πάνω στο πρόβλημα της πείνας. Ο κόσμος, το περιβάλλον, η ζωή στον πλανήτη καταστρέφονται: Λοιπόν ένα ινστιτούτο κοσμοχαλασίας: Κι' αυτό είναι ένας τρόπος ζωής, σε βάρος άλλων. Είμαι κι' εγώ έρευνήτης κι' έχω να λέω. Η έρευνα είναι καλή δουλειά. Η έρευνα είναι αναγκαία. Και η γνώση είναι αναγκαία, κάθε γνώση. Αποτελούν προόδο και ανήκουν στις ευγενέστερες επιδιώξεις. ΑΛΛΑ: η έρευνα δεν επιτρέπεται να γίνει πανίδα και δικαιολογία για άναβολή πράξεων. Αυτό ακριβώς συμβαίνει σήμερα π.χ. με τα Σπρέυ. Η στάση αυτή παρατηρείται σ' όλους τους τομείς. Μας λένε: μ'ας λείπουν ακόμα μερικά στοιχεία. Πόσο μυωπικό. Ποτέ δεν έχουμε όλα τα στοιχεία, οί καταστάσεις αλλάζουν. Ξέρουμε αρκετά, ώστε να καταπιαστούμε με τα κεντρικά προβλήματα, που απειλούν την ανθρωπότητα. Ξέρουμε αρκετά ώστε επιτέλους να δράσουμε. Δεν ζούμε σε κρίση πληροφοριών, παρά σε πολιτική κρίση. Τό ξεχνούμε εύκολα αυτό και ζούμε μέρα τη μέρα με το μύθο, πώς δεν έχει κανείς τις σωστές πληροφορίες, για να δράση αποτελεσματικά. Σήμερα δεν ισχύει αυτό. Τα προβλήματα, που ανέφερα, και άλλα, που δεν ανέφερα, λύνονται με τις δεδωμένες πληροφορίες. Για κανένα όμως από αυτά δεν υπάρχει λύση, όσο επιζητεί το σύστημα της μεγιστοποίησης του κέρδους που τα αναπαράγει. Μία κοινωνία που ονομάζεται κοινωνία ελεύθερης αγοράς, που θέτει πάν' απ' όλα το κέρδος και την ανισότητα - κανένα μέλλον για αυτούς.

Αν θά υπάρχουν μετά από 10, 15, 29 ή και 25 χρόνια, είναι πολύ αμφίβολο. Θάθελα να τους τό διασφαλίσω, όμως δε μπορώ. Με τέτοιες σκέψεις δε μπορεί να ζει κανείς κάθε μέρα, τις άπωθει και προσπαθεί να ζει χωρίς να υπήρχαν τα δεδομένα. Στο φόντο όμως κυριαρχεί συνέχεια αυτή η πλήρης ανασφάλεια για το μέλλον της ζωής στη γη... Ιατρική βοήθεια δεν αρκεί για να γιατρέψει αυτόν τον πόθο. Είμαι πεπεισμένος, ότι χρειαζόμαστε μία αναδιοργάνωση της κοινωνίας. Μία βαθιά αναδιοργάνωση, μία μεταστροφή.

Αυτά σημαίνουν επανάσταση. Θα σκεφθείτε άμέσως τη Ρία.

Ηλπιζα μέχρι τελευταία, χάνω όμως τώρα την ελπίδα, ότι μία δημοκρατική χώρα, όπως δήθεν οί Η.Π.Α., θα έκανε ψηφοφορία για την επαναστατική αναδιοργάνωση. Όμως δεν θά γίνει.

Για την αναδιοργάνωση της κοινωνίας μας, όπως την φαντάζομαι, δεν είναι ανάγκη να πηγαίνουμε στο φεγγάρι. Αρκεί ένα ταξίδι στην Κίνα: Στην Κίνα βλέπεις κανείς πράγματα που για έναν μεσοαστό που ανατράφηκε στις κοινωνίες μας, είναι αρκετά εκπληκτικά. Υπάρχει ένας καθηγητής, σ' αυτό το συνέδριο, πώς το πρόβλημα είναι το υπερβολικό νέγεθος των εθνών.

Η Κίνα είναι μία χώρα 800 εκατομμυρίων κατοίκων και πού από χόνος σε χρόνο αυξάνεται και κανένας κινέζος δεν πεινάει. Αυτή η πληροφωρία δεν προέρχεται απ' τους Κινέζους ή από μένα, αλλά από μία επιτροπή 20 αμερικάνων εμπειρογνομώνων γεωργίας που επισκέφτηκαν την Κίνα πριν από μερικούς μήνες. Διηγήθηκαν, ότι η Κίνα είναι καλό εφοδιασμένη με τρόφιμα, και στο τέλος είπαν και κάτι πραγματικά ωραίο: Οί κινέζοι... παράγουν αρκετά τρόφιμα, αλλά δεν διαθέτουν εμπειρογνώμονες επί της γεωργίας. Αν δεν αρχίσουν να εκπαιδεύουν τέτοιους, δεν θά πάνε καλά...

Ακόμα κάτι και για υπηρεσία Υγείας στην Κίνα. Υπάρχει μεγάλη έλλειψη γιατρών Δυτικού τύπου, όμως είναι πάντα κάποιος διαθέσιμος που θά περιθάλψει έναν ασθενή. Πρώτα ο λεγόμενος "Ξυπόλυτος γιατρός" που έχει σήμερα για σύμβολό του ένα χονδρό βιβλίο. Μετεκπαιδεύεται κατά διαστήματα κι' είναι περήφανος για το ρόλο του. Ο ασθενής μεταβιβάζεται, κατά περίπτωση, στον αντίστοιχο ειδικό. Όπως είπα, υπάρχει πάντα κάποιος στη διάθεση του ασθενούς, πρόθυμος και πρόσχαρος. Ο λόγος: Η ιατρική στην Κίνα είναι δωρεάν. Λειτουργεί χωρίς χρέμα, απ' τον "Ξυπόλυτο" γιατρό, μέχρι τον σωστό ειδικό. Είμαι πεπεισμένος, ότι η σωστή λύση του προβλήματος σχετικά με τα όρια της ιατρικής, όπως την περιέγραψε ο Ιβάν Ιλιτς, βρίσκεται στο πολιτικό πεδίο. Μόνο τότε θά υπάρξει λύση, όταν τα κοινά αρχίσουν ν' αντιμετωπίζονται απ' όλους τους ανθρώπους, που θά θελήσουν να ξανσπάρουν στα χέρια τους τη ζωή.

Αυτό που με κάμαρι λένε "ελεύθερο κόσμο" - και κυρίως το καυμάτι του που λέγεται Τρίτος Κόσμος - κυβερνιέται στην πλειοψηφία του από στρατιωτικές δικτατορίες. Μ' απασχόλησε η έκφραση "Ελεύθερος Κόσμος", όπου σαν Αμερικάνος βρήκα τη σημασία του: ο ελεύθερος κόσμος αποτελείται από εκείνα τα έθνη, που παίρνουν τα όπλα τους ελεύθερα από την Αμερική...

Δεν ξέρω πώς τό αισθάνεστε έσείς στην Ελβετία, πάντως στην Αμερική είναι η κυβέρνηση σκληρότερος άλλων κυρίων. Φοβάμαι, πώς ο ελεύθερος κόσμος μας δεν κυβερνιέται από αυτούς που βλέπουμε, αλλά από πράχτορες για λογαριασμό των: "Τζένεραλ Μότορς", "Εξον", "Τσαϊνζ Μανχάτταν", "ITT", Ντάτς, Σέλλ... .

Αυτή τη στιγμή δεν έχουμε στην Αμερική πολιτική στραμμένη στην κατεύθυνση, που θά ήταν αναγκαία για τους ανθρώπους. Αυτό δεν είναι σύμπτωση. Αγοράζουμε και πουλούμε τους υποψήφιους για τα πολιτικά αξιώματα ακριβώς όπως την οδοντόπαστα και τό σαπούνι - οί ίδιοι άνθρωποι πληρώνουν. Μπορεί ν' αναί διασκεδαστικό για σ'ας, ότι η ψηλότερη προσφορά για προεκλογικό αγώνα τό 1972 προήλθε από την αμερικανική Ιατρική Έταιρία. Η ίδια εταιρία ξόδεψε τό 1972, 750.000 δολάρια - όχι βέβαια για την επίτευξη μεταρρυθμίσεων στον τομέα της υγείας - αλλά κατά λέξη για τη βελτίωση του "Ιματζ" για διαφήμιση.

Δεν είναι σύμπτωση, ότι έχουμε αυτήν την πολιτική. Την χειρίζονται οί ίδιοι Μαντζερς, που έχουν στα χέρια τους τις μεγάλες "δουλειές". Στο Κ Γγκρέσσο παρατηρήθηκε πριν έναμυς χρόνο, ότι δαπανούμε επτά δισεκατομμύρια τό χρόνο για "επαγρυπνήσεις". Έχ πεισθεί, ότι, αν αύριο θά θέλατε να ξεκινήσετε μία πολιτική αλλαγής, θά γλυσταίονταν σ' τις γραμμές σας απ' την πρώτη στιγμή κυβερνητικοί πράχτορες. Η τεχνική είναι διαδεδομένη. Κάθε φοιτητής ξέρει: όταν σε μία συγκέντρωση πεταχτεί κάποιος φωνάζοντας "να σπάσουμε κανένα τζάμ-", αυτός δουλεύει για τό "Εφ-Μπι-ΑΙ".

Σαν κατακλείδα. Πιστεύω, ότι σήμερα έχουμε ν' αντιμετωπίσουμε μία κοινωνία όπου μερικεποικτική Έλίτ έχει στα χέρια της πλούτο και δύναμη, φυσικά και κυβερνητική εξουσία.

Από την άλλη έχουμε μία τεράστια απρόσωπη μάζα εργατών, μικρογεωργών κ.λ.π., των οποίων τα παθήματα αυξάνονται συνέχεια: Ανεργία και πληθорισμός τους πνίγουν ολοένα άσφυκτικότερα.

Ενδιάμεσα κινούνται άνθρωποι σαν κι' έμ'ας: Γιατροί, Λιηγόροι, Καθηγητές, Αξιωματικοί, Υπάλληλοι. Μεσοαστοί με την άποστολή, στην ύπηρεσία της εξουσιάζουσας Έλίτ, να "φυλάνε" τη μάζα χωρίς πρόσωπο των πάντα συσκοτισμένων, καταληστεμένων και μόνιμα περιφρονημένων "Ας μή τους υπηρετούμε πιά."

"Ας αλλάξουμε πορεία."

"Έχουμε την έκλογή. "Ας αποφασίσουμε να υπηρετούμε τον άνθρωπο."

GEORGE WALD

Ο Τζεόρτζ Βάλντ, τιμήθηκε με τό Βραβείο Νόμπελ για τη βιολογία τό 1967. Τό κείμενο αυτό άποτελεί την διάλεξη του στο Νταβός της Ελβετίας, που διοργανώνει κάθε τούα χρόνο ο Διεθνής Ιατρικός Σύλλογος. Νταβός 1976.-

Μετάφραση απ' τ' αγγλικά, με την επιμέλεια της σύνταξης.

Στην μητριαρχική κοινωνία της αρχαίας Ταϊτής δεν υπήρχαν σεξουαλικοί περιορισμοί και γυναικεία ψυχρότητα. 'Ο έρωτας ήταν μία ένσωματωμένη άνοιχτη έκδήλωση της ταϊτινής κουλτούρας. Οι γυναίκες διδάσκονταν από πολύ μικρή ηλικία έναν χορό που έμοιαζε με τό χορό της κοιλιάς. Αυτός ο χορός έπρεπε κατ' αρχή να διεγείρει τό σεξουαλικό ένστικτο της γυναίκας, αλλά συγχρόνως να προκαλέσει και τόν άντρα.

Ο χορός της κοιλιάς

Αυτό που μου φαίνεται ιδιαίτερα ενδιαφέρον σ' αυτήν την περίπτωση έρωτικής συμπεριφοράς, είναι ότι οι Ταϊτινές γυναίκες ανατρέφονταν με την πίστη ότι χόρευαν για να δυναμώσουν τό δικό τους έρωτικό αίσθημα.

Δέν ανατρέφονταν έτσι, ώστε να περιμένουν τή διέγερση του άντρα για να ξυπνήσουν οι αισθήσεις στο δικό τους κορμί. Οι γυναίκες στον δικό μας πολιτισμό δεν μσθαίνουν τίς πραγματικές τους δυνατότητες, πού θά τίς βοηθοῦσαν να αισθανθούν τό κορμί τους πραγματικά και αισθησιακά. Μας μαθαίνουν πώς θά δείχνουμε αισθησιακές με Make-up, φορέματα, κομμώσεις, κινήσεις και έπιτηδευμένη συμπεριφορά. "Όλοι μαζί οι έξωτερικοί μηχανισμοί άποσκοποῦν στο να βάλουν τίς γυναίκες στο άφύσικο, άσσομ, άτριχο, αδύναμο καλούπι του «χαϊδεμένου κοριτσιού», θεωρώντας ότι αυτό τό κορίτσι βρίσκουν οι άντρες «σέξυ». Κανένα από αυτά τά τελετουργικά δεν βοηθάει τή γυναίκα

Γιά τήν Ταϊτινή δεν υπήρχαν προκαταρκτικά έρωτικά παιχνίδια, όπως εμείς τά ξέρουμε. "Όταν μία γυναίκα ήθελε έναν άντρα, χόρευε μπροστά του. "Αν ο άντρας δεν έρεθιζόταν αρκετά, τότε καθόταν συνήθως ο ένας απέναντι στον άλλο και άρχιζαν να άγγίζονται άπαλά με τίς άκρες των δαχτύλων. Αυτό τό άγγιγμα ήταν τό προκαταρκτικό παιχνίδι. Βαθμιαία τό άγγιγμα γινόταν πιο δυνατό κι όσο πιο πολύ έρεθιζονταν, άρχιζαν να πιάνονται με τά χέρια. Καί τότε παραδίνονταν στον έρωτα.

Οι γυναίκες ήταν έρωτικά οι έπιτιθέμενες, γιατί αυτές πλησίαζαν πρώτες τούς άντρες. Οι γενετήσιοι ρόλοι ήταν άκριβώς άντεστραμμένοι, σε σχέση με τό δικό μας πολιτισμό. Οι γυναίκες πάντα παιδεύανε τούς άντρες για να φτάσουν στην έρωτική πράξη. Οι Ταϊτινοί ενδιαφέρονταν λιγότερο για τόν έρωτα και προτιμούσαν να άσχολούνται με τίς ψαρόβαρκες τους ή να φλυαρούν μεταξύ τους.

να αισθανθεί πιο πολύ και πιο καλά τόν προορισμό της σαν άτομο.

Οι περισσότερες γυναίκες έχουν πολλές δυσκολίες, είναι χαμένες και άδέξιες. "Η γυναίκα πρέπει να περιμένει τήν άντρική άναγνώριση σαν άνταμοιβή για τίς προσπάθειές της και τήν έπιβεβαίωση ότι είναι σέξυ.

Μέχρι πριν μερικά χρόνια ζούσα κι εγώ ή ίδια μέσα σ' αυτά τά πλαίσια. "Ακόμη και σήμερα πίνω τόν έαυτό μου, μερικές φορές, να παίζει τό ρόλο της «κουκλίτσας». Τότε συνειδητοποιώ ξαφνικά τή διαφορά μεταξύ του τί κάνω και του τί αισθάνομαι, μεταξύ του προσώπου που είμαι και του ρόλου που παίζω. Πρόσεξε καμιά φορά, τί στοιχεία έπιδεικνύουν οι γυναίκες πού γνωρίζεις. Σου δίνουν τήν έντύπωση ότι προσπαθούν να σου ξανοιχτούν ή ότι προσπαθούν να δημιουργήσουν μία εικόνα γυναίκας πού περιμένουν οι άλλοι απ' αυτές; Ξέρεις πολλές γυναίκες πού αισθάνονται τόσο έρωτικά, όσο δείχνουν;

για γυναίκες;

Barbara: "Ο χορός της κοιλιάς είναι ένας έντελώς γυναικείος χορός. Δεν είναι κάτι άπλά χαριτωμένο ή φεμινιστικό ή παθητικό. Είναι άπλά γυναικείος. "Έχει σχέση με τή δημιουργία και με τή γέννα. Είναι μία έκφραση πάθους και ένέργειας, από ύπερηφάνεια για τήν πλήρωση του γυναικείου κορμιού.

"Όταν ο δάσκαλός μου είδε για πρώτη φορά τήν κοιλιά μου, μου είπε ότι θά θύμωνε αν άδυνάτιζα. Μου είπε «Πρόσεξε καλά. Αυτή ή κοιλιά μου άρέσει. Είσαι τόσο ωραία όταν κουνάς τήν κοιλιά σου και τούς γοφούς σου. Θά τρέλαινες όλους τούς βεδουίνους». "Έτσι, για πρώτη φορά πήρα μία θετική έπιβεβαίωση για τήν σωματική μου κατασκευή. Για τόν χορό της κοιλιάς χρειάζεται άπλως μία κοιλιά. Για τόν Shimmy (άμερικάνικο χορό τζάζ) πρέπει να έχεις κρέας, για να μπορείς να τό κουνάς. Πολλές γυναίκες χάνουν τή ζωή τους με τήν ιδέα ότι πρέπει να μετατρέψουν τό σχήμα του κορμιού τους σε έπίπεδο. Στο χορό της κοιλιάς αντίθετα γιορτάζεται ή φυσική θηλυκότητα. Τονίζω ξανά και ξανά ότι για να κατανοήσεις τίς αισθήσεις σου στη λεκάνη και στο κάτω μέρος του σώματός σου πρέπει να ύποκινηθείς από τό ίδιο σου τό σώμα. Με τό χορό της κοιλιάς στέκεσαι γερά στο πάτωμα και έχεις για κέντρο τόν έαυτό σου. "Όλες οι κινήσεις γίνονται σε σταθερή θέση με λυγισμένα γόνατα και σε έπαφή με τό πάτωμα.

Οι κινήσεις πρέπει να προέρχονται από τήν μέση σου και να εξαπλώνονται στο υπόλοιπο σώμα σου. Μαθαίνεις να αισθάνεσαι ότι και οι ίδιες οι κινήσεις του χεριού σου προέρχονται από τή μέση σου.

"Ο χορός της κοιλιάς είναι ένας αυτοσχεδιαστικός χορός. "Υπάρχουν βέβαια θεμελιώδεις κινήσεις για να μάθει κανείς, αλλά αργότερα ή χορεύτρια συνδυάζει αυτές τίς κινήσεις όπως θέλει για να έκφραστεί. Στίς αρχαίες φυλές αναπτύχθηκε ο χορός μέσα από ένα τελετουργικό γέννησης. "Όταν συγκεντρώνονταν οι ίθαγενείς συνήθως προχωρούσε στη μέση κάποια γυναίκα κι άρχιζε να χορεύει όταν ένωθε να μπαίνει μέσα της ή μουσική.

Γινόταν ένα κομμάτι της μουσικής, μουσική από τύμπανα, φλάουτα και έγχορδα. Οι κινήσεις των γοφών της, τά κροταλίσματα των δαχτύλων της και ο ήχος των νομισμάτων πού ήταν ραμένα στο φόρεμά της, τήν συνόδευαν στο χορό της. "Η γυναίκα αυτή και οι μουσικοί έπικοινωνούσαν ρυθμικά μέσω του χορού σε άρμονία με τόν γενικό ρυθμό.

Γι' αυτό τό λόγο, είναι αυτοσχεδιασμός ο χορός της κοιλιάς. Πρέπει να βγαίνει σαν άπάντηση από μέσα σου.

"Εγώ: Οι περισσότεροι δυτικοί χοροί και κινήσεις είναι τελείως διαφορετικοί. Σ' αυτούς ο τρόπος συμπεριφοράς καθορίζεται έξωτερικά και ή χορεύτρια διδάσκεται πώς θά τιμωρήσει τό σώμα της και σφίγγεται: «ρούφα τήν κοιλιά σου. Τέντωσε τούς μύς σου». "Εδω συμβαίνει κάτι τελείως διαφορετικό από τήν άπελευθέρωση και τό άνοιγμα στον αυθορμητισμό.

Barbara: Γι' αυτό σκέφτομαι ότι ο χορός της κοιλιάς είναι γενικά ο καταλληλότερος χορός για όλες τίς γυναίκες, ένας χορός πού μπορούν να τόν χορέψουν για τόν έαυτό τους, είτε τόν έκτελέσουν μπροστά σε άλλους είτε όχι. Στα μαθήματά μου συγκεντρώνονται γυναίκες για να τονώσουμε τήν γυναικεία μας ένέργεια, όπως ακριβώς στίς φυλές πού ζουν κοντά στη φύση. "Η άπολύτρωση από τό σφίξιμο στη λεκάνη είναι ένα φανταστικό συναίσθημα. Προφανώς μία άμερικανίδα κινεί τούς γοφούς της δυνατό στον έρωτα. Τότε νιώθει μία άπελευθέρωση σ' αυτή τήν περιοχή του σώματος, όμως έδω ή γυναίκα πρέπει συνεχώς να αντιδρά και να έξαρτάται από κάποιον άλλο. Καί προφανώς κινείται με έναν προγραμματισμένο τρόπο.

Θά ήθελα να τονίσω ότι σε κάθε κίνηση είναι σημαντικό να αισθάνεσαι τήν λεκάνη σου για σένα τήν ίδια και ότι ή ένέργεια αφήνεται να κυλήσει στο κάτω μέρος του σώματος, για να μπορείς να κινείσαι από τήν μέση σου.

"Εγώ: Καί με τή μουσική τί γίνεται;

Barbara: Τό σπουδαίο είναι να διαλέξεις ένα κομμάτι πού θά σ' άρέσει, πού θά τό νιώθεις πραγματικά. Μπορείς να χρησιμοποιήσεις οποιαδήποτε μουσική. "Εγώ χρησιμοποιώ τζάζ και ρόκ, μουσική σιτάρ, ότιδήποτε αισθησιακό. Μπορείς επίσης να αγοράσεις άμερικάνικους δίσκους με χορούς της κοιλιάς. "Αλλά καλύτερα πάρε ελληνική ή άραβική μουσική, μουσική από τήν άνατολή. "Ακουσε τήν. Δοκίμασε τήν να δεις αν σ' άρέσει.

Τά παραδοσιακά όργανα είναι τό Ud, ένα δωδεκάχορδο όργανο· τό Dobakek, τό άραβικό τύμπανο· τό kanun ή βιολί· τό Ray ή φλάουτο· τό Zil ή Fakaschat ή τούρκικες καστανιέτες και κύμβαλα για δάχτυλα.

Τό άνεβοκατέβασμα της λεκάνης

Στά μαθήματα κάνουμε άσκήσεις προθέρμανσης, με τίς όποιες τεντώνουμε και χαλαρώνουμε τό σώμα μας. Κάνω μία πολύ πλούσια άσκηση ή όποια χαλαρώνει τήν ένταση στην λεκάνη.

Ξάπλωσε σ' ένα χαλί στο πάτωμα, με λυγισμένα γόνα-

τα. Σήκωσε τή λεκάνη σου, πάνω και κάτω. Κάνε όλη τήν άπαραίτητη δουλειά για τήν άσκηση με τούς μύς της κοι-

λιάς σου. Η λεκάνη θά πρέπει νά είναι χαλαρή. Άνασηκώσου, αφήνοντας τά πόδια νά σπρώχνουν πρὸς τά πάνω τό σώμα. Τό στήθος, καθώς καί οἱ ὠμοί πρέπει νά εἶναι χαλαρό.

Ἡ σπονδυλική στήλη

Στήν ἴδια θέση μπορεῖς νά κάνεις μιά ἀσκηση, γιά νά βελτιώσεις τήν εὐλυγισία καί τήν ρυθμική κίνηση στή σπονδυλική σου στήλη. Κράτησε τό κεφάλι, τούς ὤμους καί τά πόδια στό πάτωμα καί σήκωσε τό σώμα σέ τόξο. Μὲ τό σήκωμα πρὸς τά πάνω θά πρέπει νά σηκωθεί πρῶτα ἡ λεκάνη.

Στήν ἐπιστροφή ἀκουμπᾶς στό πάτωμα μέ μιά κίνηση ἀπό τόν αὐχενικό σπόνδυλο μέχρι τόν κόκυγα. Ἡ λεκάνη κατεβαίνει τελευταία. Ἐκτέλεσε πολὺ ἀργά αὐτή τήν ἀσκηση σάν νά νιώθεις κάθε σπόνδυλο ξεχωριστά.

Ὅταν ξανασηκώσεις τήν λεκάνη γιά νά ἀρχίσεις, κύλισέ τήν πρὸς τά πάνω, σπρώχνοντας μέ τά πόδια καί κούνησε κυκλικά τή λεκάνη σου πρὸς τά ἔμπρῳς. Ὑψωσε καί τήν ὑπόλοιπη σπονδυλική στήλη καί προσπάθησε νά αἰστανθεῖς κάθε σπόνδυλο ξεχωριστά. Αὐτή εἶναι ἡ βασική κίνηση γιά τόν χορό τῆς κοιλιᾶς. Προσπάθησε νά τό κάνεις καί ὀρθια.

Ἡ αἰωρούμενη λεκάνη

Τήν ἐπόμενη φορά, ἀφοῦ σηκώσεις τήν λεκάνη σου ἀπό τό πάτωμα, μείνε γιά λίγο σ' αὐτή τή θέση καί κούνησε περιστροφικά τήν λεκάνη σου στόν ἀέρα. Καθώς κουνᾶς τήν λεκάνη σου σέ κύκλους καί τήν μετακινεῖς ἀπό τήν μιά πλευρά στήν ἄλλη θά πρέπει τά ὑπόλοιπα μέρη τοῦ σώματος νά χαλαρώνουν. Ρίξε τό βάρος σου στούς ὤμους καί στό πόδια ὥστε νά ἔχεις τήν αἴσθηση ὅτι αἰωρεῖται ἡ λεκάνη σου. Κλείσε τά μάτια σου καί ἑναρμονίσου μέ τίς κινήσεις πού θά 'θελε νά κάνει ἡ λεκάνη σου. Πρόσεξε πῶς αἰσθάνεσαι μέ τίς κινήσεις. Προφανῶς ἐπιτρέπεις στήν λεκάνη σου νά κινηθεῖ ἔτσι μόνο ὅταν κάνεις ἔρωτα. Πῶς αἰσθάνεσαι ὅταν οἱ φίλοι σου κοιτάζουνε τούς γοφούς σου; Προσπάθησε νά ἀφεθεῖς σ' αὐτές τίς κινήσεις μέ εὐχαρίστηση.

Ἡ κρεμασμένη κοιλιᾶ

Μπορεῖς νά κάνεις ἀσκήσεις ἀναπνοῆς στηριγμένη στά γόνατα καί στά χέρια. Ἡ σπονδυλική στήλη εἶναι ἴσια. Προσπάθησε νά χαλαρώσεις ὅλους τούς μῦς τῆς κοιλιᾶς καί τῆς λεκάνης, καί τοῦ ἐπάνω μέρους τοῦ σώματος. Χαλάρωσε τήν κοιλιᾶ σου στή βαρύτητα. Πῶς αἰσθάνεσαι ἀφήνοντας τήν κοιλιᾶ σου νά κρέμεται; Σ' αὐτή τήν θέση ἀνάπνεε βαθιά μέ τήν κοιλιᾶ. Χαλάρωνε τήν κοιλιᾶ σου ὅλο καί περισσότερο.

Οἱ ἑλξεις τῆς κοιλιᾶς

Αὐτή εἶναι μιά ἀναπνευστική ἀσκηση ἀπό τή γιόγκα πού βοηθάει στή μεγαλύτερη συνεργασία τῶν μυῶν τῆς κοιλιᾶς. Στάσου μέ πολὺ ἀνοιχτά πόδια γερά στό πάτωμα. Τά γόνατα εἶναι λυγισμένα. Ἀκούμπα τίς παλάμες σου στό γόνατα καί ἄφησε τό βάρος τοῦ ἐπάνω μέρους τοῦ σώματός σου στά χέρια σου. Τώρα πάρε εἰσπνοή καί τράβηξε τήν κοιλιᾶ σου μέσα καί ἐπάνῳ πρὸς τά πλευρά σου, ὅσο μπορεῖς. Βγάλε τόν ἀέρα καί χαλάρωσε τούς μῦς ὥστε νά ξαναβγεῖ ἡ κοιλιᾶ σου πάλι. Ἐπανάλαβε αὐτή τήν ἀσκηση πολλές φορές καί ἀργά.

Τά 4 σημεῖα τῆς περιστροφῆς τῆς λεκάνης.

Αὐτή ἡ ἀσκηση εἶναι μιά βασική κίνηση τοῦ χοροῦ τῆς κοιλιᾶς. Στάσου μέ ἀνοιχτά τά πόδια καί λυγισμένα γόνατα. Ἀνοιξε τά χέρια σου στήν ἑκταση χαλαρά. Στήν ἀρχή κινήσου τετραγωνικά.

Ὅταν συνηθίσεις τήν κίνηση μπορεῖς νά τήν κάνεις συνεχόμενη καί κυκλική.

Βάλε 4 σημεῖα γύρω ἀπό σένα, ἓνα σέ κάθε πλευρά, ἓνα ἔμπρῳς καί ἓνα πίσω - βόρεια, νότια, ἀνατολικά, δυτικά. Κούνησε τούς γοφούς σου κάθε φορά σ' ἓνα ἄλλο σημεῖο. Τό ἐπάνω μέρος τοῦ σώματος πρέπει νά γέρνει ἐλαφρά πρὸς τήν ἀντίθετη κατεύθυνση τῆς λεκάνης. (Ὅταν κλίνεις τούς γοφούς σου πρὸς τά ἀριστερά, τότε γέρνει τό ἐπάνω μέρος τοῦ σώματος πρὸς τά δεξιὰ). Συγκεντρώσου στήν λεκάνη σου. Δώσε ὥθηση στήν κίνηση ἀπό τά πόδια καί τούς μηρούς σου.

Τό Shimmy

Στάσου στήν βασική θέση: πόδια ἀνοιχτά, στερεωμένα καλὰ στό πάτωμα, γόνατα λυγισμένα. Ἀπλωσε τά χέρια σου στά πλάγια ἢ κράτησέ τα ἐλαφρά δεμένα πάνω ἀπό τό κεφάλι σου, οὕτως ὥστε οἱ παλάμες νά δείχνουν πρὸς τό ἔξω καί οἱ καρποὶ νά κινοῦνται.

Ἡ κίνηση τοῦ χοροῦ στό Shimmy ἐρχεται ὁλόκληρη ἀπό τά πόδια καί τούς μηρούς. Μετάθεσε τήν πίεση ἀπό τό ἓνα πόδι στό ἄλλο, ἡ μιά κίνηση σάν ἐμβολο, χωρίς νά σηκώνεις τά πόδια. Ἡ πλάτη σου, οἱ γοφοί καί ἡ κοιλιᾶ πρέπει νά χαλαρώνουν, ὥστε νά μποροῦν νά δονοῦνται. Κούνησε τή λεκάνη σου ἐλαφρά μπρός καί πίσω μέχρι νά βρεῖς τήν θέση, στήν ὁποία ἡ λεκάνη σου θά μπορεῖ νά χαλαρώσει. Τά πέλματα στέκονται γερά στό πάτωμα καί δέν ἀνασηκώνονται. Τό λύγισμα τῶν γονάτων καί ἡ ἀλλαγή τῆς πίεσης στά πόδια πρέπει νά γίνεται μέ τέτοιο τρόπο, ὥστε ἡ περιοχή τῶν γοφῶν καί τῆς κοιλιᾶς νά κάνη μιά ρευστα κυματοειδή κίνηση (Shimmy).

Ὅταν μπορεῖς νά κάνεις αὐτή τήν κίνηση ἔτσι, προσπάθησε νά τήν κάνεις καί περπατώντας. Κάνε σιγανά βήματα μέσα στό δωμάτιο ἐνῶ θά κινεῖσαι στό ρυθμό τοῦ Shimmy βάζοντας μπροστά τό πόδι. Μπορεῖς νά πατάς μέ ὅλο τό πέλμα ἢ ὅταν ὁ ρυθμός εἶναι γρηγορότερος, στά δάχτυλα.

Τό βασικό βῆμα τῶν γοφῶν

Αὐτό εἶναι τό βασικό βῆμα τοῦ χοροῦ τῆς κοιλιᾶς. Μετάθεσε τό βάρος στόν ἀριστερό μηρό καί στό ἀριστερό πόδι. Βγάλε μπροστά τό δεξιό πόδι καί ρίξε τό γοφό πρὸς τά πάνω, πρὸς τά ἔμπρῳς καί λίγο πρὸς τά ἀριστερά. Μετάθεσε τό βάρος σου στό δεξιό πόδι καί φέρε τό ἀριστερό πόδι μέ τόν ἴδιο τρόπο μπροστά. Κάνε τό ἴδιο μέχρις ὅτου διασχίσεις ὅλο τό δωμάτιο.

Ἀσκήσεις γιά τίς παλάμες καί τά χέρια

Εἶναι χρήσιμες μερικές ἀπλές ἀσκήσεις γιά νά χαλαρώσουν οἱ παλάμες καί τά χέρια. Ἀρχισε μέ τά δάχτυλα κινώντας ὁλόκληρο τό χέρι. Μετά κούνησε τούς καρπούς, τούς ἀγκῶνες καί τούς ὤμους. Τέντωνε καί χαλάρωνε διαδοχικά κάθε μέρος τοῦ χεριοῦ καί τῆς παλάμης ἀργά καί προσεκτικά.

Μετακίνησε τώρα χέρια καί παλάμες μέ κυματοειδή κίνηση ἀντί νά τά διπλώσεις. Ἀκολούθησε τό περίγραμμα τοῦ σώματός σου μέ τά χέρια σου.

**Ἄνοικτο γράμμα πρὸς τὸ δελτίο ἔντυπης πληροφόρησης τῶν Ναζι
ἢ ἰδεοδρόμιο καὶ πρὸς τὸ «ραϊχικό» συντάκτη τοῦ Γκαϊμπελς ἢ Β. Κοτρώνη**

Τὰ επιχειρήματα Κοτρώνη· ἡ τὸ ἀνεύθυνος δημοσιογραφικὸ
ψέμα στὴν περίπτωση τοῦ **ΙΔΕΟΔΡΟΜΙΟΥ**, σχετικὰ μὲ τὸ διόλις
Ὁ Σύστημα τῆς Ὁργανοσυνέργειας.

Στο τεύχος 20 το «Ίδεοδρόμιον» ὁ Βαγγέλης Κοτρῶνης θεώρησε καλὸ νὰ ἀσχοληθεῖ «καυστικὰ» μὲ τὸ βιβλίο «Ὁ Συσταρευντὴς Ὁργανοενέργειας, ἡ ἐπιστημονικὴ καὶ ἱατρικὴ του χρήσις». Ἀράδιασε λοιπὸν μιά σειρά ἀπὸ ἐπιχειρήματα ποῦ ἔχουν γένῃσι ἀπὸ διαφρηματικὰ σλόγκαν καὶ ἀκτινοβολοῦν ἀπίθανες ποσότητες ψέματος:

1) Στο διδύλιο δεν υπάρχει κανένα κείμενο του Ράιχ».
 2) Το αγγλικό περιοδικό «Αντερκάρντ» στη δι-
 δλιπαρουσία του τέλους 'Οκτώβρης - Νοέμβρης 1978, πα-
 ρουσιάζει την ανάπτυξη του διδύλιου του Ράιχ «Ο Συσσωρευτής
 Οργανωσένεργειας, ή επιστημονική και Ιατρική του χρήση».

β) Στο βιβλίο του Νταϊνχόντ Μπαντέλα: Βίλχελμ Ράιχ, «Η εξέλιξη του έργου του (κι όχι οι εξελίξεις πάνω στο έργο του όπως μετέφρασε λάθος το «Ιδωσθήμε») στη σελίδα 386 της σκληρόδετης αγγλικής έκδοσης, στον αριθμό 24 της διδωγογραφίας των βιβλίων που έγραψε ο Ράιχ διαβάζουμε: «Ο Συσταρευτής: Οργανωμένη εργασία, ή επιστημονική και βιοτική του χρή-
στη».

δ) Ο "Εκλογικός Μπαϊλέρας, Πρόεδρος του "Οργανισμού Κολλέγιου της Νέας Υόρκης, θεωρούμενος πάντοτε ορθόδοξος ραϊχικός οργανισμός και όχι όπως λάθος μεταφράστηκε στο 1-θεοδρόμιο 27-28 ἄρρωστα ὀρθόδοξος καὶ Νο 1 μαθητῆς τοῦ Ράιχ, στὸ διεθνὶς τοῦ "Ανθρώπου τὸ παχίδα, τὸ μοναδικὸ ὀργανικὸ διεθνὶς μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Ράιχ, λέει ποὺ στὴν ἐπιλογμένη ἐδωκεν γραφία. Οὗτος σωρευτὴς Ὀργανισμοὶ ἐργαίας, ἡ ἐπιστημονικὴ καὶ ἱστορικὴ τοῦ χρήσι, Βίλχελμ Ράιχ.

ε) Κάποιος στο Λονδίνο θα μπορούσε να τηλεφωνήσει στο 402.9475 να επικοινωνήσει με τον Κέν Χόλμ διατηρητή του Τσάρλστον. Σήμερα για ν' αγοράσει σε φωτοτυπίες το έν λόγω ανύπαρκτο δίδιο.

Επίσης, έπειδή μπορεί να μη γίνεται το τελευταίο, κάνουμε
δώρα στο Θεοδρόμιο αν θελήσει τις φωτοτυπίες του βιβλίου με
και έτοιμα να πάμε στο Λονδίνο για το σκοπό αυτό, να μιλήσουμε
στο Μπραντέλα για την κατασκευή του οργανοσυσσωρευτή και να
συζητήσουμε με τον Κέν Νόλρι. Αυτό πριν τρία χρόνια.

2) Ἡ διδασκαλία μπήκε γιὰ λόγους ἐντυπώσεων.

~~Εξουθενών τὸ πνεῦμα ἂν σκεπτεῖ κανεὶς ὅτι ἡ οὐθινογραφία
ὅτι τὸ ἀπομυώστα τῆς ἐνδοῦται στὴ~~

...εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἡμπορευματοῖς
...πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, ἡμπορευματοῖς
...πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, ἡμπορευματοῖς

Ὁ «ἄρθρογράφος» ξένος μὲ τέτοιες ζωντανές λειτουργίες καὶ παχιδευμένος στὸ πόστο του νὰ γράφει κακὰ σχόλια γιὰ δημόσια κατανάλωση (ἀλήθεια σὲ τί διαφέρει ἀπὸ τὸν Παρασκηνιὸ τῶν Νέων ἢ ἀπὸ τοὺς ἀρθρογράφους τῆς Ἀπογευματινῆς — ποὺ τονίζουν μὲ φανερά εἰρωνικὸ τόνο ὅτι ὁ Ράιχ εἶπε, πῶς ὅλη ἡ ζωὴ εἶναι ἓνας ὄργασμος — παρυσιαζόντας ἓνα ἄλλο διδῶλο τοῦ Ράιχ, τὰ «Χειρόγραφα Βιοφυσικῆς» λέει εἰρωνικὰ ὅτι ἀσχολεῖται — μὰ μὲ τί ἄλλο — μὲ τὸν ὄργασμο!*) δὲν μπόρεσε νὰ ἀντιληφτεῖ τὴ ζωντανή αὐτὴ προσπάθεια καὶ ἔπαυξε γιὰ μιὰ ἀκόμη φορά τὸ ρόλο τοῦ ἀγκυλωτοῦ νῆκτου λέγοντας μέσα σ' ἄλλα: «μάθαμε ὅτι τὴ γυναῖκα τοῦ ἐκδόστῃ τῇ λέανῃ Ἄννα — μήπως σ' αὐτὴ ἐφείλεται ἡ προσπάθεια τῆς ἐκδόσεως» (ἐννοώντας ὅτι ἡ πρώτη γυναῖκα τοῦ Ράιχ εἶχε τὸ ὅδιο ὄνομα).

Δὲν εἶχαμε καμιά ὁρεξὶν νὰ ἀπογοηθοῦμε ἀπαντώντας ἀνοιχτά.
ἀπλῶς ὁ Παῦλος Ἀσλάνης τοὺς ἔστειλε ἀπὸ τὸ Λονδῖνο τὴς φω-
τοτυπίας ποὺ ἀ π ο δ ε ι κ ν ὡ σ ῶ ὅτι τὸ διδῆλο ἦταν θ ι -
θ ῆ ῖ ς τοῦ Ράιχ. Τότε βέβαια στὴ θέση ποὺ δρέθηκε τὸ «ἐπι-
τελεῖο» τοῦ περιοδικοῦ, ἀναγκάστηκε νὰ χρησιμοποιοῦσι κλη-
δύναμιν, τῆς θέσης του καὶ νὰ καταφύγει στὸ συνειδητὸ δημοσιο-
γραφικὸ ψέμα γράφοντας ὅτι ἐπιβεβαιώθηκαν τὰ ὅσα εἶπε στὸ
προηγούμενον ἄρθρο του σχετικά μὲ τὸ διδῆλο «Ὁ Συσσωρευτὴς
Ὁργάνων» κτλ. Επειδὴ οἱ κλέκτοι αὐτοὶ μπορεῖ, ἀφ’ οὗ τού-
τε, νὰ ἐννοηθῇ ὅτι ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς ἀνάμνησιν νὰ συνέχισαν τὴν ἐν-
γυμνασίαν.

...πρόσθουν πέστε τους ακόμα μεγαλύτερα...

Τελειώνοντας θά ήθελαμε νά τονίσουμε, ότι μέ κανένα τρόπο δέν θά ήθελαμε νά θεωρηθούμε ραχιστές (μέ την ιδεολογική έννοια του όρου πού δέν συνδέεται μέ καμία πρακτική), πιπιλώντας ένα ιδεολογικό ή έμπορικό γλυφιστζούρι, πώς αποκαλύψαμε τή δρόμια του «Ιδεοδρόμιου», πώς δέν έχουμε σκοπό νά μπλεχούμε σέ άτέλειωτες άγχαλωτές άναπαντήριες μέ διακώδδη ύπονοούμενα σέ ύλ. «Ιδεοδρόμιου» και ότι τή κείμενο αυτό δέν γράφτηκε γιά «διασκεδασή ή έκτόνωση». "Όποιος τό «χάρηκε» νομίζοντας ότι εξυπηρετεί κάποιο τέτοιο σκοπό, θά ήθελαμε πολύ νά μή τό διάδωζε καθόλου. Τό μόνο πού κάναμε ήταν νά ξεκαθαρίσουμε τή θέση μας. Κατά τό έλλ. αφήνουμε μέ χαρά στους κάκτους νά διακρίνουν, νά συνεννοούνται μεταξύ τους.

ΕΝΕΡΓΕΙΑ, ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΕΧΡΟΝΕΣ ΤΗΣ

ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΒΙΟΕΝΕΡΓΕΙΑ", ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΕ^{ΤΕ}ΧΟΝΤΕ^Σ ΑΤΕΣ ΤΗΣ

Το παραπάνω άπορρητο από μια "επικήρυξη" που κυκλοφόρησαν οι έκδόσεις "ΒΙΒΛΙΟΠΡΕΣΙΑ" και οι συνεργάτες της" όταν ενώ βρισκόμουν στη φυλακή, την άνοιξη του 1980.

Η αλήθεια είναι ότι τούς φυλαγα, όχι για να καλύψω τόν τότε "συμμεργάτη" του περιοδικού Βγενέλη Κοτρώνη, που τό είδε -μέσω έμου- καί δέν είχε τήν εύηλιξη να δώσει μέσα άπό τό περιοδικό έστω καί μιá στοιχειώδη άπάντηση, αλλά κυρίως για να σās δειξω -τήν κ α τ ά λ λ η λ η στιγμή- πώς αντιμετώπιζαν τό Ίδιοδρόμιο καί τόν έκδότη του* διάφορες, ομάδες, πρώην άναρχικοί, πρώην άριστοι, πρώην ι δ ι α έποχή πού έκδότης του, ήταν προφυλακισμένος...

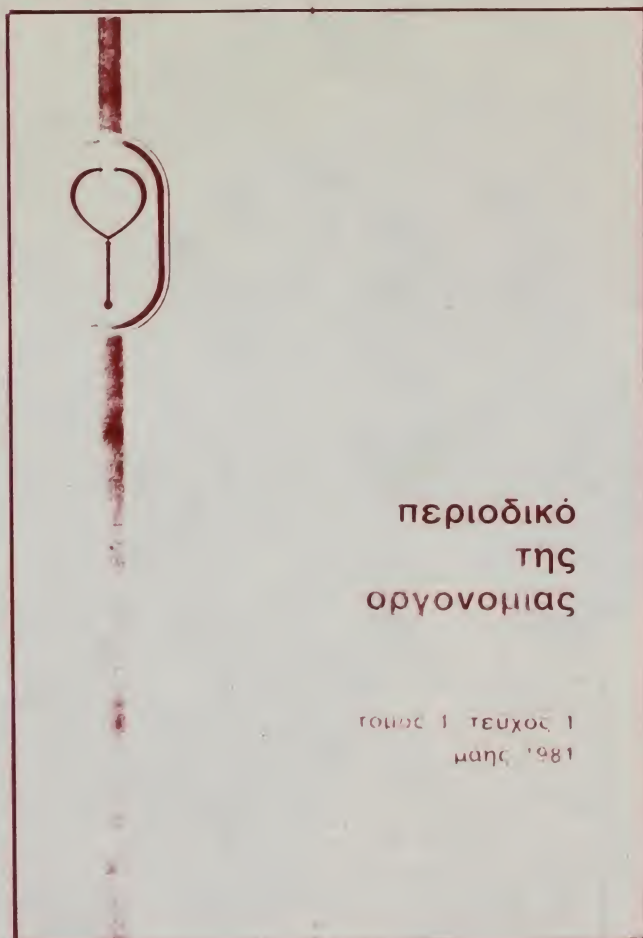
Ἄλλ' ὅς ἐρθοῦμεν στὸ θέμα, ποῦ εἶναι π ᾶ ν τ α
τὸ πρόβλημα τῆς ἀποστασιοποίησης καὶ στὴν περὶ-
πτωσης μας, μιᾶς ἀποστασιοποίησης ὅπ' τὰ κείμενα
τοῦ Βίλχελμ Ράιχ.

«Όπως είναι γνωστό τόν Ράιχ τόν πολέμησαν καί τόν πολεμοῦν ἀκόμα ὥστε νά τόν ἀπομακρύνουν ἀπό τά λαϊκά στρώματα, γιατί εἶναι ἀπό τοὺς μ ο ν α δ ι κ ο ῦ ς π ο ῦ δίνει πραγματικές λύσεις σέ ὅλα τὰ προβλήματα πού ἔχουν συσσωρευτεῖ στό κεφάλι -στό σῶμα καί στήν ψυχή- τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου.

Όσο κανείς προσπαθεί να εκλαϊκεύσει τα κείμενά του, να πλησιάσει στις εργασίες του, για να μπορεί να συζητήσει με όλους και περισσότερο με τον άνθρωπο να τον κατανοήσει, τόσο το περιοδικό της όργονομίας που ουσιαστικά το αποτελούν οι ίδιοι φορείς των εκδόσεων "Βιοενέργεια", έχει σαν αποστολή να κάνει το αντίθετο.

Στην Ελλάδα πάσχουμε από έπιστημονικομανία και από τάσεις έπιστημονολογίας, αλλά τό θέμα στό έργο του Βίλχελμ Ράιχ, ήταν καί ε ί ν α ι νά μπορέσουν όλο καί περισσότεροι άνθρωποι νά τόν πλησιάσουν, μέ άναγνωρίσεις γύρω άπό τό έργο του καί τήν άντιφασιστική ζωή του, τούς άγώνες του, γι' αυτό πού πίστευε. Ακόμα καί σέ κείνα τά έργα πού σέ κάποιον μή είδικό Ραιχιστή, θά ήταν "δύσκολα", αυτά, θά έπρεπε νά παρουσιάζονται μέ κάποιο άπλοϊκότερο τρόπο, κι' όχι άπό ύψηλου. Οί προθέσεις του 'Ιδεοδρόμους Νο 27+28, του άφιερώματος στόν Ράιχ, πού κυρίως ή ύλη του αποτελείτο άπό τό Γαλλικό ΣΕΠΟΛ, ήταν άκριβώς νά μήν άποστασιοποιηθούμε άπό τήν έργασία του Ράιχ, αλλά καί νά μήν άποστασιοποιήσουμε τούς νέους ή τούς "κοινούς" καί μή μυημένους άναγνώστες, πού τό 1979, ήταν μάλλον προσκληθέντοι στό έργο του Ράιχ άπό όδo, παρά άπό "ψυχική ανάγκη".

Σε αντίθεση απ'ότι έχει προσφέρει το Ίδρυοδρόμιο
πάνω στη πληροφόρηση για τη ζωή και το έργο του
Ράιχ οι τραμπουκοφαστῆρες -ἐπιστημονολόγοι του
κερατά- τό μόνο πού είχαν ὡς τότε προσφέρει ἦ-
ταν ἓνα βιβλιαράκι μέ τίτλο: "Ο ΣΥΣΣΩΡΕΥΤΗΣ ΤΗΣ
ΟΡΓΑΝΟΓΕΝΕΡΓΕΙΑΣ, για ἐπιστημονική καί ἱατρική
χρήση...

Σήμερα έρχονται καί πάλι μ' ένα άκριβό τεύχος, με τό ίδιο σύνδρομο τοῦ έπιστημονολόγου, χωρίς νά μᾶς έξηγοῦν ἀπό ποῦ κι ὧς ποῦ ἔχουν φτάσει νά "μποροῦν" (;) νά μεταφράζουν ἢ νά ἔχουν ἀπόψεις πάνω σέ τόσο "σοβαρά" κι "ἐπικίνδυνα" θέματα, ὅπως εἶναι αὐτά τῆς ἐνέργειας OR (Στρωβιλιετικά κύματα, Σωματικές θεραπείες, Ὁρμονοθεραπείες κ.λ.π.).

καί τό "ἀνασφαλές" σημείωμα ὅτι ἡ ΕΥΘΥΝΗ ΤΩΝ
ΑΡΘΡΩΝ βαραίνει τοὺς συγγραφεῖς καί ὄχι τήν ἐκ-
δοτική ὁμάδα... Πολύ περίεργο, γιατί τότε δέν
καταλαβαίνουμε τήν ὑπαρξη τῆς "ὁμάδας" καί ἀκόμα
τί εὐθύνη μποροῦν νά ἔχουν γιά τὰ κείμενα τους
π ε θ α μ ε ν ο ι π λ έ ο ν ὃ ω ς ὁ ... Ράϊχ.

Τὸν "χωρὸν" τῆς ὀργανομαξίας (-sic) τὸν ἠθέλλαν
πολύ ἀπὸ πάντα οἱ οἱ λόγῳ "ἐκδότες" τῆς "ἐκδοτι-
κῆς ὁμάδας" ποῦ ἐκδίδει τὸ "ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ ΟΡΓΟΝΟ-
ΜΙΑΣ" καὶ τὸν ἠέλλαν μάλιστα νὰ τὸν ἔχουν στὸ
μαλὸ τοὺς καὶ στήν τοσέφη τοὺς καὶ νὰ τὸν νέ-
μονται χωρὶς ποτὲ νὰ μᾶς ποῦν ἂ π ὅ ποῦ
προέρχονται καὶ μὲ τί φόντα θέλουν νὰ τὸν κυρι-
εῦσουν, μήπως ἀπὸ τὰ τυπογραφικὰ στοιχεῖα; ἡ ἀπὸ
τὴν κατοχὴ μὴς ξένης γλώσσας; Κι ὅταν λοιπόν
ἐγὼ ἀποφάσισα νὰ ἐκδόσω στίς "Ἐκδόσεις ΣΠΗΛΙΩΤΗ
τὰ χειρόγραφα ὀργάνης μὲ μετάφραση τῆς Μάνδας
Χαλικιά, καὶ μὲ πρόλογόν μου, ἀπ' ὁλόκληρον τὸ βιβλίον
περίπου 200 σελίδων β ρ ῆ κ α ν ὁ ὁ (2) Λά-
θη καὶ ἀντὶ νὰ πρῶσσουν νὰ μᾶς εἰδοποιήσουν -κι-
αὐτὸ θὰ ἔπρεπε νὰ κάνουν ἂν ἀγαποῦσαν ὅσο λένε
τὸ ἔργο τοῦ Ρόιχ- βγάλαν τὸν παραπάνω λίβελλο,
Ναί, ἀλλὰ ὁ... "Ἀρχων τοῦ Τρόμου... ποὺ τοὺς παρα-
μόνευε στῇ γωνιά, τὸν μηνῶν, ἔρχεται τώρα καὶ
τούς τὰ λείει, δίνοντας στῇ δημοσιότητα-τὴν κατά-
λληλη στιγμὴ- αὐτὸ ποὺ μερικοὶ ἀπ' τὴν ἐκδοτικὴ
ὁμάδα τῆς "Βιοενέργειας", μοῦ ζήτησαν συγνώμη
καὶ μὲ παρακάλεσαν νὰ μὴν τὸ ἀναφέρω ποτὲ, γιατί
τὸ εἶχαν ἀποσύρει κ.λ.π.κ.λ.π.

Στή σελίδα του "περιοδικού της ὀργονομίας", 126, ὁ ἐκδότης Κ.Θεοδωρήπμασης καὶ ὁ Α.Κωνσταντινίδης συν-ὁπαδο-ὁμαδο-ἐκδότης, ὁ μ ο λ ο γ ο ὦ ν ὅ τι "ἐπειδὴ μᾶλλον ἔχουμε χαρακτηριστὴ "ραϊχιστές" ὑπερβολικὰ αὐστηρὸν ὀρθόδοξι, ραϊχομπαιδίες, παραναικὶ καὶ ἄλλα παρόμοια..." ἐξακοντίζοντας μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, τὰ σχόλια ποὺ γίνονται γύρω τους ἐδῶ καὶ χρόνια, σὲ βάρος τους, ἰδιαιτέρα μετὰ τὴ "διανομὴ" τῆς παραπάνω "προκήρυξης" ποὺ ἐκδόθηκε πρὶν τὸ 1980, ἀλλὰ κυκλοφόρησε ὅταν ἐγὼ βρισκόμουν ἐγκλειστος στὴν Αἴγινα:

Δέν σᾶς συνιστῶ ἢ δχι ν' ἀγοράσετε καὶ νὰ διαβά-
σετε τὸ "ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ ΟΡΓΟΝΟΜΙΑΣ" γιατί αὐτό
εἶναι γοῦστο σας-καπέλλο σας, ἀλλὰ θὰ ἔπρεπε
οἱ αὐτοκαλοῦμενοι "ραϊχιστές" τῆς ἐκδοτικῆς
ομάδας, νὰ μᾶς ποῦν:

π ο ι ο ς τ ο υ ς ἔχρισε τέτοιους, καί μὲ
τί φόντα, ἴσως μόνο ἀπ' αὐτά ποὺ συχνά λέει ὁ
Γιάννης Τσαρούχης, εἶμαι ὅτι δηλώνω.:

Πάντως ἐγώ, δὲν δήλωσα "ραϊχικός"....
Λεωνίδας Χρηστάκης

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ
ΠΟΥ ΜΟΙΑΖΟΥΝ ΜΕ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

■ Ο Μίκης Θεοδωράκης ζητά -σάν τόν-Μάνο-νά έχει και αυτός έναν ραδιοφωνικό σταθμό. Ένα πρόγραμμα...

■ Είναι κι αυτός "άνωνιστής" λέει σέ μιά συνέντευξή του. Δικαιούται ένα...Γ. Πρόγραμμα

■ Οι πληροφορίες μας είναι ότι θα τόν όνομάσει-τόν νέο ραδιοφωνικό σταθμό-Compagnie (Κομπανιέρος), όπου συνήχεια, σύντροφοι, θα τραγουδάν επαναστατικές μελωδίες και τότε-πότε και τήν Μαργαρίτα -Μαργαρώ....

■ ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ Νο 7. Η Έργασία σάν Κατάρα. Άρθρο όπου εξετάζεται ή "λούφα" από τή σκοπιά τή...προλεταριακή,τό γράφει(;);ό θ.Καλόμαλος πού τελειώνει: "Απάντηση δυστυχώς δεν έχω...

■ Η ΑΔΥΝΑΤΗ ΑΠΟΔΡΑΣΗ του Σάντε Νοταρνικόλα σέ μετάφραση Χριστίνας Σταματοπούλου και Γιώργου Καραμπελιά.

■ Η Ιταλική πραγματικότητα σ'ήν μεταπολεμική περίοδο και ή ζωή ενός άνωνιστή και πολιτικά έξεγμένου πού "έκλεβε τράπεζα" σ'ένα λεπτό, Ένδιασφέρον ανάγνωσμα στόν ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΤΥΠΟ.

■ ΕΚΤΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ έφημεριοδικό κοινωνικής κριτικής... άκουσα ότι κυκλοφόρησε...

■ ΤΟ ΜΗΝΥΜΑ ΤΩΝ ΟΔΟΦΡΑΓΜΑΤΩΝ, ΜΑΗΣ '68, Η Φοιτητική Έξέγερση και οι Καταλήψεις Έργοστασιών, είκονογραφημένη έκδοση απ'τόν ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΤΥΠΟ, σέ μετάφραση από Έπιτροπή... σύντομα.

■ ΜΕ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΧΝΑΡΙ, ποσοστό έσοδών, ή έσοδα... κάνετε γιν μετ ή τηλεφωνικές-μέ έκπτωσης παραγγελίες βιβλίων...

■ Νά γοαστείτε συνδρομή, ακόμα και στό 'Ιδεοδρόμιο ή τήν Πόλη Γυναικών...

■ Γράψατε: Γιώργο Τσιλδερίκη ΧΝΑΡΙ Κιάφας 5 - ΑΘΗΝΑ

■ Η τηλεφωνήσατε τώ ρα τηλέφωνο: 3605493 ή 3604848.

■ Τό παραπάνω δεν είναι διαφήμιση, αλλά διευκόλυνση για τί γράφοντας έδω στό 'Ιδεοδρόμιο δεν μπορούμε νά σάς εξυπηρετήσουμε...

■ Συμπαρασταθείτε, στους νέους κατάδικους των γεγονότων τής Θεσσαλονίκης...

■ Η "κοινωνία του θεάματος" είναι μιá πρόκληση" είναι δύσκολο ν'αντισταθείς στά άποκρηάτικα τα-ρα-τα-τζούμ.

■ Πώς θα συμπαρασταθείτε;

■ ΑΥΤΟ νά τό βρείτε μ ό - ν ο ι σ α ς, Άντε μπάρβα!

■ Όποιος θέλει νά έχει μιá σειρά βιβλίων κάπως διαφορετική, υπάρχουν οι ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΓΡΑ, ζητείστε απ'τά βιβλιοπωλεία κατάλογο σέ χασαπόχαρτο και θά θυμηθείτε...

■ Τά βιβλιοπωλεία, είδικά όρισμένα, γίνονται όλο και πιό εξυπηρετικά, αλλά οι δουλειές τελευταία δέ ν'πληγαίνουν καλά...

■ Τό βιβλίο ακρίβηνε...

■ Οι "έκπτώσεις" καταπολεμούνται από τούς "μεγάλους"...

■ Η έκπτωση σέ βιβλίο κατά νησε... παρανομία...

■ Απαιτείστε έκπτώσεις σέ αγορά βιβλίων. Όρισμένοι "μεγάλοι" αγοράζουν τά βιβλία πού σάς πουλάν στή λιανική, 50% και 60% κάτω τής όνομαστικής τιμής τους...

■ Κυρίως οι έκδοτες πού συντηρούν και βιβλιοπωλείο έχουν μ ε γ ά λ α κέρδη...

■ Η έκπτωση στά βιβλία δεν είναι... παρανομία... είναι,

πρέπει νά γίνει άπαίτηση:

■ Η έκδοση ενός βιβλίου έχει κέρδη -πολλές φορές- 200-250%...

■ Υπάρχουν βιβλία πού καλύπτουν τό κόστος τους σέ 700 αντίτυπα...

■ ΤΟ ΚΡΑΞΙΜΟ Νο 2, μιá προσωπική έφημερίδα τής τραβέρτι Πόλα (Παύλος Ρεβενιώτης)

■ Έκτός απ'τά προσωπικά της, ή Πόλα έχει και μιá: Συζήτηση Μ'ένα Παραστρατημένο παιδί...

■ Τό Παραστρατημένο χωρίς είσωνικά: Καί... μ'ήν άμελείτε: Αγοράστε Τό ΚΡΑΞΙΜΟ...

■ Η πιό... έλλοιπτασιόν "πράσινη ΓΑΤΑ" έγχρωμη πολυσέλιδη, μέ τρομερό έπιτελείο όπου ύπάρχει και... ψυχίαστος:..

ταν ό "διπλάνος" συζητάει νι αυτό κι'έσθ είναι άνημέρωτος, καί άσχετος:

■ Μήν αγοράζεται άμέσως τό 'Ιδεοδρόμιο. Όσα μένουν τεύχη γίνονται παλιά και ζητιούνται μανιωδώς όργότερα, όπως τώρα.

■ Παλιά τεύχη θά βρείτε:

● Στόν Έλεύθερο Τύπο...

● Στό Μοναστηράκι, στού Χάρη στήν όδό 'Αστιγγος...

● Στού Τάκη Ραγιάν και στού Κοτζιά στή Θεσσαλονίκη...

■ Έκτός φυσικά απ'τά... γραφέα του 'Ιδεοδρόμιου...

■ Ό Γκαϊέλλιας στήν Αθήνα. Συναντηθήκαμε. Έχει νέα τραγούδια. Θέλει νά...

■ Όμως φοβάται, οι έταιρίες του θάβουν τούς δυό δίσκους του...

γιναν για νά δώσουν 600 δραχμές και ένα τσιπουκάκι, έτσι, "τζάστ φόρ φάν":

■ Σάν... ζεστή τυρόπιττα πουλιέται, μέσα σ'ατήν τήν "Ξηρασία" τό περιοδικό τής Ντίνας Μαλλιάκου: ΠΟΛΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ, πού όμως γράφουν και άντρες...

■ Γι'αυτούς πού μάς στέλνουν βιβλία: Νά έχουν και δυό λόγια για τό ποιοί είναι, και διεύθυνση... ή τηλεφώνό τους...

■ Καταφυγμένος παρέμεινε στό Γάμα πρόγραμμα ό Μάνος Χατζηδάκης, ό Μάνος Χατζηδάκης...

■ Όλοι οι βρυκόλακες τής έξουσίας τρέχουν νά πιούν από τό αίμα πού χύνει τό πολωνικό προλεταριάτο.

■ Η άλληλογραφία μας, πάει κατά διαόλου. Οι άλληλογράφοι πολλοί, οι έγνοιες μας μεγάλες, οι

Τό φετεινό καλοκαίρι θά πρέπει νά κυκλοφορήσει κάπως έτσι στήν Αθήνα, νι αυτό θά πρέπει νά έτοιμασθείτε και ψυχολογικά, πρᾶγμα πού άλλωστε θέλει νά κάνει και ή εικόνα...

■ Καί τώρα μιá σειρά ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΜΟΙΑΖΟΥΝ ΜΕ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ, απ'αυτές πού δημοσιεύτηκαν στά τελευταία τεύχη, και διατηρούν τό ένδεικτικό τους:

■ -Τά καραγκιοζίκια τελειώσανε. Καί όποιος είδε τό χάρο μέ τά μάτια του και δέν "έφυγε", άς κάνει στήν μπάντα νάρθουν καινούργιοι, γιατί τό επανaleιπτικό μελόδραμά του ένοχλεί...

■ Πάλι, δεκάδες γράμματα πρὸς τό 'Ιδεοδρόμιο, άνώνυμα, καί έμβόλιμα...

■ Παίδες, ή αγορά του 'Ιδεοδρόμιου είναι προαιρετική. Για όσους δέν συμφωνούν με τίς άπόψεις του "βελουτέ" άς πάνουν ν'αγοράζουν τά τεύχη.

■ Είναι όμως δύσκολο νά μήν αγοράσεις τό 'Ιδεοδρόμιο, δ-

■ "Αστυδομήτορες", αυτοί πού δῆθεν ένδιαφέρονται για τήν πόλη, καί τά προβλήματα της...

■ "Σινεμαδικός", αυτός πού πέρα απ'τήν τέχνη του κινηματογράφου, άγαπάει νά βλέπει τήν παρουσία του σέ σινεμάδες, δηλ. σέ κινηματογράφους:

■ ...καί σίγουρα αυτός είναι ό συνεργάτης μας (;) Βαγγέλης Κοτρώνης

■ Άνέκδοτο, κι'έλεχθη: -Έχω ύπόψη έναν πού έβγαζε μιá έφημερίδα και ήταν Διεθνιστής... άπάντηση: -Έχω ύπόψη μου έναν διεθνιστή, πού όμως δέν έβγαζε έφημερίδα...

■ Διάλογος: Γιατί βρίζεις ρέ, τούς πούστηδες;

■ -Γιατί δέν είναι όμοφυλόφιλοι...

■ Είπώθηκε σ'ένα Ι.Χ. στή Συγγρού, απ'αυτούς πού πή-

■ Έντωμεταξύ, στό περιοδικό πόλησης Η ΑΕΞΗ ύπάρχει όλοσέλιδη διαφήμιση για στρώματα...

■ Η καινούργια ΡΗΞΗ συνεχίζει, τήν πολιτική της, μιá πολιτική τής Προλεταριακής 'Αριστερας:

■ Η ΑΝΟΙΧΤΗ ΠΟΛΗ, άκούγετα ότι θά ξαναεκδοθεί...

■ Ένας φίλος απ'τή Ξάνθη άνέλαβε νά κάνει τά περιεχόμενα δ λ ω ν τών 'Ιδεοδρόμιων από 1-67. Λέγεται Γιάννης Δημητρίου.

■ Μέ τό άνοιγμα, τό έλευθεριακό, στίς φυλακές πολλοί κατάδικοι, μάς γράψαν, έτσι για νά μάς πούν ότι υπάρχουν και διαβάζουν τό 'Ιδεοδρόμιο...

■ Φίλοι κρατούμενοι, άν έχετε "μέλλον" εκεί, πολύ γρήγορα και ό εκδότης θά είναι κοντά σας:

■ Πλούσιοι έφτώχασαν και πείνασαν...

ΙΔΕΟΔΡΟΜΙΟ
φυλλάδα πολιτικής δράσης
και κουήτουρας

Σ'ΑΥΤΟ ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΤΗΚΑΝ

ΑΓΑΠΗ ΝΤΑ'Υ'ΦΑ
ΝΙΚΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΣΑΚΗΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΡΑΝΤΥ ΑΝΤΡΙΟΥΣ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΑΜΠΑΣ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΠΑΛΑΣ
ΧΑΡΤΜΟΥΤ ΓΚΕΡΓΚΕΝ
ΝΤΙΝΑ ΜΑΛΛΙΑΚΟΥ
ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ

φιήμς

Έπεξεργασία-Αναπαραγωγές
Μιχάλης Πολέμης
Έμμ. Μπενάκη 43-ΑΘΗΝΑ

μονταζ

Λεωνίδας Χρηστάκης

ΕΚΤΥΠΩΣΗ

Λιθογραφείο
ΜΠΑΜΠΗ ΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ
Βασ. Παύλου 26 - Λυκόβρυση-Αττικής
τηλέφωνο 2817978

στεκία διαθεσης

ΧΝΑΡΙ, Κιάφας 5
ΒΙΒΛΙΟ-ΠΑΙΔΙ, Σίνα 38
ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ, Σίνα-Σόλωνος
ΠΡΟΤΟΠΟΡΙΑ, Γραβιάς 7
ΓΚΟΥΝΤΕΝΜΠΕΡΓΚ, Σόλωνος 103
ΔΗΜΑΚΑΡΑΚΟΣ, Πατησίων-Καποδιστρίου
ΠΛΕΘΡΟΝ, Τσιτίτσα 1
ΚΕΡΑΜΕΙΚΟΣ, Μπουμπουλίνας, πίσω
ΠΟΡΕΙΑ, Σόλωνος 77 Πολυτεχνείου
ΑΙΟΛΟΣ, Σόλωνος 114
ΠΟΛΙΤΕΙΑ, Ακαδημίας 57-Στοά
ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ, Ζ. Πηγής 18
ΚΟΜΜΟΥΝΑ, Σόλωνος-Σουλίου
ΧΑΡΗΣ, Μοναστηράκι, όδός 'Αστιγγος
ΓΚΑΖΕΤ, Σόλωνος-Δημοκρίτου
ΦΩΛΙΑ ΒΙΒΛΙΟΥ, Πανεπιστημίου 25
ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ, Άργο
ΚΟΤΖΙΑ, Τσιμισκή 78, Θεσσαλονίκη
ΡΑΓΙΑΣ, Τσιμισκή 78, Θεσσαλονίκη
ΘΥΜΕΛΗ, Βασ. Σουλίου 38, Θεσσαλονίκη
ΜΑΤΖΙΟΣ-ΡΑΠΙΔΟΣ, Γιάννενα
ΚΟΣΚΟΡΟΣ, Κέρκυρα (Τυφλοπόντικας)
ΛΥΧΝΑΡΙ, Βόλος
ΔΙΕΘΝΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, (Μαύρο Ρόδο)
ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ, Μέτωνα 62-Χολαργός
ΠΕΡΙΠΤΕΡΟ Όμοιοιός-Ηλεκτρικός
ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ μπρός στό Πολυτεχνείο
ΑΒΑΝ ΓΚΑΡΝΤ, Βικάτου 14, Γηροκομείο
ΥΑΚΙΝΘΟΣ Κυψέλης 71-Κυψέλη
ΜΠΟΣΤΑΝΟΓΛΟΥ, Κηλοκοτόωνη 92, Πειραιάς
ΔΩΔΩΝΗ, Ασκληπείο 3
FORUM, Αλκιβιάδου 165, Πειραιάς
ΟΚΤΩΒΡΙΑΝΑ, Όμήρου 3Κ, Λευκωσία-Κύπρος

δηλώση

Οι επί πληρωμή διαφημίσεις -έντός
πλαίσιου- δέν δεσμεύουν τήν διεύθυνση
του 'Ιδεοδρόμιου προκειμένου νά θίξει
θέματα ή καταστάσεις πού άφορούν
στίς δραστηριότητες ή στά προϊόντα
του διαφημιζόμενου.

συνδρομες

μόνο για 18 τεύχη-έσωτερικού
δραχμές 1000(χιλίες)
συμπεριλαμβανομένων των ταχυδρομικών

για 18 τεύχη-έξωτερικού
Ευρώπη: αντίστοιχες δραχμ. 1500.-
Αμερική-Καναδά: δραχμ. 2.000.-

ευκαιρία

παλιά τεύχη του 'Ιδεοδρόμιου
ΑΘΗΝΑ:
Βιβλιοπωλείο ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ
όδός Ζωοδόχου Πηγής 17, τηλ. 3639980
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ:
Τάκης Ραγιάν, βιβλιοπωλείο
όδός Τσιμισκή 41, τηλ. 229010
Βιβλιοπωλείο ΚΟΤΖΙΑ
όδός Τσιμισκή 78, τηλ. 279720

υπευθυνος

Λεωνίδας Χρηστάκης
Τ.Θ. 4028, Ταχ. Νεαπόλεως, ΑΘΗΝΑ 705
Διεύθυνση: (προσωρινή) Μαυρομυχάλη 149
ΑΘΗΝΑ 705.-

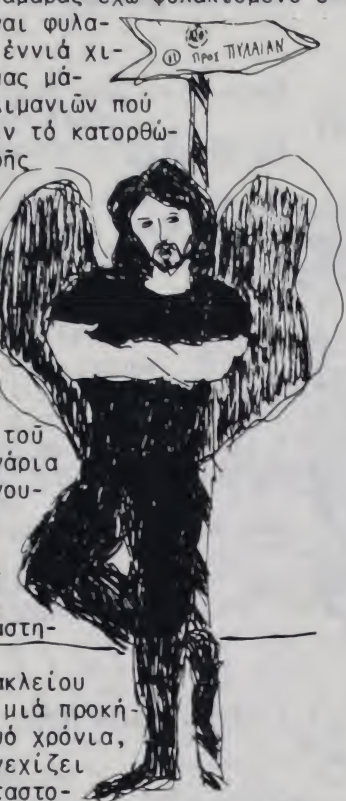
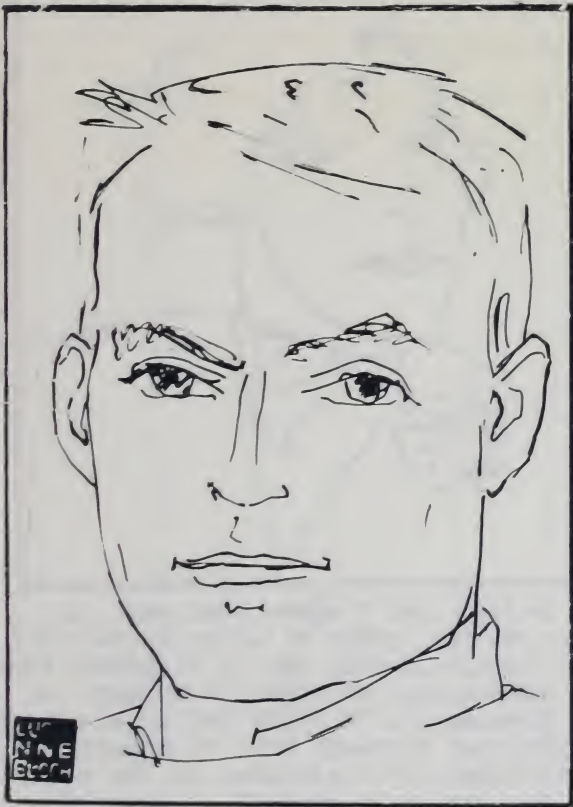

Διαβασε για να διαβασεις 2

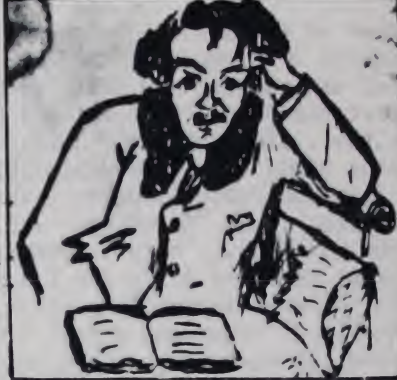
"Ολγας" Αλεξίου. Τό ποιήμα (σελ. 35) "ΠΟΤΕ ΜΟΥ ΔΕΝ ΕΙΔΑ ΜΙΑ ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΣΟ ΜΟΝΗ", με τόν στίχο: "α στην άλλη πλευρά της κάμαρας έχω φυλακισμένο ένα κορίτσι, χέ είναι φυλακισμένο από μένα, είναι φυλακισμένο απ' την έμμηνη ιδέα της, από ένενήντα έννια χιλιάδες τόσα, θύματα-στιγμές, της καθημερινής μας μάχης/είναι μια σκλαβα από ύδατινα δεσμά, των λιμανιών που ποθήσαμε τα ταξιδεύουμε κάποτε, κι' ωστόσο δεν τό κατορθώσαμε, ούτε άλλωστε στο μέλλον." Ακόμα ο Θωδωρής Βαρβάρης, που είναι 20 χρονών, γεννήθηκε στα Τρίκαλα και ζει στη Θεσσαλονίκη κι' αυτή είναι η πρώτη του συλλογή, γράφει στο βιβλίο: "ΥΠΟΘΕΣΗ ΑΝΕΛΚΥΣΤΗΡΩΝ" στο ποιήμα του: "ΚΑΘΕ ΞΕΝΟΣ ΜΟΙΑΖΕΙ ΣΕ ΚΑΠΟΙΟ ΒΙΟΛΙ": "ήταν τότε-θυμάμαι-η νεαρή καθηγήτρια μιά δίσχρηνη άναρχική τράπουλα, εν αναπτή, μιά πηγή, μιά πληγή, ένα δάκρυ, που ποτέ δε μάτακάλησε..." Ακούγονται πολλά για τόν Νίκο Ζερβό... ότι ετοιμάζει νέο φιλμ μέ... σενάριο του Βαγγέλη Κοτρώνη, που γράφει μανιωδώς τώρα σενάρια μέ άφειτρηίες τή ζωή του και στίχους ρόκ τραγουδιών. Τί νά πει κανείς ή σεναριογραφία και ή σκηνοθεσία είναι από κείνες τίς καβλες που δύσκολα ξεπερνιούνται, κυρίως όταν είσαι μέτοχος σκηνοθέτης και υποθετικός σεναρίστας... Στίς 17 του Μάρτη-δπως είναι γνωστό-καταδικάστηκαν έξη σέ ποινές δίχρονης ή καθένας μέ άσπότηριχτες κατηγορίες τής "Ασφάλειας του Ήρακλείου Κρήτης και ή "ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ" γράφει σέ μιά προκήρυξη. "Σήμερα μέ τούς έξη στίς φυλακές για δύο χρόνια, γίνεται φανερό πώς ή κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ συνεχίζει νά εφαρμόζει τήν δοκιμασμένη μεθοδολογία καταστολής: έπιλογή άρχικά των κομματικά άκάλυπτων και άρα περισσότερο εύάλωτων. Έτσι έπιβεβαιώνονται οι έπιφυλάξεις που κρυφά και φανερά είχε ο δημοκρατικά εύαισθητοποιημένο κόσμος σέ ζητήματα ελεύθερης έκφρασης και διακίνησης ιδεών - Συνταγματικά κατοχυρωμένων. Οι καταδικές στο Ήράκλειο έχουν τόν ίδιο κοινωνικοπολιτικό χαρακτήρα καταστολής κινήματων και ομάδων κοινωνικής κριτικής όπως σ' όλη τή χώρα (και μέ τήν σύμπραξη των νοικοκυραίων "κομμουνιστών" του ΚΚΕ) Θεσσαλονίκη, Αθήνα, Κορυδαλλός κ.λ.π. Κάνουμε έκκληση σ' όλους τούς ελεύθερους ανθρώπους και τούς καλούμε σέ ένεργητική συμπαράσταση στους δικασμένους συντρόφους και ζητάμε τήν άμεση άποφυλάκιση τους. ---ΓΙΑ ΝΑ ΖΟΥΜΕ ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΣΕ ΜΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΗ---ΓΙΑ ΜΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΧΩΡΙΣ ΦΥΛΑΚΕΣ---ΓΙΑ ΜΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΦΥΛΑΚΗ. ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ. Μπλουζ. Ποίηση του Μπλουζ. Η ΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΜΠΛΟΥΖ: βιβλίο των καλών εκδόσεων ΑΠΟΠΕΙΡΑ, του Σάμουελ Τσάρτερς, μέ όκτώ άνέκδοτες φωτογραφίες τής Άνν Τσάρτερς και μέ έξωφυλλο του Δημήτρη Αρβανίτη. Στή παράπλευρη εύκόνα σχέδιο του Σάμουελ Τσάρτερς από τόν Λουσιέν Μπλόχ. Αλλά οι εκδόσεις ΑΠΟΠΕΙΡΑ που έχουν στήν κυκλοφορία τό βιβλίο ΤΖΑΝΚΥ του Γουίλλιαμ Μπάροουζ, έχουν προβλήματα μέ τόν έκδοτή Γ'δυσσέα Χατζόπουλο (ΚΑΚΤΟΣ) για τό βιβλίο του "Αλντους Χάξλεϋ: Οι Πύλες τής Ένόρασης, που τό εξέδωσε και ο ΚΑΚΤΟΣ μέ άλλον τίτλο και που έχει πάρει τά συγγραφικά δικαιώματα αλλά έ ν α χρόνο μετά απ' τήν κυκλοφορία του βιβλίου απ' τίς εκδόσεις ΑΠΟΠΕΙΡΑ. Τό "ένοτάξιο έξειρετικόν αισθημάτων" του Γιώργου Χρονά ξαναβγήκε-κυκλοφορεί τέσσερις φορές τό χρόνο-μέ θαυμαστή, αλλά λ ί ν η και από λίγη ύλη για πάμπολλα άλλα ένδιαφέροντα θέματα κουλτούρας ζωής και πολιτικής. Τό περιοδικό **ΟΔΟΣ ΠΑΝΟΣ** μοιάζει σά μιά θαυμαστή ένγκυκλοπαίδεια κουλτούρας μέ ένα θαυμαστό άρωμα άμφιφυλίας. Η παρουσίαση των βιβλίων γίνεται μέ πολλή προσοχή κι' αυθιξία, ένν τό θέμα: ΤΑ ΧΙΛΙΑ ΜΑΤΙΑ ΤΟΥ ΜΑΝ ΡΕΪ. Ί χρειάζονταν έστω και μιά-δύο φωτογραφίες. Πάντως τό τεύχος είναι γεμάτο από μιά ποικιλία ύλης, που θυμίζει μιά "καλή" έφημερίδα και ή έπιλογή των άναδημοσιεύσεων δείχνει τήν εύαισθησία του Γιώργου Χρονά καθώς και τή μονομανία του για τόν Παζολίνι, τίς μοτοκυκλέτες και τούς "έλαφρολαϊκούς" τραγουδιστές, που σχεδόν τόν καβλώνουν.....

ΟΔΟΣ ΠΑΝΟΣ

Τά **ΛΑΙΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ** του Μάριου Μαρκίδη μοιάζει σάν... ένα κρυφό ήμερολόγιο ένός διανοούμενου που θέλει νά ξεφύγει απ' τήν ναγγάνα τής κουλτούρας άναζητώντας τήν άπόλαυση των καθημερινών. Αποτελούνται από έξη διαφορετικά κομμάτια πρόζας, μέ άφορμές διάφορα "λαϊκά" δημοσιεύματα αλλά και άλλα φοφοδεή σημειώματα, που του δίνουν άφορμές νά άνασκευάσει, νά σχολιάσει, δείχνοντας και τό "δόντια" τής μόρφωσής του. Πάντως τά ΛΑΪΚΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ υπάρχουν στίς εκδόσεις Αϊγόκερω και για όσους καταλαβαίνουν άπό σκοπτικό και ύψισυχο χιούμορ θά ποέπει νά τά άποκτήσουν. Ένα ώραίο βιβλίο μετάφρασε ο Γιώργος Καραβασίλης για τόν Αϊγόκερω, τίς ΣΚΛΗΡΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ του Βιλιέ ντε Λ'Ιλ-Άντάμ. Δέν είναι μόνο ή ζωή του, αλλά και ο τρόπος τής γραφής του μάς δίνει τή μορφή του "χρονογραφήματος" του μεγάλου Παρισιού, τής δεύτερης 50ετίας, όπου τά πάθη και τά γεγονότα στάθμισαν σχεδόν τόν πολιτικό μάς, κυρίως τής Εύρώπης και του εύρωπαϊκού πνεύματος. Εύχόμαστε νά έκδοθεϊ στό έλληνικά τό θαυμαστό έργο του "Τριμπουλά Μονομέ" που περι-

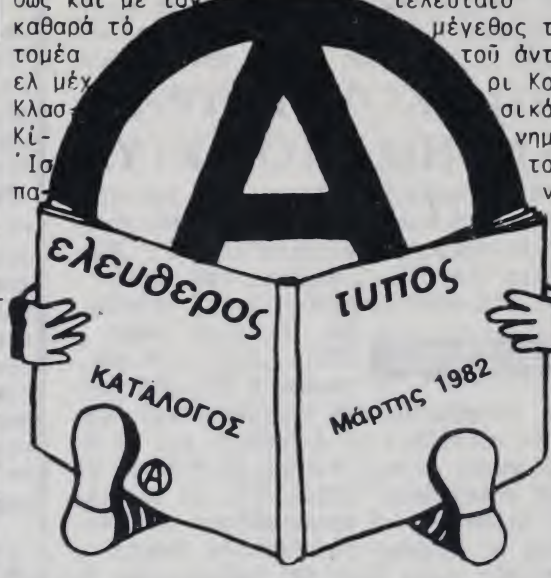
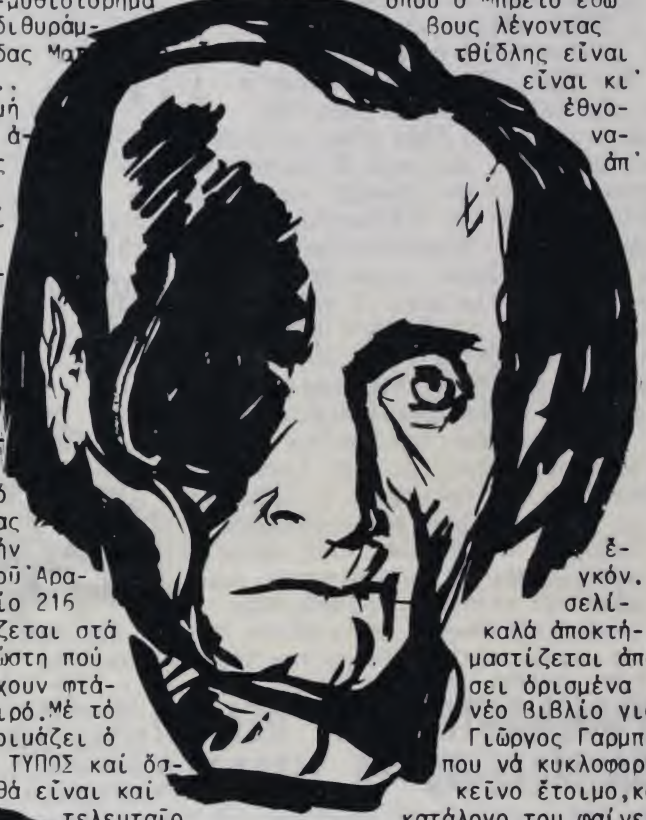
γράφει τά "καλά" και τά "δεινά" τής ίδιας του τής ζωής και των γύρω του συμβάντων. Δυό βιβλία του Άντονέν Άρτώ πάλι στίς εκδόσεις ΑϊΓΟΚΕΡΩ, έκδοτικός άκος που χαρακτηρίστηκε ότι "δέν έκδίδει έθνοφελή βιβλία" (:) και του μειώθηκε στο έλάχιστο ή "άτέλεια χάρτου", Τήν βρωμιά αυτή τήν έ-

κανε ο κύριος Άντώνης Λιβάνης σύμβουλος του κ. Άντρέα Παπανδρέου, τόσο στίς εκδόσεις ΑϊΓΟΚΕΡΩ όσο και σέ άλλους νωσιτούς, μικρούς και καλούς έκδοτικούς σίκους τής Αθήνας, ένν για τόν έαυτο του δηλώνει ότι τυπώνει δεκάδες χιλιάδες βιβλία και παίρνει ο ίδιος άμέτητος τόνους χαρτί μέ "άτέλεια χάρτου". Δέν πρόκειται για "κάρκωμα" έναντίον του κυρίου Άντώνη Λιβάνη, έκδοτή των "Νέων Συνόρων" αλλά για δήλωση που έκανε ο ίδιος στή συνέλευση Έκδοτών-Βιβλιοπωλών, λέγοντας ότι "θέλει νά προστατέψει τό κράτος..." Στά "μή έθνοφελή βιβλία" άς κατατάξουμε και αυτά του Άντονέν Άρτώ: Ο ΚΑΛΟΓΕΡΩΣ και Η ΜΕΓΑΛΗ ΜΕΡΑ ΚΑΙ Η ΜΕΓΑΛΗ ΝΥΧΤΑ, τό πρώτο σέ μετάφραση του Άλέξη Ζήρα και τό δεύτερο του Στέφανου Εύθυμιάδη. Η ΜΕΓΑΛΗ ΜΕΡΑ ΚΑΙ Η ΜΕΓΑΛΗ ΝΥΧΤΑ έχει κάποιο έξειρετικό ένδιαφέρον γιατί περιέχει όλα τ' άποσπάσματα διαφόρων σκέψεων και άλλων "έπιστολών" που έστειλε ο ίδιος ο Άρτώ άκόμα και στόν... έαυτο του. Αυό απ' αυτά τά κείμενα έχουν πρωτοδημοσιευτεί στό έλληνικά απ' τό Ραντεμα και τό Ίδεοδρόμιο, και μάλιστα τό γράμμα στούς πρυτάνεις των πανεπιστημίων είχε βγει και σέ άφισέττα, μέσα στή χούντα στή διάρκεια μιάς έκδήλωσης φωιτητικής τό 1973, απ' τό Ραντεμα. Τό πολυσέλιδο -266 σελίδων-μυθιστόρημα και χρόνια έχει γράψει διθυράμ-

ότι τό πρόσωπο τής ήρώιδας Μαρ ένας διαρκής πειρασμός... αυτό όνα... άντεθνικό ή μή φελές βιβλίο, παγκόσμιας άγνώρισης. Έξ άλλου έκτός τόν Αϊγόκερω που σειρά Λογοτενία: Φανταστικό και Παράξενο, έχει άξιόλογα βιβλία, και ο ΕΞΑΝΤΑΣ κυκλοφόρησε πρόσφατα ένα απ' τά ώραιότερα βιβλία του Λουί Άραγκόν μέ τόν τίτλο: ΤΟ ΧΡΟΙΟ ΜΟΥ ΤΗ ΠΑΡΙΣΙ σέ μετάφραση Γιώργου Σπανού, που προσπάθησε μέ πολύ τίμιο τόπο νά κρατήσει τήν πιστότητα τής Γαλλικής γλώσσας μέ τίς συνηχήσεις που τήν χει πλουτίζει ή πρόζα του Άρα-Πολυσέλιδο κι' αυτό βιβλίο 216 δων, 250 δραχμών, συνιστάται στόματα, κάθε φιλοβιβλιανανγνώστη που τίς μεγάλες τιμές που έχουν πτά-βιβλία τόν τελευταίο καιρό. Μέ τό τόν Μάη του 1968, που έτοιμάζει ο των Έκδόσεων ΕΛΕΥΘΕΡΩΣ ΤΥΠΟΣ και ότσει αυτό τό Ίδεοδρόμιο θά είναι και θώς και μέ τόν τελευταίο καθαρά τό μέγεθος τής δουλειάς που έχει γίνει στόν τομέα ελ μέχ Κλασ-Κί-Ίσ πα-

ο Ντε Λ'Ιλ-Άντάμ νέος ο Άντονέν Άρτώ: Ο ΚΑΛΟΓΕΡΩΣ και Η ΜΕΓΑΛΗ ΜΕΡΑ ΚΑΙ Η ΜΕΓΑΛΗ ΝΥΧΤΑ, τό πρώτο σέ μετάφραση του Άλέξη Ζήρα και τό δεύτερο του Στέφανου Εύθυμιάδη. Η ΜΕΓΑΛΗ ΜΕΡΑ ΚΑΙ Η ΜΕΓΑΛΗ ΝΥΧΤΑ έχει κάποιο έξειρετικό ένδιαφέρον γιατί περιέχει όλα τ' άποσπάσματα διαφόρων σκέψεων και άλλων "έπιστολών" που έστειλε ο ίδιος ο Άρτώ άκόμα και στόν... έαυτο του. Αυό απ' αυτά τά κείμενα έχουν πρωτοδημοσιευτεί στό έλληνικά απ' τό Ραντεμα και τό Ίδεοδρόμιο, και μάλιστα τό γράμμα στούς πρυτάνεις των πανεπιστημίων είχε βγει και σέ άφισέττα, μέσα στή χούντα στή διάρκεια μιάς έκδήλωσης φωιτητικής τό 1973, απ' τό Ραντεμα. Τό πολυσέλιδο -266 σελίδων-μυθιστόρημα και χρόνια έχει γράψει διθυράμ-

έ-γκόν. σελί-καλά άποκτήμαστίζεται από σει όρισμένα νέο βιβλίο για Γιώργος Γαρμής που νά κυκλοφορή-κείνο έτοιμο, κατάλογο του φαίνεται

αυτά τά στέκια, του Έλευθερου Τύπου όσο και στήν Πρωτοπορία, καθώς και στο ΧΝΑΡΙ Κιάφας 5, που λιώνται και τά τεύχη του Ίδεοδρόμιου. Στή Θεσσαλονίκη έπειδή πολλοί φίλοι-κυρίως νέοι-μάς γράφουν και ζητάνε παλαιά Ίδεοδρόμια τούς πληροφορούμε ότι σίγουρα θά τά βρούν στο βιβλιοπωλείο Τάκη Ραγιά Ταιμισκή 41, και άκόμα στού ΚΟΤΖΙΑ Ταιμισκή 78. Ακόμα στή Θεσσαλονίκη προστέθηκε σέ πωλήσεις Ίδεοδρόμιου και τό βιβλιοπωλείο ΜΟΛΧΟ Ταιμισκή 10. Αλλά τό βιβλιοπωλείο στο Βόλο "ΑΥΧΝΑΡΙ" που τόχει κάποιος Κασσαρτζής φαίνεται ότι έπειδή προσχώρησε στο ΠΑΣΟΚ μάς τά στέλνει πίσω... Αυτό τό όνομάζουμε "Λογοκρισία τής... πολυφωνίας".

Πρωτοπορία

PRAXIS Νέο βιβλιοπωλείο μέ προθέσεις νά κάνει και εκδόσεις άνοι-Έξ ένας παλιός συνεργάτης του Ίδεοδρόμιου-άπ' τήν Πάτρα, ο Φώτης Τερζάκης. Τό βιβλιοπωλείο άνοίχτηκε στή Κωλέτη 7, στήν άθήνα, έχει τηλέφωνο 3611845 και λέγεται: PRAXIS, και για τίς προθέσεις τους, γιατί είναι τρεις συνέταιροι (ή μιά γυναίκα) θά γράψουμε σέ άλλο τεύχος. Μέ τήν έπιμέλεια του γνωστού γιατρού Γιώργη Οικονομόπουλου, γνωστού απ' τό βιβλίο: ΧΑΣΙΣ-ΜΕΣΚΑΛΙΝΗ-ΛSD, κυκλοφόρησε-σέ μετάφραση Έλένης Τζελέπογλου-βιβλίο των: Βάσσων, Ρούκ και Χόφμαν, μέ τόν τίτλο: LSD: Ο ΔΡΟΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΣΙΝΑ-Η ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΤΟΥ ΜΥΣΤΙΚΟΥ ΤΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ. Σχόλια στο έπόμενο